

Magazin bibliologic 2016, nr. 1-4

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Ediție specială în cadrul Proiectului Tempus

„Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor”

Editori:

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova
Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”

Director și redactor-șef:

Elena Pintilei

Colegiul de redacție:

acad. Andrei Eșanu, acad. Mihai Cimpoi, acad. Valeriu Matei, doctor hab. Roman Motulski (Minsk), doctor hab. Gheorghe Postică, doctor conf. Elena Tîrziman (București), doctor hab. Nelly Țurcan, doctor Tatiana Luchian, membru corespondent al Academiei Internaționale de Cadre (Kiev) Iurie Colesnic, Vera Osoianu

Coordonatori de ediție:

Liubovi Karnaeva
Ludmila Corghenci

Secretar de redacție:

Tatiana Bahmuteanu

Redactori:

Raisa Plăieșu, Tatiana Bahmuteanu, Cornelia Hîncu

Redactor artistic:

Silvia Ciobanu

Procesare computerizată:

Diana Odobescu

SUMAR

- 4 **Prefață**
- 5-15 **Partenerii proiectului Tempus „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor”**
- 16-26 **Cronologia derulării Proiectului**
- Implementarea software specializat de bibliotecă ALEPH în bibliotecile universitare din RM***
- 27-31 **Irina GANGAN.** Primii pași de catalogare corporativă în cadrul Consorțiului bibliotecilor universitare din Moldova
- 32-35 **Alexandra COJUHARI, Ecaterina ZASMENCO.** Standarde de catalogare: Formatul MARC 21
- 36-40 **Lina MIHALUȚA, Adella CUCU.** Catalogarea de la TINLIB la ALEPH
- 41-47 **Lina MIHALUȚA.** Descrierea bibliografică analitică a articolelor în software integrat de bibliotecă ALEPH
- 48-53 **Natalia CHERADI, Ana GUDIMA.** Câteva reflecții asupra implementării modulului Circulație a soft-ului ALEPH
- 54-61 **Tatiana PRIAN, Ludmila RĂILEANU.** Particularități de implementare a modulului circulație în softul ALEPH
- 62-66 **Olesea DOBREA, Viorica LUPU.** Platforma Primo – o nouă oportunitate pentru bibliotecari și utilizatori
- Crearea repozitoriilor instituționale***
- 67-72 **Liubovi KARNAEVA, Viorica LUPU.** Dezvoltarea e-repозitoriilor instituționale în bibliotecile universitare din Republica Moldova
- 73-78 **Valentina NASTAS.** Configurări în DSpace pentru personalizarea interfeței repozitoriului digital
- 79-84 **Tamilla BAROV, Olesea DOBREA.** Отражение научно-исследовательского процесса в институциональном репозитории. Опыт Государственного Университета Медицины и Фармации „Николае Тестемицану”
- 85-89 **Ecaterina SCHERLET.** Repozitoriul instituțional în percepția comunității academice: cazul Bibliotecii Științifice a UPS „Ion Creangă”
- 90-93 **Natalia CULICOV.** Sporirea ratingului USARB prin repozitoriul instituțional
- Cultura Informației***
- 94-104 **Elena HARCONIȚA.** MISISQ WP₃ - Cultura informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova
- 105-109 **Elena STRATAN.** Sesiunile de training în cadrul WP₃ cultura informației - facilități pentru bibliotecarii universităților din Republica Moldova
- 110-114 **Valentina TOPALO.** Educația deschisă: conținut, structură și învățare
- 115-121 **Taisia ACULOVA, Angela HĂBĂȘESCU, Silvia CIOBANU.** Электронный каталог Научной Библиотеки БГУ им. А. Руссо на платформе ExLibris PRIMO: безграничные возможности

SUMMARY

- 4 Preface
- 5-15 „Modern Information Services for Improvement Study Quality” project partners
- 16-26 Chronology of the Project
- Creation of e-Library for Moldova Universities (ILS)*
- 27-31 **Irina GANGAN.** First steps toward cooperative cataloging in Moldova Universities Library Consortium
- 32-35 **Alexandra COJUHARI, Ecaterina ZASMENCO.** Cataloging standards: MARC 21 Format
- 36-40 **Lina MIHALUTA, Adella CUCU.** The cataloging from TINLIB in ALEPH
- 41-47 **Lina MIHALUTA.** Bibliographical description of analytical articles in ALEPH integrated library software
- 48-53 **Natalia CHERADI, Ana GUDIMA.** Some reflection on ALEPH Circulation module implementation
- 54-61 **Tatiana PRIAN, Ludmila RAILEANU.** ALEPH Circulation module features implementation
- 62-66 **Olesea DOBREA, Viorica LUPU.** Primo platform – a new opportunity for librarians and users.
- Building of the institutional repositories*
- 67-72 **Liubovi KARNAEVA, Viorica LUPU.** The development of institutional e-repositories in university libraries
- 73-78 **Valentina NASTAS.** Configuration settings to customize the digital repository interface in DSpace
- 79-84 **Tamilla BAROV, Olesea DOBREA.** Reflection of the research process in institutional repository: experience of the Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy
- 85-89 **Ecaterina SCHERLET.** Academic community perceptions towards institutional repository: „Ion Creanga” State Pedagogical University survey
- 90-93 **Natalia CULICOV.** Improving the university rankings through Institutional Repository
- Information Literacy*
- 94-104 **Elena HARCONITA.** MISISQ - Information Literacy in university libraries of the Republic of Moldova
- 105-109 **Elena STRATAN.** Information Literacy for lifelong education: priorities and challenges of university librarians
- 110-114 **Valentina TOPALO.** Open Education: MOOCs content, structure and learning
- 115-121 **Taisia ACULOVA, Angela HABASESCU, Silvia CIOBANU.** Electronic catalogue of Scientific Library USARB on the Exlibris Primo platform : endless possibilities.

MISISQ – o șansă pentru schimbare

Proiectul TEMPUS, Nr. 543929-TEMPUS-1-2013-LT-TEMPUS-JPGR, „MISISQ” a fost conceput ca o strategie de modernizare a bibliotecilor universitare din Republica Moldova în vederea amplificării rolului acestora în asigurarea studiilor de calitate. Perioada de funcționare a Proiectului – 2013-2016.

Scopul principal al proiectului este crearea spațiului informațional academic unic, cu șanse egale de acces la informație a întregii comunități academice. Nucleul acestui spațiu îl constituie catalogul partajat generat de șapte biblioteci universitare participante la acest Proiect.

În vederea realizării scopului propus au fost stabilite următoarele obiective:

1. Crearea infrastructurii informaționale a bibliotecilor universitare din Moldova și implementarea unui software specializat de bibliotecă în vederea creării catalogului partajat cu acces local și la distanță. Aplicarea unei platforme cu posibilități de integrare a resurselor informaționale deținute de biblioteci și a resurselor cu drept de acces, platformă care ar permite regăsirea operativă și eficientă a informației.

2. Crearea repozitoriilor instituționale care ar reflecta activitatea de cercetare a universităților, ar contribui la optimizarea comunicării științifice și la creșterea vizibilității acestora în spațiul academic internațional.

3. Implementarea serviciilor informaționale moderne pentru studenți, cadre didactice, cercetători care vor contribui la îmbunătățirea calității proceselor de instruire și cercetare la universitățile din Republica Moldova.

4. Utilizarea eficientă a resurselor informaționale prin ridicarea nivelului culturii informației a utilizatorilor și optimizarea comunicării bibliotecar – utilizator.

5. Formarea formatorilor care vor organiza training-uri în vederea instruirii utilizatorilor bibliotecilor universitare și elaborarea materialelor educaționale în acest scop.

Realizarea acestor obiective schimbă în esență biblioteca universitară, transformând-o într-un portal integrat în spații informaționale mari, ea participând la dezvoltarea, organizarea acestor spații și oferind utilizatorilor săi posibilități nelimitate în regăsirea informației.

Acest număr al revistei Magazin bibliologic vine să descrie pas cu pas procesul de realizare a obiectivelor propuse, produsele și serviciile obținute și schimbările intervenite în activitatea bibliotecilor universitare sub impactul realizării obiectivelor stipulate în Proiectul MISISQ.

*Meile Kretaviciene
Liubovi Karnaeva*

Partenerii Proiectului Tempus „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor”

LITHUANIAN UNIVERSITY
OF HEALTH SCIENCES

Universitatea Lituaniană de Științe Medicale, Kaunas, Lituania
Biblioteca și Centrul de Informare
<http://www.lsmuni.lt>

Universitatea Lituaniană de Științe Medicale este cea mai mare instituție de învățământ superior în domeniul științelor biomedicale din Lituania, ce integrează studii de calitate, cercetare și practică clinică. Studiile și cercetările științifice au loc în cadrul a 7 facultăți (Medicină, Farmacie, Odontologie, Sănătate Publică, Asistență Medicală, Medicină Veterinară), 6 institute de cercetare (Endocrinologie, Cardiologie, Neuroștiințe, Medicină Comportamentală, Tehnologii de Creștere a Animalelor, Știința animalelor), spitalul universității și clinicile veterinare. În prezent, universitatea oferă 24 de programe de studiu și are mai mult de 7000 de studenți înscriși.

Biblioteca și Centrul de Informare este o componentă informațională de bază a universității și una dintre cele mai importante biblioteci medicale din țările baltice, cu spații moderne, clădire recent construită, având implementate tehnologii informaționale avansate: sistem informațional integrat de bibliotecă, sistem RFID cu stații de autoîmprumut și auto restituire, depozit digital instituțional, bibliotecă digitală, sistem de referințe virtual non-stop etc. Noile tehnologii implementate aduc un plus de valoare bibliotecii și oferă un mediu atrăgător pentru utilizatori.

Colecția bibliotecii cuprinde circa 619 190 de unități bibliografice (200 260 titluri), dintre care 80% sunt din domeniul medicinei și al biologiei. Colecțiile bibliotecii se caracterizează prin diversitatea publicațiilor, aspectul lingvistic, tipologic, modul de acces (majoritatea publicațiilor în acces direct la raft), suportul informațional (tipărit, electronic etc.).

Biblioteca oferă acces gratuit utilizatorilor săi la peste 40 de baze de date academice renumite la nivel internațional datorită calității informațiilor pe care le oferă.

RIGA TECHNICAL UNIVERSITY

Universitatea Tehnică din Riga, Letonia
Biblioteca Științifică
<http://www.rtu.lv/en/>

Înființată în anul 1862, Universitatea Tehnică din Riga este cea mai mare universitate în domeniul științelor tehnice din statele baltice, este o universitate europeană acreditată recunoscută pe plan internațional, formată din 8 facultăți și 35 de institute. Deține locul doi printre universitățile din Letonia în funcție de numărul de studenți, însă deține întâietatea la cel mai mare număr de studenți finanțați de stat.

Biblioteca Științifică este cea mai veche bibliotecă universitară din Letonia, istoria ei fiind strâns legată de istoria universității. Fondarea bibliotecii datează din anul 1862 și are la bază donația în număr de 1 048 de cărți primite de la Comitetul de Fabricație și Bursa de Valori din Riga. Actualmente, biblioteca deține o colecție vastă de peste 1,9 milioane de documente în domeniul ingineriei și arhitecturii, asigură acces la baze de date cu publicații științifice naționale și internaționale. În colecția bibliotecii există publicații rare valoroase, cele mai multe dintre ele fiind păstrate în filiala de chimie a bibliotecii, cum ar fi: *Journal der Pharmacie für Ärzte und Apotheker* (1794); *Korrespondenzblatt des Naturforscher-Vereins zu Riga* (1880–1912); *Rigasche Industrie-Zeitung* (1877-1906), precum și publicații ale chimiștilor eminenți – Paul Walden, Wilhelm Ostwald, Augusts Kešans și alții.

Structura bibliotecii este reprezentată de Biblioteca centrală, 5 biblioteci filiale situate în Riga și 3 biblioteci filiale cu sediul în alte orașe ale Letoniei (Daugavpils, Liepaja, Ventpils). Biblioteca participă împreună cu alte 8 biblioteci letone de importanță națională la crearea catalogului electronic unic, implementează tehnologiile RFID pentru protecția, autoîmprumutul și autoreturarea publicațiilor, pune la dispoziția utilizatorilor săli de lectură specializate, săli pentru studiu individual și în grup.

Biblioteca susține întreg învățământul academic tehnic, impunându-se prin diversitatea și relevanța colecțiilor sale, produselor și serviciilor de înaltă calitate, prestate de specialiști profesioniști.

Universitatea din Debrecen, Ungaria
Biblioteca Națională și Universitară
<http://www.lib.unideb.hu>

Universitatea din Debrecen este cea mai veche instituție de învățământ superior din Ungaria, fiind considerată unul dintre cele mai mari și remarcabile centre educaționale și intelectuale ale țării. Are în structura sa 15 facultăți organizate în trei centre (Centrul de Științe Agricole și Inginerie, Centrul de Științe Medicale și de Sănătate și Centrul de Arte și Științe Umanistice), la care își fac studiile peste 30 000 de studenți instruiți de 1800 de cadre didactice.

Universitatea și Biblioteca Națională și Universitară din Debrecen a fost înființată în anul 1918. De la 1 ianuarie 2001, în rezultatul aplicării unui management unificat, biblioteca a devenit o instituție integrată, toate cele șapte biblioteci științifice având un scop comun de a oferi acces la informație pentru toată comunitatea universitară și cetățenii țării. Biblioteca și-a asumat mai multe roluri: ca bibliotecă publică cu depozit legal național primește copii ale tuturor tipurilor de documente publicate în Ungaria, ca centru național al Sistemului de Furnizare a Datelor Naționale colectează, prelucrează și stochează informații despre biblioteci, furnizează servicii de împrumut interbibliotecar la nivel național, acordă asistență de specialitate bibliotecilor universitare maghiare din țările vecine.

Biblioteca deține o colecție de peste 6 milioane de volume. Cea mai mare și mai valoroasă colecție o constituie cărțile și periodicele tipărite (peste 2 700 000 de documente). Un potențial informațional remarcabil pentru studiu și cercetare îl reprezintă revistele electronice (15 000) și bazele de date naționale și internaționale de nivel academic. În bibliotecă sunt disponibile pentru utilizatori și alte tipuri de documente: partituri muzicale (100 000), fișiere audio (30 600), imagini (2 800) etc.

Biblioteca pune la dispoziția utilizatorilor spații de lectură confortabile, facilități tehnologice moderne, acces la resurse informaționale de calitate. În scopul susținerii informaționale a procesului de cercetare biblioteca gestionează arhiva electronică a Universității din Debrecen (DEA), participă la crearea și dezvoltarea profilurilor autorilor, gestionarea datelor de cercetare, acordă servicii bibliometrice etc.

**Universitatea de Medicină și Farmacie
„Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca, România
Biblioteca Centrală „Valeriu Bologa”
<http://www.umfcluj.ro>**

Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” este o instituție de învățământ superior de stat și de cercetare în domeniul științelor medicale din România. În prezent, la universitate studiază peste 10 000 de studenți (dintre care mai mult de 2 000 de studenți străini, proveniți din peste 50 de țări). În cadrul celor trei facultăți – Medicină, Medicină Dentară și Farmacie, universitatea oferă pregătire pentru 12 specializări în trei limbi de studiu (română, franceză și engleză).

Biblioteca „Valeriu Bologa” a Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” s-a înființat în anul 1949, odată cu Institutul de Medicină și Farmacie, fondul inițial de carte fiind format prin desprinderea unei părți din colecția de cărți medicale existente în Biblioteca Centrală Universitară din Cluj.

Biblioteca „Valeriu Bologa” este o bibliotecă universitară și specializată, aflată prioritar în serviciul studenților, masteranzilor, doctoranzilor, rezidenților și cadrelor didactice din universitate. Biblioteca deține colecții de carte și periodice (peste 111 000 de volume tipărite), mijloace de informare și accesare din domeniul științelor medicale și farmaceutice, inclusiv al nutriției și dieteticii și domeniile conexe.

Biblioteca Universității dispune de acces la numeroase publicații științifice, majoritatea în format electronic. Bazele de date abonate sunt achiziționate prin consorțiul național ANE-LIS+, cum sunt: Elsevier - Science Direct Freedom Collection Journals, SpringerLink Journals, Thomson Reuters Web of Knowledge (WS; JCR; DII), ProQuest Central, Ebsco ASC, Scopus, Oxford Journals, Wiley Journals și prin abonamente directe ale universității: Clinical Key, Thieme ebooks Collection, Cochrane Library Wiley, EMBASE, AccessPharmacy, Micro-medex, DynAMED, Dentistry and Oral Sciences Source, Cinahl Complete.

Un volum de circa 90% din fondul de publicații este în acces liber la raft, cărțile fiind aranjate după sistemul clasificării NLM (National Library of Medicine a SUA), în ordinea specialităților medicale, de la cele preclinice la clinice.

Biblioteca organizează și asigură accesul la catalogul on-line și biblioteca electronică, deține un sistem de autoservire prin intermediul aparatului self-check, destinat operării directe de către utilizatori pentru împrumut. Este integrată în procesul academic prin predarea cursului „Documentarea medicală” în cadrul programului de bază a Școlii doctoratului și crearea bazei de date a tezelor de doctorat și lucrărilor de licență în sistemul antiplagiat.

**IP Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie
„Nicolae Testemițanu”
Biblioteca Științifică Medicală
<http://library.usmf.md>**

Fondată în anul 1945, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” este unica instituție de învățământ superior medical și farmaceutic din Republica Moldova, ce oferă programe de instruire universitară și postuniversitară prin rezidențiat a cadrelor medicale și farmaceutice. Conform cerințelor spațiului educațional european și exigențelor mondiale, asigură, ulterior, instruirea prin secundariat clinic, doctorat, postdoctorat și formarea profesională continuă pe parcursul întregii activități.

În structura universității sunt incluse 5 facultăți – Medicina nr.1, Medicina nr.2, Farmacie, Stomatologie, Rezidențiat și secundariat clinic. Peste 6000 de studenți din Moldova și alte 26 de țări își fac studiile la această universitate în 4 limbi: română, rusă, franceză și engleză.

Biblioteca Științifică Medicală (BȘM) reprezintă o subdiviziune a universității, orientată spre asigurarea informațională a proceselor de instruire, cercetare și practică medicală. În evoluția sa, biblioteca a acumulat un tezaur informațional remarcabil în domeniul medicinei – circa 900 000 de publicații tipărite, circa 2000 de documente electronice.

În scopul valorificării și promovării potențialului științific al universității, Biblioteca a creat și dezvoltat repozitoriul instituțional în domeniul științelor medicale a USMF „Nicolae Testemițanu” - <http://library.usmf.md:8080/jspui/>.

Biblioteca oferă acces la o gamă largă de baze de date de profil medical și farmaceutic: Programul HINARI (*Health InternetWork Access to Research Initiative*): Scopus (Elsevier), Google Scholar, Popline, Web of Knowledge Special Edition - Medline, Cochrane Library, etc.; Programul ARDI – (*Access to Research for Development and Innovation*); OARE (*Online Access to Research in the Environment*); OVID MD; BioDigital Human; OncologySTAT; Global Library of Women's Medicine Global Library of Women's Medicine.

Biblioteca Științifică Medicală deține o colecție de carte rară și veche, care a aparținut medicului german Richard Koch, cărți deosebit de valoroase, datând cu sec. XVI-XVIII, opera lui Voltaire, opere ale adevăraților somități în medicină: Hippocrates, Ibn-Sina, Galenus, Paracelsus, Caelius ș.a.

În cadrul BȘM funcționează următoarele centre de informare: Centrul de Informare și Documentare al Organizației Mondiale a Sănătății, Centrul de Informare al Uniunii Europene, Centrul de Informare „Infomedica”.

Biblioteca Științifică Medicală întreține relații de colaborare cu bibliotecile medicale din Carolina de Nord, SUA, parteneriat ce prevede următoarele direcții: donații de publicații de profil medical; împrumut interbibliotecar de publicații și livrare electronică a articolelor de revistă; acces la baze de date și reviste electronice de profil medical; instruirea continuă a bibliotecarilor.

Importante sunt și colaborările cu bibliotecile universităților de medicină din România (București, Craiova, Cluj-Napoca, Târgu-Mureș, Iași, Sibiu etc), Ministerul Federal al Sănătății din Germania. Biblioteca este lider național în cadrul proiectului „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor”; participant în cadrul proiectului: „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare”

Anual biblioteca înregistrează peste 11 000 de utilizatori activi, 330 000 de vizite și 600 mii de împrumuturi de publicații, oferind un spectru larg de servicii informaționale moderne.

Universitatea Agrară de Stat din Moldova
Biblioteca Republicană Științifică Agricolă
<http://www.biblio.uasm.md>

Înființată în anul 1933, Universitatea Agrară de Stat din Moldova este cea mai veche și unica instituție de învățământ superior din Moldova cu activitate didactică, educativă, de cercetare și de extensiune în domeniul științelor agricole și medicinei veterinare. Universitatea asigură condiții optime de instruire pentru diverse programe de studii (licență, masterat, școală doctorală), afirmându-se pe parcursul anilor prin formarea a circa 50 000 de specialiști, dintre care peste 1 000 – din 67 de țări ale lumii. Structura universității include șapte facultăți distincte – Agronomie, Horticultură, Medicină Veterinară și Știința Animalelor, Inginerie Agrară și Transport Auto, Cadastru și Drept, Economie, Contabilitate.

Anul fondării universității a marcat și momentul înființării bibliotecii, care în prezent activează atât ca structură infodocumentară universitară, cât și ca centru informațional de rang republican în domeniul științelor agricole și centru biblioteconomic departamental cu funcții metodologice pentru bibliotecile instituțiilor de cercetare și ale colegiilor de profil agricol din republică.

Biblioteca sprijină procesul de studii și cercetare, dezvoltând și punând în valoare cea mai variată și completă colecție de documente în domeniul științelor agricole din țară cu peste 700 mii volume în diverse limbi. În temeiul statutului de Bibliotecă depozitară FAO în Moldova biblioteca administrează colecția de publicații ale Organizației Internaționale pentru Alimentație și Agricultură (FAO).

Biblioteca are o structură integrată, constituită din unitatea centrală cu un centru de împrumut, un centru de informare, cinci săli de lectură specializate cu acces liber la raft și trei biblioteci – filiale, care funcționează pe lângă facultățile universității.

Complexitatea ofertei informaționale a bibliotecii presupune atât produse și servicii tradiționale, cât și moderne, cele mai apreciate de cadre didactice și cercetători fiind serviciile bibliometrice, e-referințele factologice, livrarea electronică de documente și serviciile de împrumut interbibliotecar internațional AGLINET din colecțiile bibliotecilor agricole din peste 50 de țări ale lumii.

Biblioteca oferă acces la o serie de baze de date specializate în domeniul agricol, inclusiv cele generate de FAO: AGORA (Access to Global Online Research in Agriculture) cu texte integrale ale revistelor și cărților celor mai prestigioase edituri academice din lume, baza de date factologică FAOSTAT, baza de date AGRIS (International System for Agricultural Science and Technology) etc.

Exercitând funcția de Centru Național AGRIS-MOLDOVA, biblioteca realizează integrarea în baza de date AGRIS a metadatelor privind documentele de profil agricol, editate pe teritoriul RM. Aderând la comunitatea internațională AGROVOC, biblioteca efectuează traducerea și adaptarea tezaurului agricol multilingv AGROVOC în limba română.

Înscriindu-se într-un amplu program de informatizare, desfășurat în cadrul proiectului comun al bibliotecilor universitare „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”, biblioteca asigură acces on-line la catalogul electronic, promovează contribuțiile didactice și științifice ale cadrelor didactice ale UASM prin intermediul repozitoriului instituțional.

Academia de Studii Economice din Moldova (ASEM), fondată la 25 septembrie 1991, constituie un complex universitar, în cadrul căruia activează 6 facultăți cu 26 de catedre, 2 departamente, 7 centre, 13 servicii, Școala Masterală de Excelență în Economie și Business, Școala Doctorală, Școala Superioară de Turism și Servicii Hoteliere, un incubator de afaceri, Colegiul Național de Comerț.

Biblioteca Științifică a ASEM a devenit un suport real pentru procesul de învățământ, cercetare și sistemul de instruire continuă. În structura sa biblioteca deține 4 săli de lectură, un centru de împrumut și un centru multimedia. Sălile de lectură au o capacitate totală de 470 de locuri, în care se pot consulta aproximativ 300000 de documente de toate tipurile, iar centrul de împrumut pune la dispoziția utilizatorilor săi 150000 de documente. Biblioteca servește anual peste 10000 de utilizatori – studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre profesoral-didactice și specialiști din sfera comercială, financiară, bancară și din afaceri. În vederea dezvoltării colecțiilor Biblioteca Științifică a ASEM a încheiat convenții de colaborare cu asemenea organisme internaționale ca Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, precum și cu peste 40 de parteneri din țară și de peste hotare.

Prin intermediul Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova) este asigurat accesul la bazele de date EBSCO Publishing, Elgar Online, Oxford Online Products, Polpred, Gale Cengage Learning, Palgrave Macmillan Journals, Emerald.

Au fost implementate peste 40 de proiecte internaționale, cele mai importante fiind: Proiectele de dezvoltare a colecțiilor și de informatizare a bibliotecii, finanțate de Fundația Soros; Proiectul TEMPUS „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor” (MISISQ); Proiectul „Centrul European de Documentare” („Eui”); două proiecte importante – „Dezvoltarea noilor servicii informaționale pentru învățământul economic superior din Moldova” și „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Republica Moldova”, finanțate de Programul Norvegian de Cooperare în domeniul învățământului superior cu Eurasia, fiind realizate în parteneriat cu 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, Universitatea din Bergen, Norvegia și Universitatea Transilvania din Brașov, România. Participarea la realizarea unui număr impunător de proiecte a permis modernizarea serviciilor Bibliotecii Științifice a ASEM și dezvoltarea unor servicii noi pentru utilizatorii bibliotecii.

Biblioteca contribuie esențial la creșterea vizibilității cercetărilor științifice din cadrul ASEM prin promovarea modelelor accesului deschis – a fost elaborată Politica instituțională a Academiei de Studii Economice din Moldova privind accesul deschis, a fost creat repozitoriul instituțional (IREK – ASEM), catalogul web OPAC integrat pe platforma de căutare Primo, a fost înregistrată revista „Economică” în directoriile DOAJ (Directory of Open Access Journals), Electronic Journals Library, Universal Impact Factor, Open Academic Journals Index (OAJI). Repozitoriul instituțional a fost înregistrat în OpenDOAR și ROAR. Toate acestea împreună au reorganizat circuitul cunoștințelor și au îmbunătățit calitatea serviciilor oferite utilizatorilor de informații.

Universitatea Tehnică a Moldovei
Biblioteca Tehnico-Științifică
<http://www.library.utm.md/>

Universitatea Tehnică a Moldovei (UTM) a fost înființată în anul 1964. În prezent, universitatea are un contingent de circa 9520 de studenți, care își fac studiile la 64 de specialități și specializări, în cadrul a 9 facultăți: „Energetică și Inginerie Electrică”, „Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi”, „Calculatoare, Informatică și Microelectronică”, „Inginerie și Management în Electronică și Telecomunicații”, „Tehnologie și Management în Industria Alimentară”, „Industrie Ușoară”, „Cadastru, Geodezie și Construcții”, „Urbanism și Arhitectură”, „Inginerie Economică și Business”.

Biblioteca Tehnico - Științifică a UTM este o instituție infodocumentară de profil tehnic. Biblioteca are o structură complexă ce include: 7 filiale la facultăți, 8 servicii de împrumut, 10 săli de lectură, inclusiv specializate: de referință, ediții speciale, colecția științifică, beletristica.

Colecțiile bibliotecii includ peste 972300 de documente în limbile română, rusă, engleză, franceză, germană (monografii, manuale, cursuri, tratate, enciclopedii, dicționare, documente normative, ziare, reviste, anuare) din toate domeniile științei și tehnicii.

Biblioteca servește anual peste 10400 de utilizatori, inclusiv 9500 de studenți.

Prin intermediul site-ului biblioteca oferă utilizatorilor produse electronice proprii: catalogul electronic, ce conține 168660 de înregistrări bibliografice; biblioteca electronică, ce include colecțiile: „Materiale editate la UTM” (654 de cursuri și materiale didactice); „Literatură electronică” (329 de cărți digitizate); expoziția virtuală a noilor achiziții; buletinul bibliografic al publicațiilor noi; catalogul periodicelor abonate de BTȘ; e-bibliografii.

Utilizatorii beneficiază de bazele de date Springer, ce includ peste 2800 de titluri de reviste cu text integral, 8000 de cărți electronice; cca 10 baze de date disponibile în acces deschis și baze de date pentru testare.

Biblioteca organizează diverse activități științifice, cultural-educative pentru comunitatea universitară: În ajutor licențiatului, Orizontul profesiei ingineresti, Cultura informației pentru toți, Săptămâni de informare, Zile ale catedrelor cu biblioteca etc.

Universitatea de Stat din Moldova
Biblioteca Centrală Universitară
<http://usm.md/>

Universitatea de Stat din Moldova a fost fondată la 1 octombrie 1946, astăzi fiind cea mai reprezentativă instituție de învățământ superior din Republica Moldova. În prezent, universitatea are un contingent de circa 15 000 de studenți, care își fac studiile la peste o sută de specialități și specializări, în cadrul a 13 facultăți.

Universitatea de Stat din Moldova s-a afirmat nu numai ca o instituție educațională modernă, dar și ca un centru științific polivalent bine cunoscut departe de hotarele republicii. Cercetările științifice se desfășoară în cadrul departamentelor universitare și a laboratoarelor de cercetări științifice din cadrul Institutului de Cercetare și Inovare care reunește 21 de laboratoare științifice, 11 școli doctorale și 3 centre de excelență. Activitatea universității este cunoscută în arealul învățământului universitar internațional prin prisma parteneriatelor de succes și a diverselor proiecte în cadrul mai multor programe de cooperare, cum ar fi: Erasmus Mundus, Tempus, Erasmus +, Black Sea Basin Joint Operational Programme, CEEPUS și diverse proiecte susținute de AUF.

Un centru important în asigurarea informațională și documentară a procesului de educație și cercetare este Biblioteca Centrală Universitară. Biblioteca tezaurizează o colecție cu conținut enciclopedic de cca 1 770 000 de documente, deține o colecție specială care include: carte veche românească și universală, cărți în miniatură, cărți cu autografe, biblioteci personale „Irina Stavski” și „Ion Osadenco” etc.

Biblioteca abonează anual peste 120 de titluri de periodice din țară și de peste hotare. Participarea bibliotecii în cadrul proiectului Journal Donation Project SUA, contribuie la dezvoltarea colecției de reviste în limba engleză în domeniile științelor socio-umanistice.

Anual biblioteca înregistrează circa 10300 de utilizatori activi, 330 000 de vizite, 498000 de împrumuturi de documente. Biblioteca pune la dispoziția utilizatorilor: un centru de împrumut la domiciliu, 2 filiale de facultate, 3 săli de lectură specializate, oferind spații confortabile pentru studiu și lectură.

Utilizatorii beneficiază de acces la resursele electronice proprii (catalogul electronic al bibliotecii, repozitoriul instituțional, biblioteca electronică), precum și la baze de date internaționale (EBSCO, SpringerLink ș.a.).

Biblioteca Centrală USM menține relații de parteneriat cu biblioteci și centre universitare din țară și de peste hotare prin schimbul de documente și participarea la proiecte de dezvoltare și modernizare a serviciilor oferite utilizatorilor.

**Universitatea de Stat „Alecu Russo”
din Bălți Biblioteca Științifică**
<http://libruniv.usarb.md/>

Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, fondată în anul 1945, reprezintă un important centru educațional, științific și cultural în zona de nord a Republicii Moldova. Universitatea desfășoară activități conform unui complex de obiective ce urmăresc dezvoltarea și avansarea ei la un nou nivel al conceptualizării și realizării menirii ei ca instituție cu statut de patrimoniu național, chemată să contribuie la reformarea învățământului superior pe coordonatele esențiale conform cerințelor moderne europene și mondiale.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți este unica Bibliotecă Științifică la Nordul Moldovei, clasată de Guvern la categoria superioară de retribuire a muncii, are statut de Centru Biblioteconomic, este Bibliotecă Depozitară Regională a Băncii Mondiale.

În organigrama bibliotecii sunt integrate structurile internaționale: Centrul de Documentare al ONU, Centrul de Informare al Uniunii Europene, Punctul de Informare NATO, Colecția Institutului Cultural Român, Colecția Institutului Goethe, Filiala București, circa zece colecții particulare ale personalităților din Moldova, România, Germania, Suedia, Elveția.

Biblioteca pune la dispoziția utilizatorilor săi o vastă colecție care include 1 021 919 documente în 57 de limbi, fiind completată anual cu peste 4 000 titluri în 8 500 volume. O colecție reprezentativă este fondul de carte rară ce conține circa 7 400 documente.

Anual biblioteca înregistrează peste 9 000 de utilizatori, mai bine de 200 000 de vizite fizice și 395 000 de vizite virtuale, peste 600 000 de împrumuturi, circa 10 000 de furnizări de documente electronice și peste 2 700 000 de accesări electronice.

Oferta informațională este suplimentată prin abonarea la bazele de date EBSCO și Springer, Legislația Republicii Moldova, fiind oferit accesul la peste 60 de baze de date, prin intermediul cărora studenții și profesorii au acces la conținuturile integrale ale circa 151 000 de documente digitale, inclusiv 47 100 de reviste.

Începând cu anul 2013 comunitatea academică beneficiază de conținutul integral al producției științifice universitare prin Repozitoriul Electronic Instituțional - Open Research Archive (ORA) USARB, dezvoltat în cadrul Proiectului MISISQ (2013-2016). Deosebit de important a devenit accesul la resursele informaționale partajate a șapte biblioteci universitare prin intermediul sistemului ExLibris PRIMO.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
Biblioteca Științifică
<http://lib.upsc.md/>

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a fost fondată în anul 1940. Astăzi, aceasta întrunește opt facultăți, la care își fac studiile peste 6000 de studenți. Pe parcursul ultimilor zece ani de activitate, universitatea și-a lărgit considerabil profilul de pregătire a profesorilor școlari, a reînnoit nomenclatorul specialităților și a revăzut planurile de învățământ.

Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” este unica bibliotecă științifică universitară cu profil pedagogic din țară. Biblioteca are misiunea de a participa la procesul de instruire, formare și educare, precum și la activitatea de cercetare, ce se desfășoară în cadrul universității prin dezvoltarea unei baze infodocumentare, destinate susținerii curriculumului universitar, programelor de cercetare ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii socio-profesionale din mediul universitar.

La 01.01.2016 patrimoniul bibliotecii include 752377 de unități bibliografice (285 351 de publicații științifice și 324154 de publicații didactice), 52% din patrimoniul documentar constituie publicațiile în limba română, 48 % în limbile rusă, engleză, germană, italiană etc.

Sistemul de servire a utilizatorilor cuprinde: împrumutul la domiciliu, consultarea publicațiilor în 5 săli de lectură specializate cu o capacitate totală de 250 de locuri, accesul la catalogul electronic al bibliotecii, baze de date naționale și internaționale (EBSCO Publishing, abonate în cadrul proiectului „eIFL Direct Moldova”). Zilnic, biblioteca este frecventată de circa 650 de utilizatori, care consultă peste 1300 de publicații în format tradițional și electronic.

Biblioteca Științifică a UPS „Ion Creangă” este membru al Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova), participantă în proiectele internaționale Tempus MISISQ – „Modernizarea serviciilor informaționale pentru îmbunătățirea calității studiilor” (2013-2016), „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova” (03/2016-10/2019) în parteneriat cu Academia de Studii Economice a Moldovei, Universitatea din Bergen, Norvegia și Universitatea Transilvania din Brașov, România și alte 18 biblioteci universitare din Republica Moldova.

Realizarea obiectivelor proiectului „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor” a permis modernizarea infrastructurii informaționale, crearea arhivei digitale instituționale cu acces deschis la informație, catalogului electronic partajat, implementarea de noi servicii pentru comunitatea universitară și extinderea cursului Cultura Informației în biblioteca universitară.

Cronologia derulării proiectului

12-13 martie 2014 – lansarea proiectului „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”, Biblioteca și Centrul de Informare a Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania

03-05 aprilie 2014 - prezentarea softului specializat de bibliotecă Aleph- produs al companiei ExLibris, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

09-11 aprilie - prezentarea softului specializat de bibliotecă KOHA, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

28 august 2014 – ședința de monitorizare a proiectului Tempus „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

15-16 ianuarie 2015 – ședința Management Team, Biblioteca Științifică a Universității Tehnice din Riga, Letonia

13 februarie 2015 – ședința de lucru în cadrul WP2 – e-repozitorii, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

2 martie 2015 - ședința grupului de lucru WP2 e-repozitorii, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM

2 martie 2015 – întrunirea reprezentanților bibliotecilor participante în cadrul proiectului cu reprezentanții firmei ExLibris, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

26 martie 2015 – ședința grupurilor de lucru Catalogare, Achiziție și Circulație, Biblioteca Științifică ASEM

31 martie 2015– ședința Team Key Persons, USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

15-17 aprilie 2015 – instruire în vederea implementării softului specializat de bibliotecă Aleph, Biblioteca și Centrul de Informare a Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania

7 mai 2015 - ședința grupului de lucru WP₂ e-repozitorii, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

7 iulie 2015 - ședința grupului de lucru WP₂ e-repozitorii, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

20-21 iulie 2015 – sesiunea de training privind implementarea software specializat de bibliotecă Aleph, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

22-24 iulie 2015 – sesiunea de training privind aplicarea Modulului Catalogare, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

26-28 august 2015 – ședința Management Team, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

04 septembrie 2015 – ședința grupului de lucru Circulație, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

16-18 septembrie 2015 – curs de instruire în vederea creării, administrării și mentenanței e-repozitoriilor instituționale, Biblioteca Națională și Universitară a Universității din Debrecen, Ungaria

28-30 septembrie 2015 - sesiunea de training privind aplicarea Modulului Circulație, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

28 septembrie – 02 octombrie 2015 – sesiunea de training privind aplicarea modulelor Circulație și Seriale, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

01-02 octombrie 2015 – sesiunea de training privind aplicarea Modulului Seriale, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

19-23 octombrie 2015 - sesiunea de training privind aplicarea Modulelor Catalogare, Administrare și platforma Primo, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova

26 octombrie 2015 – ședința de monitorizare a proiectului Tempus „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor”, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

27-28 octombrie 2015 - sesiunea de training privind aplicarea Modulului Achiziții, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova

30 octombrie 2015 - Conferința de totalizare a activităților prevăzute în WP2 – e-repozitorii cu genericul „Crearea repozitoriilor instituționale – oportunitate de amplificare a vizibilității universităților din Republica Moldova în spațiul informațional global”, Universitatea de Stat din Moldova

27-28 ianuarie 2016 – ședința Management Team, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

09-11 martie 2016 – sesiunea de training privind WP3 Cultura informației, Biblioteca Centrală "Valeriu Bologa" a Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj-Napoca, România

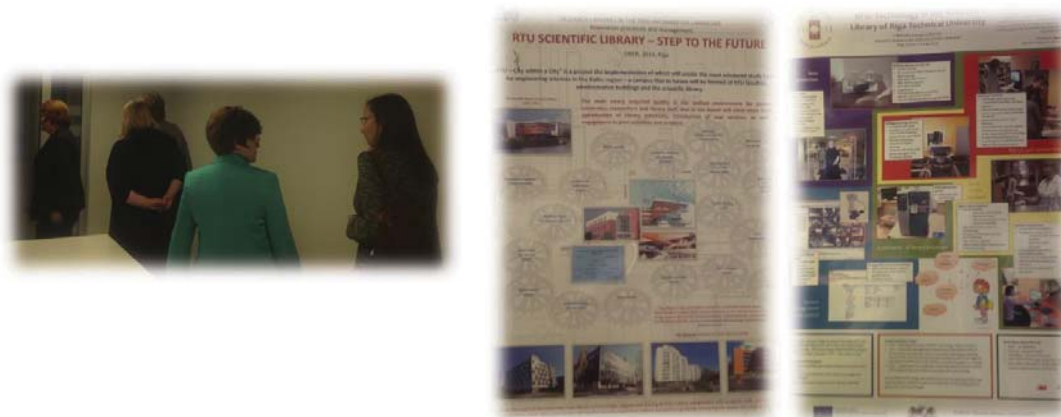

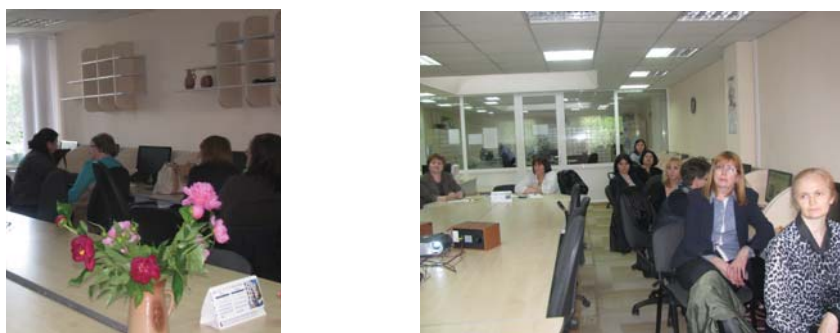
14-16 martie 2016 - sesiunea de training privind WP3 Cultura informației, Biblioteca Centrală "Valeriu Bologa" a Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj-Napoca, România

20 aprilie 2016 - ședința Management Team, Biblioteca Științifică a Universității Tehnice din Riga, Letonia

19-20 mai 2016 – training privind formarea formatorilor în vederea implementării WP3 Cultura Informației, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

26-28 mai 2016 - sesiunea de training privind aplicarea Modulului Achiziții și Primo Back Office, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

03 iunie 2016 - ședința grupului de lucru Circulație, Biblioteca Științifică ASEM

28 septembrie 2016 - ședința Management Team, Budapesta, Ungaria

Primii pași de catalogare corporativă în cadrul Consorțiului bibliotecilor universitare din Moldova

*A fi împreună este un început,
a rămâne împreună este un progres,
a lucra împreună este un succes.*
Henry Ford

Asigurarea accesului liber și deplin al utilizatorilor la resursele informaționale este una din misiunile de bază ale oricărei instituții infodocumentare moderne. În condițiile creșterii constante a volumului de informații și, totodată, a finanțării insuficiente, majoritatea bibliotecilor nu sunt în stare să satisfacă necesitățile informaționale complexe ale utilizatorilor săi doar cu ajutorul fondurilor și bazelor de date proprii. De aceea, bibliotecile au început să-și unească forțele, creând asociații, consorții, sisteme corporative de diferit nivel, contribuind la formarea spațiilor informaționale comune. Experiența pozitivă a cooperării bibliotecilor la nivel global demonstrează că asocierea instituțiilor infodocumentare în proiecte comune nu numai că oferă un acces mai larg la resurse informaționale, dar reduce în mod semnificativ costurile tehnologiilor de bibliotecă și formează un nou tip de relații interbibliotecare.

Dezvoltarea tehnologiilor informaționale a revoluționat modul de organizare a prelucrării documentelor în biblioteci. Prelucrarea analitico-sintetică a documentelor este un proces complex (catalogare, clasificare, indexare etc.), fapt ce a determinat necesitatea cooperării în această direcție atât la nivel național, cât și internațional, în vederea creării, dezvoltării și utilizării în comun a cataloagelor electronice colective. Principalele beneficii pe care le au bibliotecile în urma implementării tehnologiilor de catalogare corporativă sunt: reducerea costurilor de prelucrare a documentelor prin divizarea rezonabilă a muncii catalogatorilor, posibilitatea realizării unor pro-

Irina GANGAN

Abstract

Collaboration is a necessity in the current library environment where time, money, and resources are limited and information is growing at an exponential rate. The TEMPUS project „Modern Information Services for Improvement Study Quality” (MISISQ) brought together seven university libraries from the Republic of Moldova, developing a successful partnership to create a comprehensive, authoritative union online catalogue and ultimately improve access to information resources for moldavian academic community. This article provides an overview of the current state of cataloging cooperation, reveals prospects for further cooperation, and highlights difficulties in cooperation. This paper also describes common accepted rules and standards, the procedures and practices adopted by the university libraries for the cooperative cataloging program. In the few months that libraries have been participating in a cooperative cataloguing program, they have found that the benefits derived have considerable offset the additional work required. Cooperative cataloging means: shared effort for the benefit of all.

Keywords: cooperative cataloging, interlibrary cooperation, online union catalogue, scientific libraries, information resources, bibliographic and authoritative records, library technologies.

duse informaționale de înaltă calitate și, în consecință, lărgirea accesului la informații pentru utilizatori.

Noțiunile *catalogare corporativă*, *catalog electronic colectiv*, *sistem de catalogare corporativă* sunt relativ noi pentru bibliotecile din țara noastră, dar nu și pentru țările dezvoltate, care au implementat demult aceste tehnologii. Ideea creării cataloagelor colective, bazate pe cooperarea între biblioteci, a apărut încă în secolul trecut, prin anii '60, când în SUA a fost elaborat formatul MARC pentru schimb de date, a fost creat OCLC (Online Computer Library Center) și s-au pus bazele primului catalog electronic colectiv. Ulterior, eforturile cercetătorilor străini au fost concentrate în direcția realizării ideii de catalogare corporativă cu scopul de a reduce costurile de bibliotecă și de a promova accesul la informațiile din întreaga lume. Astăzi, la realizarea catalogului colectiv mondial WorldCat, gestionat de OCLC, participă peste 72 de mii de biblioteci din peste 170 țări ale lumii. Sub egida Bibliotecii Congresului, la nivel internațional, funcționează Programul de catalogare corporativă (Program for Cooperative Cataloging), fiind implicate circa 300 de biblioteci mari din lume. În Federația Rusă sunt în derulare proiectele de anvergură ARBICON - Asociația consorțiilor bibliotecilor regionale și Centrul LIBNET, în cadrul cărora au fost create mai multe cataloage colective, cel mai important fiind Catalogul colectiv al bibliotecilor Rusiei (Сводный каталог библиотек России - СКБР). În România, de asemenea, se bucură de succes două proiecte mari: Catalogul Colectiv al Bibliotecilor din România - BIBLIO.ro, care integrează informația bibliografică a Bibliotecii Naționale a României și a bibliotecilor publice și ROLiNeST (Romanian Library Network Science & Technology) - portal românesc în știință și tehnologie, care oferă acces la catalogul colectiv virtual al marilor biblioteci universitare din România, la resursele electronice produse sau abonate de universități, precum și la cele în acces deschis, necesare cercetării și procesului de învățământ academic.

În Republica Moldova, în anul 2003, a început implementarea unui proiect ase-

mănător - SIBIMOL (Sistemul Integrat al Bibliotecilor Informatizate din Moldova), care viza crearea unui sistem național de catalogare corporativă pentru constituirea Catalogului Național Colectiv Partajat (CNCP), în care să fie reflectate colecțiile și bazele de date ale tuturor bibliotecilor din Moldova și care să fie accesibil oricui și oriunde prin intermediul Internetului. SIBIMOL a început să funcționeze, la propriu, în anul 2013. În prezent, în CNCP sunt integrate bazele de date și resursele electronice ale Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și peste 30 de biblioteci publice raionale și orașenești din țară. Cu siguranță, asocierea bibliotecilor în scopul creării unui spațiu informațional unic național va continua, eventual cu perspectiva integrării în catalogul colectiv mondial.

În anul 2013, grație inițierii Proiectului Tempus „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor” (MISISQ), a fost relansată ideea creării unei infrastructuri informaționale comune, de această dată de către bibliotecile universitare din Republica Moldova. Astfel, șapte biblioteci universitare și-au consolidat eforturile pentru crearea unei resurse bibliografice de calitate - Catalogul colectiv partajat al Consorțiului bibliotecilor universitare din Moldova, care să asigure accesul operativ la informație pentru comunitatea academică din întreaga țară. Ca prim pas în realizarea acestui obiectiv a fost achiziționarea și instalarea în biblioteci a sistemului integrat de bibliotecă ALEPH, un instrument modern, performant și flexibil, care oferă soluții optime pentru managementul resurselor bibliotecilor în cadrul parteneriatelor. A urmat instruirea personalului în vederea utilizării softului ALEPH. La prima etapă, reprezentanți ai companiei ExLibris, precum și specialiști din bibliotecile partenere din Europa, au instruit un grup de bibliotecari din cele șapte biblioteci universitare. În continuare au avut loc instruirii și testarea programului la nivel local, în fiecare bibliotecă. Paralel cu training-urile, compania ExLibris a realizat conversia bazelor de date ale bibliotecilor universitare în noul sistem ALEPH, menit să asigure accesul tuturor utilizatorilor la informațiile bibliografice

din baza de date comună. Deoarece bibliotecile au lucrat anterior în softuri diferite (QSeries, TinLIB, TinREAD) și au utilizat formate diferite de prelucrare a datelor, conversia s-a realizat anevoios, au existat erori, pierderi de informații, discrepante. Dar, în final, datorită unei conlucrări active și constructive între bibliotecarii universitari, ingineri și specialiști de la ExLibris, toate problemele au fost soluționate. Drept rezultat, într-un singur sistem complex au fost integrate cataloagele electronice ale celor șapte biblioteci universitare. În prezent, catalogul colectiv al Consorțiului bibliotecilor universitare din Republica Moldova conține peste 932860 de înregistrări bibliografice: cărți, seriale, resurse electronice și alte tipuri de documente, reflectând colecțiile bibliotecilor participante în proiect.

Catalogarea corporativă a adus bibliotecile universitare la un nou nivel de interacțiune, bazată pe cooperare, coordonare, mai multă comunicare și deschidere. Această cale de dezvoltare oferă bibliotecilor noi perspective și îmbunătățește esențial eficiența activității lor. Aplicarea corectă a regulilor de catalogare și indexare, respectarea cu strictețe a standardelor de catalogare și altor standarde conexe sunt condiții esențiale pentru bibliotecile participante în proiect, în scopul uniformizării activității de prelucrare a documentelor și realizării controlului bibliografic, având în vedere angajamentul asumat în realizarea catalogului electronic colectiv.

Noul sistem integrat de bibliotecă ALEPH permite implementarea tehnologiilor corporative de catalogare, oferă posibilitatea respectării tuturor standardelor naționale și internaționale de descriere bibliografică, dar a adus, în același timp, o serie de elemente noi pentru bibliotecarii catalogatori și anume - necesitatea cunoașterii și aplicării corecte a formatului de procesare a datelor MARC 21. În acest context, a fost elaborată lucrarea *Formatul MARC 21/Bibliografic*, care va servi în calitate de ghid pentru catalogarea automatizată în ALEPH. De asemenea, pentru optimizarea și uniformizarea activității de catalogare, au fost elaborate machete pentru diferite tipuri

de înregistrări bibliografice și de autoritate.

Catalogarea partajată se bazează pe principiul elaborării o singură dată a descrierii bibliografice a unei publicații, după norme și reguli unanim acceptate, economisind timpul pe care îl cheltuiau înainte toate bibliotecile, descriind unul și același document. Algoritmii catalogării partajate este următorul:

1. recepționând un document nou, bibliotecarul verifică dacă descrierea bibliografică există deja în catalogul colectiv, efectuând căutări după ISBN sau prin combinarea mai multor criterii;

2. dacă înregistrarea bibliografică nu se regăsește în baza de date, catalogatorul elaborează o înregistrare bibliografică nouă, conform standardelor în vigoare și regulilor unanim acceptate;

3. dacă înregistrarea bibliografică a documentului recepționat există deja în baza de date, catalogatorul completează cu informațiile specifice pentru biblioteca sa: holdinguri, numere de inventar, cota de raft locală, indicii CZU, sigla bazei de date proprii în câmpul BAS și, după caz, mai pot fi adăugate subiectele proprii, conform limbajului de indexare utilizat.

Chiar de la începutul implementării softului ALEPH a fost creat grupul de lucru Catalogare, constituit din specialiști catalogatori, reprezentanți ai celor șapte biblioteci universitare partenere. Au fost organizate până acum 13 ședințe ale grupului Catalogare în cadrul cărora au fost discutate și soluționate mai multe probleme legate de conversia datelor din softurile utilizate anterior, dar și alte subiecte specifice activității de catalogare. De asemenea au fost adoptate mai multe decizii metodologice comune. De exemplu:

- utilizarea diacriticelor românești pentru noile intrări, cu perspectiva corectării înregistrărilor din conversie din softul QSeries, unde nu era posibilă utilizarea diacriticelor;

- renunțarea la prescurtări în câmpurile MARC 245 *Titlul propriu-zis* și 260 *Date de publicare*, pentru optimizarea regăsirii informațiilor în catalogul electronic;

- în cazul catalogării documentelor cu mai mult de 4 autori – cadre didactice și

științifice ale universităților, fiecare bibliotecă are dreptul de a-i menționa pe toți în câmpurile MARC 700 *Autor persoană fizică - intrare secundară*. În toate celelalte cazuri vor fi menționați doar primii trei autori;

- vedetele de subiect se vor scrie cu prima literă majusculă;

- pentru notele locale se va utiliza câmpul MARC 999, la sfârșitul notei indicându-se instituția căreia îi aparține (USMF, ASEM etc.);

- înregistrările de autoritate se vor elabora sau redacta în timpul catalogării curente etc.

Fișierele de autoritate au o deosebită importanță atât pentru procesul de catalogare, cât și pentru regăsirea și accesarea înregistrărilor bibliografice. În sistemul ALEPH au fost integrate toate fișierele de autoritate ale celor 7 biblioteci universitare. Evident, a avut de suferit mult calitatea acestora după conversie. Sunt necesare intervenții serioase de redactare, combinare, unificare a înregistrărilor de autoritate pentru a obține un instrument de control bibliografic de calitate, util și atât de necesar în activitatea de catalogare corporativă. Redactarea întregului masiv de înregistrări de autoritate nu poate fi realizată în termen scurt, această activitate va continua, se pare, încă mulți ani de acum înainte. Deocamdată s-a convenit ca redactarea acestora să se realizeze pe măsura catalogării curente. Totuși, unele activități de redactare ar putea fi planificate, de exemplu, redactarea înregistrărilor de autoritate care se dubleză, se suprapun și nu pot fi utilizate în procesul de catalogare a documentelor.

Însușirea tehnologiilor catalogării corporative are loc treptat, fiind indispensabilă perfecționarea continuă și descoperirea unor noi forme și metode de lucru. Întrunirile specialiștilor catalogatori s-au dovedit a fi deosebit de importante și productive pentru eficientizarea activității de catalogare. Multe probleme au fost deja soluționate în comun, rezultatele bune sunt evidente. Dar sunt, și vor mai fi încă, multe aspecte metodologice și organizatorice care urmează a fi discutate la nivel corporativ. Printre acestea menționăm:

1. Partajarea revistelor care vor fi descrise

analitic. Mai multe biblioteci din Consorțiu abonează aceleași titluri de reviste. De exemplu, până la integrarea în sistem, aceleași articole din revistele *Economica*, *Contabilitate și audit*, *Univers pedagogic*, *Revista de istorie a Moldovei* erau descrise, clasificate și indexate de cel puțin trei biblioteci concomitent. Pentru a evita dublarea muncii catalogatorilor și a înregistrărilor bibliografice analitice în baza de date este necesar de analizat listele revistelor abonate la toate bibliotecile și de împărțit titlurile dublate în dependență de specializarea bibliotecii. Ideea este următoarea: conform unui acord, fiecare bibliotecă-parteneră va avea o listă de reviste pe care se angajează să le descrie analitic, inclusiv dezvăluind conținutul articolului prin atribuirea subiectelor, indicilor de clasificare, adnotărilor etc.

2. Unificarea înregistrărilor bibliografice dublate. În urma conversiei bazelor de date a celor 7 biblioteci universitare, în catalogul colectiv s-au acumulat câte 3-7 înregistrări bibliografice ale unuia și aceluiași document. Ideal ar fi ca fiecare document să fie reflectat în catalogul colectiv printr-o singură înregistrare bibliografică. Pentru combinarea dublatelor trebuie, mai întâi, stabilite criteriile de selectare a înregistrării bibliografice care să rămână în sistem, de exemplu, calitatea acesteia, care poate fi determinată după caracterul exhaustiv (cantitatea de informație inclusă în înregistrarea bibliografică) și acuratețe (corectitudinea introducerii datelor și respectarea standardelor).

3. Aprobarea unei metodologii comune de descriere a documentelor în volume. Deocamdată, opiniile sunt diferite: unii catalogatori sunt adepți ai metodei de descriere a fiecărui volum ca ediție separată, iar alții propun metoda de descriere multi-nivel, tratând fiecare volum ca parte a unui întreg.

4. Stabilirea metodei de elaborare a descrierilor bibliografice analitice. Au fost puse în discuție două variante: 1) prin derivare de la înregistrarea bibliografică a unității-gazdă, menținând astfel legătura cu sursa, 2) crearea unei baze de date separate pentru descrierile analitice, meto-

dă utilizată de Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas (partener european în proiectul MISISQ) și multe biblioteci din lume.

5. Partajarea responsabilităților privind controlul calității înregistrărilor bibliografice noi, dar și redactarea fișierelor de autoritate și a înregistrărilor bibliografice din conversie. Calitatea catalogului electronic colectiv este în interesul tuturor participanților în proiect, de aceea nu trebuie neglijată corectitudinea descrierii bibliografice de dragul vitezei de completare a bazei de date și a datelor statistice.

Realizând deja primii pași de catalogare corporativă, bibliotecarii universitari au remarcat eficiența și perspectivele acesteia. Printre beneficiile catalogării corporative și realizării catalogului colectiv putem menționa:

- uniformizarea activității de catalogare;
- îmbunătățirea calității înregistrărilor bibliografice (prin eforturi comune se obține o calitate mai înaltă);
- eficientizarea proceselor tehnologice de catalogare (distribuirea eforturilor de catalogare, micșorarea timpului de procesare a noilor intrări, reducerea costurilor de resurse umane, financiare și materiale);
- sporirea vitezei de completare a cata-

logului electronic colectiv cu înregistrări bibliografice noi;

- prezentarea colecțiilor bibliotecilor în spațiul web într-un mod atractiv;
- dezvoltarea serviciilor noi de bibliotecă: împrumut interbibliotecar (ILL) și livrare electronică de documente;
- optimizarea servirii informaționale a utilizatorilor (reducerea timpului pentru regăsirea informațiilor în biblioteci, facilitarea procesului de împrumut);
- lărgirea accesului la informație (utilizatorii obțin acces unic și rapid la colecțiile tuturor bibliotecilor partenere);
- creșterea numărului de utilizatori;
- consolidarea relațiilor profesionale cu colegii din alte biblioteci, crearea deprinderilor de muncă în echipă și gândire colectivă etc.

Prin eforturile depuse de cele șapte biblioteci universitare participante în Proiect s-au pus bazele unor activități comune în scopul realizării unui produs informațional de calitate - Catalogul colectiv partajat al Consorțiului bibliotecilor universitare din Republica Moldova, care să satisfacă necesitățile informaționale ale comunității academice din țară. În concluzie, putem afirma cu certitudine: catalogarea corporativă înseamnă efort partajat în beneficiul tuturor.

Referințe bibliografice:

1. Ostafe, Doina. Catalog național partajat - soluții posibile. [Accesat 23.07.2016]. Disponibil: http://www.abr.org.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=438%3Aprezentri&lang=ro.
2. Panici, Alla. SIBIMOL : dezvoltare durabilă și strategii competitive. [Accesat 23.07.2016]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/ALLPANI/sibimol-dezvoltare-durabi-i-strategii-competitive-perspective-14340203>.
3. WorldCat : Connect to the world's collected knowledge. [Accesat 23.07.2016]. Disponibil: <https://www.oclc.org/worldcat/en.html>.
4. Ассоциированные региональные библиотечные консорциумы (АРБИКОН). [Accesat 13.07.2016]. Disponibil: <http://arbicon.ru/>.
5. Галкина, Н. Е. Корпоративная каталогизация с Центром ЛИБНЕТ: достижения и перспективы. [Accesat 23.06.2016]. Disponibil: http://www.nbchr.ru/pdf/prezentazija_libnet_galkina.pdf.
6. Маркова, А. А. Современные библиотечные задачи, решаемые на базе корпоративных технологий. In: Электронные ресурсы региона: проблемы создания и взаимного использования : Материалы науч.- практ. конф. (г. Новосибирск, 25-28 окт. 2004 г.): Тез. докл. Новосибирск, 2004. [Accesat 23.06.2016]. Disponibil: <http://www.prometeus.nsc.ru/archives/docs/elres/markova.ssi>.
7. Сасковец, Е. В., Нечаева, Т. А. Ведение электронного каталога по-новому: использование технологии корпоративной каталогизации. In: Информационный бюллетень РНТБ. 2011, nr.2. [Accesat 23.07.2016]. Disponibil: <http://rlist.org.by/izdania/ib-2-2011/1078.html>.
8. Стефанкина, Т. И. Корпоративная каталогизация. [Accesat 20.06.2016]. Disponibil: http://kemrsl.ru/documents/F_i_K/vip5/vipusk5.6.htm.

Standarde de catalogare: Formatul MARC 21

Automatizarea bibliotecilor a condiționat schimbarea radicală a domeniilor tradiționale de prelucrare a documentelor. Efectuarea în regim automatizat a procesului de prelucrare, stocare și asigurare a accesului la informație, necesitatea integrării bibliotecilor în circuitul informațional mondial, dictează respectarea normelor și standardelor internaționale în domeniu [3].

În acest context, ne-am propus să abordăm subiectul ce ține de aplicarea formatelor MARC, în special MARC 21, în procesul de catalogare a documentelor și importanța respectării formatelor pentru compatibilitatea și schimbul internațional de date.

Istoria dezvoltării Formatele MARC cuprinde peste cinci decenii. Ideea de a crea catalogarea „citită” de calculator (Machine Readable Cataloguing) a fost lansată de către Biblioteca Congresului în anul 1960. Astfel, s-a pus problema înregistrării într-un format standard a datelor bibliografice cu ajutorul calculatoarelor existente în arsenalul bibliotecii. Evident, sarcina nu a fost ușoară, deoarece informația de pe fișele de catalog nu putea fi transferată direct pe un computer (formatul pe fișă de catalog tradițională a fost implementat în 1901 [7]). Pentru a citi și distribui datele bibliografice, computerul necesită orientări pentru recunoașterea acestor elemente. În anul 1964, sarcina de a crea un proiect util pentru înregistrarea de informații bibliografice „citibile” de mașină a fost încredințată unui grup de specialiști. Astfel, după mai mulți ani de studiu, Henriette Davidson Avram (1919-2006), prezintă în anul 1964, Bibliotecii Congresului de la Washington, un proiect-pilot pentru catalogarea electronică cu denumirea MARC I (acronimul de la MACHine-Readable Cataloguing). În același timp, în Marea Britanie, Consiliul Bibliografiei Naționale Britanice a elaborat proiectul BNB MARC, în care a fost pusă problema utilizării metadatelor pentru

Alexandra COJUHARI Ecaterina ZASMENCO

Abstract

The article presents several milestones from the evolution of the MARC format development, MARC 21 particularly. The compatibility of various formats used in the cataloging process is addressed, which is very actual for the international library community under the aspect of information resources integration and data exchange. The paper exposes strengthened efforts from the university libraries of Moldova oriented towards uniform cataloging rules.

Keywords: MARC standards, MARC 21 format, exchange data, university libraries, LIS, cataloguing rules.

pregătirea și utilizarea ediției tipărite a Bibliografiei Naționale Britanice (BNB). Investigarea acestor probleme în paralel au dat curs colaborării anglo-americane în scopul creării proiectului MARC II (1968) [1].

În pofida cooperării și colaborării între marile centre biblioteconomice din diferite țări în vederea creării principiilor unice de catalogare electronică, au apărut mai multe versiuni ale formatului MARC: UKMARC (Regatul Unit al Marii Britanii), USMARC (USA), INTERMARC – format pentru țările francofone (Franța, Belgia și partea relevantă din Elveția). În plin proces de dezvoltare a formatului, la începutul anilor '70, familia MARC cuprindea peste 20 de versiuni ale formatului. Celor existente deja, s-au alăturat: CANMARC (Canada), FINMARC (Finlanda), ANNAMARC (Italia), IBEMARC (Spania), DanMARC (Danemarca), AUSMARC (Australia), LC-MARC, NorMARC (Norvegia), SwaMARC (Suedia) ș.a. [8]. Apariția unui număr mare de versiuni naționale ale formatului se explică prin diferențele și tradițiile existente în normele naționale de catalogare aplicate în diferite țări.

Ca urmare, folosind softuri elaborate în baza diferitor formate MARC, instituțiile bibliotecare se confruntă cu problema compatibilității și schimbului de date. Pentru a depăși problema incompatibilității formatelor MARC, în anul 1977 IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor bibliotecare) a decis să dezvolte un format intermediar – UNIMARC („Universal MARC”). Scopul acestuia era de a permite recepționarea înregistrărilor, create în orice alt format MARC în așa mod, încât acestea să poată fi convertite în UNIMARC și invers. Astfel, sub egida IFLA, a apărut prima ediție a formatului: *UNIMARC: Universal MARC format*. O a doua versiune a fost publicată în 1980, urmată, de elaborarea manualului de utilizare a formatului (1983). În anul 1987 Manualul UNIMARC a fost publicat, iar în anul 1994 apare versiunea printată a manualului, intitulată *Manual: bibliographic format*. A treia și actuala ediție a fost editată în format tipărit în anul 2008.

În anul 1991 în cadrul programului

IFLA „Controlul bibliografic Universal și programul MARC Internațional (Universal Bibliographic Control and International MARC, UBCIM) este instituit Comitetul Permanent UNIMARC (PUC), abilitat cu responsabilități de monitorizare și control privind dezvoltarea formatului, inclusiv asigurarea compatibilității noilor modificări cu versiunile elaborate anterior. Necesitatea instituirii acestui comitet a fost provocată de dezvoltarea în continuare a versiunilor naționale a formatului MARC. Astfel IFLA dezvoltă și actualizează permanent toate formatele de date ale UNIMARC-lui, atât versiunile complete, cât și cele concise[4].

Câțiva ani mai târziu, în anul 1999, SUA și Canada au făcut un pas important în direcția integrării formatelor USMARC și respectiv CANMARC. Rezultatul cooperării între cele două părți a fost unificarea și armonizarea formatelor la care, ulterior, s-a alăturat și formatul britanic UKMARC. Astfel a fost creat un format unic cu numele simbolic **MARC 21**, care pretinde a fi „Formatul secolului 21”.

Atât IFLA, cât și Biblioteca Congresului SUA dezvoltă formatele UNIMARC și MARC 21 urmărind, de fapt, același scop: de a apropia cât mai mult aceste formate și de a le face cât mai compatibile și facile în utilizare pentru comunitatea internațională [10].

În continuare ne propunem să expunem unele detalii referitor la Formatul MARC 21 în contextul aplicării recente a acestui format și în Republica Moldova și potențialului interes care poate fi manifestat de către bibliotecari vis-a-vis de acesta.

După cum am menționat, formatul MARC 21 a fost proiectat pentru a redefini formatul original de înregistrare MARC și pentru a-l face mai accesibil comunității internaționale. MARC 21 este un format bazat pe standardul ANSI Z39.2, care permite utilizatorilor de diferite softuri să comunice între ei și să schimbe date bibliografice. Caracteristicile structurale ale formatului MARC 21 permit folosirea a două seturi de caractere (MARC-8 sau Unicode, codificat ca UTF-8). MARC 21, are la bază ISO 2022 și permite, pe lângă alfabetul latin, folosirea caracterelor: ebraic, chirilic, arab, grec și cele

din Orientul Îndepărtat [9].

MARC 21 reprezintă un complex integrat de formate specializate pentru următoarele cinci tipuri de date:

- pentru date Bibliografice (Bibliographic)
- pentru date de Autoritate (Authority)
- pentru evidență (Holdings)
- pentru clasificarea datelor (Classification)
- pentru informații comunitare (Community)

MARC 21 pentru date Bibliografice a fost dezvoltat în scopul stocării informațiilor bibliografice despre cărți, seriale, fișiere de calculator, hărți, muzică, înregistrări audio, materiale video și materiale mixte. Formatul pentru date Bibliografice, pe lângă funcția de a permite citirea electronică a descrierii bibliografice a unei lucrări, mai include în structura sa câmpuri pentru descrierea conținutului documentului, precum și prezentarea textului integral.

MARC 21 pentru date de Autoritate este strâns legat de formatul datelor bibliografice. Formatul datelor de autoritate conține informații importante și a fost conceput pentru a asigura coerența și uniformitatea punctelor de acces din baza de date bibliografică.

MARC 21 pentru evidență a fost elaborat pentru a stoca datele pertinente ale exemplarelor pentru toate tipurile de materiale înregistrate privind informații de bază non-bibliografice: locația exemplarului, cota de raft, numărul de exemplare, starea fizică, sursele de achiziție, posibilitatea de împrumut etc.

MARC 21 pentru clasificarea datelor a fost elaborat pentru a stoca indicii de clasificare atribuiți documentului: însuși indicii de clasificare, termenii de indexare structurați ierarhic, termenii și noțiunile explicative de indexare. Sunt prevăzute câmpuri de legătură, și link-uri, și alte specificații.

MARC 21 pentru informații comunitare a fost dezvoltat pentru a stoca descrierea resurselor de bază non-bibliografice destinate comunității, cu scopul de a furniza publicului informații utile - evenimente, programe, servicii, adrese, date de contact etc. [5]

Formatele de date din familia MARC 21 se completează reciproc: pentru toate ele-

mentele de descriere bibliografică se crează puncte de acces pentru înregistrările de autoritate; pentru fiecare titlu de descriere se crează un șir de înregistrări de elemente și legături cu Holdings conexiuni.

În prezent există două versiuni publicate ale Formatul MARC 21: deplină (6 volume) și concisă (1 volum). Versiunea deplină se deosebește de cea concisă prin prezentarea mai detaliată a caracteristicii câmpurilor, dar mai ales prin prezența a unui număr mare de exemple. Versiunea concisă a formatului MARC 21 oferă posibilitatea de a se familiariza rapid cu acest format și, deasemenea, oferă exemple. Sarcina de dezvoltare a formatului MARC 21 aparține în special Oficiului de dezvoltare a standardelor MARC din cadrul Bibliotecii Congresului SUA, dar nu numai. Anual se efectuează un șir de modificări în toate formatele de date (ultima Listă de modificări datează cu aprilie 2016). Acest fapt demonstrează extinderea implementării în plan internațional și dezvoltarea continuă a acestuia [6].

Formatul MARC 21 este utilizat aproape în toate țările vorbitoare de limbă engleză. Răspândire largă a primit în Europa (Suedia, Danemarca, Finlanda, Spania, Franța, Letonia, Lituania ș.a.). MARC 21 este implementat cu succes în bibliotecile din Chile și Brazilia. În Federația Rusă, utilizatorul principal al formatului MARC 21 este Biblioteca de Stat a Rusiei.

În Republica Moldova Formatul MARC 21 este aplicat în bibliotecile universitare, dat fiind faptul, că acestea implementează softul integrat de bibliotecă - ALEPH, versiunea 22, bazat pe acest format. Soft-ul a fost achiziționat în anul 2015 în cadrul Proiectului Tempus „Modern Information Services for Improvement Study Quality” (MISISQ). ALEPH este un program deosebit de complex, menit să asigure automatizarea celor mai importante procese de bibliotecă: achiziția, catalogarea, circulația publicațiilor, WebOPAC, precum și gestionarea informațiilor interne prin servicii de rapoarte și analize statistice.

Astfel, șapte biblioteci universitare din Republica Moldova (Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu”,

Biblioteca Centrală USM, Biblioteca Științifică ASEM, Biblioteca UPS „Ion Creangă”, Biblioteca Științifică USARB, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă UASM, Biblioteca Tehnico-Științifică UTM) și-au consolidat eforturile pentru a crea un catalog colectiv partajat, care să asigure creșterea calității și relevanței ofertei informaționale a bibliotecilor și accesul operativ al utilizatorilor la informație. Încercând să facem primii pași către o catalogare partajată, respectarea cu strictețe a regulilor de catalogare ISBD impuse de IFLA și a standardului de descriere bibliografică a devenit o condiție esențială, în vederea asigurării unei uniformități în elaborarea înregistrărilor bibliografice și pentru realizarea catalogului colectiv, obiectiv asumat de bibliotecile participante în proiect. Noul sistem integrat de bibliotecă ALEPH oferă posibilitatea respectării tuturor standardelor naționale și internaționale de descriere bibliografică, dar a adus, în același timp, o serie de elemente noi pentru bibliotecarii catalogatori și anume necesitatea cunoașterii și aplicării corecte a formatului bibliografic MARC 21 [2].

Consolidarea procesului de catalogare, cu siguranță vine să faciliteze activitatea bibliotecilor și cu prisosință, activitatea catalogatorilor. În scopul realizării eficiente a activității de partajare a procesului de catalogare, a fost creat un grup de lucru din specialiști cu experiență în domeniu, reprezentanți ai celor 7 biblioteci partene-

re în proiect. Sarcinile grupului se reduc la studierea minuțioasă a modului de Catalogare și formularea propunerilor, elaborarea regulilor, normelor practice în vederea implementării acestuia, inclusiv aplicarea formatului MARC 21. Printre primele acțiuni în acest sens este elaborarea *Ghidului de catalogare în formatul MARC 21 pentru date bibliografice* (Gangan Irina, Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” din Republica Moldova).

Cu referire la Republica Moldova, vom menționa că subiectul ce ține de formatele în baza cărora funcționează sistemele integrate de bibliotecă, practic, nu este cercetat și nu este reflectat în publicațiile de specialitate. Nu există o viziune clară, la nivel național, privind orientarea spre un format concret în contextul tendințelor de dezvoltare și implementare a formatelelor MARC și schimbului de date pe plan internațional. Credem că aceste aspecte necesită o abordare complexă la nivel de organisme naționale, departamentale în domeniu precum: Consiliul Biblioteconomic Național (CBN), Consiliul Bibliotecilor din Învățământ de pe lângă Ministerul Educației (CBI), care și-ar găsi exprimare în strategia de informatizare a bibliotecilor din Moldova. Acest obiectiv este unul foarte actual, presupune investiții materiale și umane de proporție și necesită implicarea statului, precum și consolidarea eforturilor specialiștilor din domeniu.

Referințe bibliografice:

1. AVRAM, Henriette D. *Machine-Readable Cataloging (MARC) Program* [online]. [Accesat 5.10.2016]. Disponibil: <http://www.smecc.org/library-resources/machine-readable%20cataloging%20marc%20by%20avram%5B1%5D.pdf>.
2. GANGAN, Irina. *Formatul MARC 21/ Bibliografic: Ghid de catalogare* [online]. [Accesat 5.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/Course_materials/MARC21Bibliografic.pdf.
3. GOIAN, N., TULBURE, O. Softuri de bibliotecă utilizate în bibliotecile din Republica Moldova. În: *BiblioPolis*. 2013, vol. 49, nr. 3. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2244>.
4. The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) [Accesat 15.09.2016]. Disponibil: <http://www.ifla.org/publications/unimarc-formats-and-related-documentation>.
5. Library of Congress. [Accesat 15.09.2016]. Disponibil: <https://www.loc.gov/marc/96principl.html>.
6. Library of Congress. [Accesat 16.09.2016]. Disponibil: <http://www.loc.gov/marc/status.html>.
7. LISWiki: *Library and Information Science Wiki*. [Accesat 21.09.2016]. Disponibil: http://liswiki.org/wiki/History_of_the_card_catalog.
8. Wikipedia: The Free Encyclopedia. [Accesat 22.09.2016]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/MARC_standards.
9. Wikipedia: The Free Encyclopedia. [Accesat 20.09.2016]. Disponibil: https://en.wikipedia.org/wiki/MARC_standards#MARC_21.
10. СКВОПЦОВ, В. *Форматы MARC21, UNIMARC, RUSMARC, их настоящее и будущее*. [online]. [Accesat 22.09.2016]. Disponibil: <http://www.rusmarc.ru/publish/mar.htm#top>.

Catalogarea de la TINLIB la ALEPH

Catalogarea, ca disciplină biblioteco-economică, face parte din grupul activităților tehnice de prelucrare a informațiilor bibliografice. Scopul catalogării îl constituie realizarea unui sistem de cataloage (tradiționale și on-line) care să ofere cât mai diverse puncte de acces în căutarea și regăsirea documentelor. Realizarea acestui proces prevede respectarea anumitor reguli și norme predefinite în standardele internaționale în vigoare.

Procesul de informatizare a început în anii 90 ai secolului trecut, în baza formatului specializat de bibliotecă MARC, ce acoperea doar parțial unele funcții specifice bibliotecii: catalogare, abonare, achiziții, OPAC, organizând un sistem modern polifuncțional. După anul 1990, strategia de dezvoltare a Bibliotecii a înscris ca obiectiv prioritar modernizarea activității și serviciilor oferite utilizatorilor. Implementarea tehnologiilor noi oferă un șir de oportunități ce țin nemijlocit de calitatea serviciilor informaționale prestate utilizatorilor. De aceea managerii Bibliotecii întotdeauna au fost în căutarea unui program mai avansat, dotat cu variantă de rețea integrală. Proiectul de informatizare ABUB-SOROS, prezentat la concursul lansat de Fundația SOROS în anul 1998 și implementat în anii ce au urmat, a înscris Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți printre primele biblioteci din Moldova, dotate cu hardware modern și software TINLIB – versiunea 280 mai apoi 380, 410.[1]

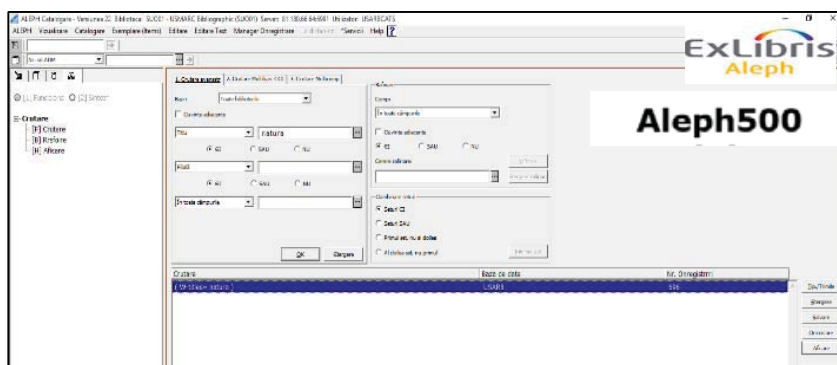

Lina MIHALUȚA Adella CUCU

Abstract

A huge amount of work was carried out by librarians and information manager concerning ALEPH software implementation. This article describes only part of the experience of moving from one cataloguing software to another, steps and current concerns of specialists in performing the process of creating a shared catalog.

Keywords: *cataloguing, bibliographic records, ALEPH, integrated library system, authority files, authority files, fields and subfields, collective catalog, Web Opac.*

Informatizarea serviciilor de bibliotecă este un proces de mare complexitate și performanță pentru specialiști, întrucât biblioteca este o instituție a informației cu documente, procese specifice de prelucrare complicate și activități variate. În anul 2013, șapte biblioteci universitare din Moldova și-au unit efortul în Proiectul MISISQ (Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor), coordonat de partenerii europeni de la Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania pentru crearea sistemului integrat de bibliotecă și de îmbunătățire a serviciilor de informare pentru studii de calitate în universitățile din Republica Moldova. Obiectivul de bază fiind crearea catalogului unic partajat prin implementarea softului ALEPH. Acest catalog partajat a devenit un instrument de căutare și regăsire a informației bibliografice existente în mai multe biblioteci universitare din Moldova. [2] Sistemul integrat de bibliotecă ALEPH furnizează bibliotecilor unelte eficiente, ușor de utilizat și proceduri ce vin în întâmpinarea cerințelor tot mai mari din domeniu în prezent, cât și în viitor.

Sistemul cuprinde următoarele module:

- Achiziție/Seriale
- Catalogare
- Circulație
- Modulul OPAC – Web (Online Public Acces Catalog), prin care utilizatorii au acces la informațiile cuprinse în baza de date.
- PRIMO

În continuare ne vom referi, cu precădere, la Modulul Catalogare și anume la etapele de implementare în Biblioteca Științifică USARB. Utilizând Modulul Catalogare, personalul bibliotecii poate crea înregistrări bibliografice pentru toate tipurile de resurse. Zonele ISBD (International Standard Bibliographic Description - Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată) corespund câmpurilor și subcâmpurilor formatului MARC 21, al cărui scop este facilitarea schimbului internațional de date bibliografice.

Prima prezentare de lucru în softul ALEPH a avut loc în anul 2015, în cadrul trainingului organizat pentru specialiștii din Republica Moldova de la **Biblioteca**

Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania - partenerii și coordonatorii europeni ai proiectului MISISQ.

Pentru integrarea într-un catalog unic a fost necesară o amplă minuțioasă pregătire a bazei de date, creată în TinLib, expedierea acesteia către partenerii de la ExLibris (Compania producătoare a softului ALEPH) pentru convertirea ulterioară. Acest proces reprezintă convertirea datelor stocate într-un anumit format către un alt format fără a pierde acuratețea datelor. Cu regret însă, cât de atent nu ar fi lucrat bibliotecarii și informaticienii, oricum au fost și mai sunt unele imperfecțiuni și probleme de rezolvat.

În cadrul întrunirilor Grupului de lucru, la nivel național, au fost abordate diverse subiecte ce țin de descrierea și catalogarea diferitor tipuri de resurse: *monografii, conferințe, seriale, multimedia, publicațiilor în mai multe volume, analelor* etc. La fel și prezentarea corectă a elementelor bibliografice în câmpurile și subcâmpurile corespunzătoare ale formatului MARC 21.

Deciziile luate în cadrul ședințelor de lucru sunt orientate spre o catalogare uniformă a resurselor la nivel de consorțiu. Sesiunile de training din cadrul proiectului pentru Modulul Catalogare au fost benefice bibliotecarilor-catalogatori, care mai târziu au instruit personalul la locul de muncă în vederea acumulării cunoștințelor de utilizare a Modulului: *metode de accesare, creare, editare și salvare a înregistrărilor, crearea / redactarea vedetelor de subiect; creare/editare holdings, metode de corectare, precum și alte funcții de catalogare.*

Pentru implementarea Modulului de catalogare bibliotecarii bălțeni au realizat un șir de lucrări atât la nivel de consorțiu cât și instituțional.

La nivel de consorțiu: Participare la indentificarea întrebărilor și problemelor comune ale modulului Catalogare și expedierea către partenerii de la ExLibris pentru soluționare a subiectelor despre:

- stabilirea principiilor de acordare a drepturilor și nivelurilor pentru catalogatori în procesul de creare a înregistrărilor în catalogul colectiv;
- elaborarea și redactarea unei liste co-

mune cu termenii utilizați pentru marcarea *Funcțiilor responsabilităților*; *Mediu*; *Tip publicație* pentru a fi setate în sistem și validate în procesul de catalogare;

- utilizarea uniformă a cotei de raft și a vedetei de subiect;
- expedierea listei de abonamente la reviste și ziare;
- studierea modalității de catalogare a resurselor multivolume;
- stabilirea modalității de redactare a vedetelor de subiect, creare de holdings;
- stabilirea machetelor de catalogare pentru diferite tipuri de resurse;
- determinarea câmpurilor și subcâmpurilor pentru fișierul de autoritate *autori persoane fizice* etc.

La nivel instituțional, de asemenea, a fost creat un grup de lucru pentru Modulul Catalogare, care a fost preocupat de verificarea și identificarea neconformităților, rezolvarea problemelor și corectarea datelor convertite:

- crearea filialelor/colecțiilor și siglelor de localizare a documentelor în ALEPH;
- stabilirea parolelor de lucru în Modulul Catalogare pentru bibliotecarii-catalogatori;
- eliminarea exemplarelor și a titlurilor scoase din circulație;
- redactarea corespondenței cu reprezentanții Companiei ExLibris în vederea rezolvării unor probleme ce au apărut după convertirea bazelor de date, cu exemple concrete din cele două formate Tinlib și ALEPH;
- elaborarea și setarea în câmpul *Statistici* a disciplinilor de studiu conform planului de învățământ USARB pentru determinarea ulterioară a dotării lectoratelor;
- stabilirea statutului pentru fiecare exemplar;
- particularitățile de utilizare a câmpului 9XX (experiența bibliotecii).

O preocupare importantă a catalogatorilor este *Fișierul de autoritate vedetele de subiect*, care are o deosebită importanță în căutarea și regăsirea informației. Construirea *vedetelor de subiect* trebuie realizată în corespundere cu tezaurele de descriptori

aplicați în activitatea bibliotecilor : EuroVoc, AgroVoc, Mech, RAMEAU ș. a. La nivel de consorțiu acest proces trebuie realizat uniform, respectând deciziile luate în cadrul ședințelor.

Nu mai puțină importanță o are și fișierul de autoritate *autori persoană fizică*. Pentru completarea/construirea unui fișier cât mai perfect a fost convenit asupra câmpurilor și subcâmpurilor obligatorii : forma preferată a numelui autorului; formele nepreferate ca vedetă a numelui autorului; date biografice ale autorului; domeniul de activitate, ocupația, titluri profesionale, locul de exercitare a profesiei.

La moment, preocupările catalogatorilor / clasificatorilor sunt nu numai catalogarea curentă a resurselor achiziționate, dar și redactarea adecvată a înregistrărilor convertite.

Prioritățile Modulului Catalogare:

- posibilitatea definirii câmpurilor locale pentru catalogarea tuturor tipurilor de resurse;
- verificarea și validarea automată a înregistrărilor, pe măsură ce acestea sunt salvate și generează mesaje de avertizare și de eroare;
- permisiunea de a separa baza de date bibliografică de baza de date de autorități și administrarea lor individuală;
- afișarea, selectarea și completarea automată a informațiilor importate din fișierul de autoritate în câmpurile descrierilor bibliografice în momentul catalogării unui document;
- posibilitatea de trimitere de tip „vezi” în *fișierul autorități*;
- vizualizarea înregistrărilor în Web OPAC ;
- validarea datelor din câmpuri și subcâmpuri, semnalând erorile de completare;
- modificarea înregistrărilor din bazele de date cu ajutorul câmpurilor și subcâmpurilor;
- menținerea automată a legăturii între fișierul de autoritate și înregistrarea bibliografică;
- salvarea înregistrărilor bibliografice pe PC-ul local în momentul pierderii conexiunii cu serverul;
- crearea de rapoarte și statistici în timp real.

Conferință

Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective, conferința națională (2; 2016; Bălți). Conferința națională cu participare internațională *Știința în nordul Republicii Moldova: realizări, probleme, perspective*: consacrată aniversărilor de 70 de ani de la constituirea Instituțiilor de Cercetare Științifică din Moldova, 55 de ani de la fondarea Academiei de Științe a Moldovei, 10 ani de la fondarea Filialei Bălți a Academiei de Științe a Moldovei. Ediția a 2-a, 29-30 septembrie 2016, Bălți / coordonator (ed.) Valeriu Capcelea; colegiul de redacție: Ion Gagim [et al.]. -Bălți : [s.n.] , 2016.- 314 p. : tab., fig., diagr.- ISBN 978-9975-89-029-8

Antetit.: Filiala Bălți a Acad. de Științe a Moldovei, Agenția de Dezvoltare Regională Nord, Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Inst. de Cercet. pentru Culturile de Câmp „Selecția”; Texte: limba. română, rusă; <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/capcelea/stiinta2.pdf>.

Referințe bibliografice:

1. MIHALUȚA, Lina. Catalogarea în contextul integrării bibliotecilor moderne. În: Magazin bibliologic. 2005, nr.3/4, pp. 70-72.
2. Modern Information Services for Improvement Study Quality [on-line]. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/procese>.

Concluzii

Complet integrat, Programul ALEPH este un sistem on-line, bazat pe tabele de parametri, cu ajutorul cărora poate fi adaptat cerințelor specifice bibliotecii ce utilizează sistemul. Modificările pot fi făcute chiar de către bibliotecarii instituției beneficiare. Posibilitatea realizării unor rețele de biblioteci constituie un argument important în alegerea ALEPH-ului. Din momentul instalării și configurării tuturor tabelor programului ALEPH, toate modulele sunt accesibile și pot fi utilizate în funcție de capacitatea de adaptare și eforturile fiecărei biblioteci. Catalogarea partajată/colectivă a documentelor contribuie la accesul mult mai rapid al utilizatorilor la informația solicitată prin multiplele posibilități de căutare pe care le oferă platforma PRIMO.

Descrierea bibliografică analitică a articolelor în software integrat de bibliotecă ALEPH

În epoca actuală, bibliotecile pe lângă statutul de centre informative au mai dobândit și statutul de centre formative. Umanitatea tinde să devină o societate a cunoașterii prin informație, o societate a viitorului care promovează mediul electronic.

Prin afirmațiile IFLA „o colecție organizată de cărți, periodice, alte documente grafice și audiovizuale, cât și serviciile unui personal capabil să dezvăluie și să pună la dispoziție aceste materiale în scopul satisfacerii necesităților de informare, cercetare și recreere a cititorilor săi” [1].

Provocările societății informaționale aflate azi într-o expansiune rapidă nu pot trece fără implicarea bibliotecilor. Misiunea principală a bibliotecilor este să ofere utilizatorilor săi informații de orice natură. Necesitățile/cerințele informaționale ale utilizatorilor pentru un acces rapid și mai flexibil la resursele informaționale relevante sunt din ce în ce mai pretențioase. Sistemele integrate de bibliotecă oferă instrumente accesibile tuturor tipurilor de biblioteci pentru satisfacerea cerințelor personale

Lina MIHALUȚA

Abstract

The paper presents the modes of analytical bibliographic description of articles from serial publications and collections in the integrated library system ALEPH.

Keywords: *analytical bibliographic description, integrated library systems, shared catalog, Web OPAC.*

și instituționale atât pentru prezent cât și pentru viitor [2].

Unul din obiectivele prioritare ale Proiectului MISISQ (Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor), coordonat de partenerii europeni de la Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania este crearea spațiului informațional unic prin implementarea softului ALEPH și al Modulului ExLibris PRIMO, unde printr-o singură căutare se pot găsi resursele informaționale, inclusiv catalogul partajat al celor șapte biblioteci universitare participante în proiect. Catalogul partajat este un instrument de informare bibliografică centralizat care acumulează/include o evidență a tuturor tipurilor de resurse existente în bibliotecile, fie de pe un teritoriu determinat sau un profil specializat, cum este cazul bibliotecilor universitare din Moldova.

În cadrul Proiectului la nivel local au fost create grupuri de lucru și determinați responsabili de implementarea modulelor softului ALEPH. Membrii Grupului de lucru *Modulul Catalogare* fiind bibliotecari-catalogatori. Sesiunile de training destinate Modulului catalogare au avut drept scop dezvoltarea abilităților de utilizare a modulului, cunoașterea metodelor de accesare, creare, editare și salvare a înregistrărilor, identificarea rutinelor de verificare, crearea / căutarea vedetelor (Headings), localizarea înregistrărilor, metode de corectare, precum și alte funcții de catalogare. Activitățile de instruire au continuat la locul de muncă prin învățarea personalului din biblioteci.

La finele lunii decembrie 2015 Softul Integrat de Bibliotecă ALEPH a fost implementat în cele șapte biblioteci universitare din Moldova. Bazele de date din diferite sisteme (TINLIB, Q-Series, TinRead) au fost convertite, astfel fiind creat catalogul partajat. Orice conversie de date dintr-un sistem în altul generează anumite probleme, neconformități. Grupul de lucru al Modulului Catalogare a verificat/testat corectitudinea datelor convertite. În cadrul ședințelor, 11 la număr, au fost discutate și înaintate diverse subiecte ce țin de cata-

logarea tuturor tipurilor de resurse în noul sistem cu partenerii de la ExLibris pentru soluționarea lor ulterioară. Astfel au fost stabilite machete cu câmpuri și subcâmpuri necesare pentru fiecare categorie de resurse: monografii, seriale, multimedia, articole din periodice/culegeri, fișiere de autoritate (vedete de subiect, autori persoane fizice, colectivități) etc.

Rolul important al catalogării este de a furniza utilizatorilor un sistem coerent de organizare a informațiilor, determinând foarte bine condițiile de stocare, prelucrare, organizare și valorificare a resurselor informaționale oferite. Realizarea calitativă a acestei activități importante impune anumite reguli de catalogare, care trebuie respectate atunci când resursa descrisă oferă acest lucru.

Catalogarea în regim automatizat contribuie la accesul mult mai rapid al utilizatorilor, la informația solicitată datorită multiplelor posibilități pe care le oferă softul ALEPH.

O particularitate a activității realizată de bibliotecă este cea de descriere analitică a articolelor din periodice și culegeri. Valoarea informațiilor conținută în publicațiile periodice, este de neestimat. Articolele au un potențial informativ enorm prin operativitatea publicării și gradul de noutate, de aceea descrierea analitică a documentelor a devenit demult un proces de neînlocuit în bibliotecă.

Un document este valoros prin conținutul lui, de aceea una din sarcinile bibliotecii este de a dezvălui conținutul documentului prin procesul de descriere analitică.

Descrierea analitică este procesul prin care fiecare unitate bibliografică pasibilă descrierii este tratată ca un complex de componente cu informații proprii. Cercetarea documentelor din punct de vedere al componentelor și al notelor de conținut, indexarea și localizarea informațiilor în catalog se efectuează în scopul extinderii capacității informaționale a catalogului și valorificării colecției documentare a Bibliotecii prin adăugarea de noi informații.

Descrierea analitică a publicațiilor existente în bibliotecă se face conform profilului instituției, a colecțiilor disponibile, în

baza interesului manifestat de către utilizatori față de un domeniu sau altul, având ca prim criteriu de selecție gradul de noutate al publicației.

Avantaje:

- fiecare parte componentă devine titlu căutabil;
- întregește și pune în valoare documentele prin adăugarea de informație;
- conferă documentelor o nouă relevanță;
- facilitează găsirea în mod rapid a unei informații corecte și complete;
- realizează conexiuni între documente;
- este un instrument în alcătuirea bibliografiilor tematice complete și a referințelor.

Noțiuni și definiții: Înregistrarea bibliografică analitică este înregistrarea bibliografică, obiectul căreia este partea componentă a unui document pentru care sunt necesare date despre documentul-gazdă din care face parte.

Descrierea bibliografică analitică este elementul principal al înregistrării bibliografice analitice și conține: date despre părțile componente ale documentului; informații despre documentul-gazdă; date despre localizarea părții componente în documentul-gazdă; note referitoare la partea componentă și sursa-gazdă.

Publicațiile pasibile descrierii analitice:

- Științifice;
- Social-politice;
- Metodico-aplicative;
- Popular-științifice;
- Literar-artistice;
- Materialele conferințelor;
- Didactice (dacă bibliotecarul consideră de cuviință să evidențieze unele capitole);
- Ziare: locale, naționale, străine.

Publicații care nu sunt pasibile descrierii analitice:

- Reviste de abstracte și alte publicații cu caracter bibliografic curent;
- Publicații informativ-publicitare;
- Suplimente ale revistelor fără periodicitate
- Reviste ilustrative;

- Reviste de modă, reviste pentru lucrul manual și menaj;

- Reviste de divertisment;
- Reviste pentru femei și bărbați;
- Reviste de satiră și umor,

În format electronic înregistrarea bibliografică analitică include și elemente suplimentare: noțiuni de indexare, abstracte, rezumate, indice czu, adresa electronică a full textelor, informații cu caracter de serviciu și data catalogării documentului.

Schema descrierii bibliografice analitice pentru contribuții din reviste, culegeri:

Autor. Date despre partea componentă (contribuție) : date referitoare la partea componentă / mențiunile de responsabilitate referitoare la partea componentă // Informații despre documentul-gazdă în care se cuprinde partea componentă : mențiuni de responsabilitate referitoare la unitatea gazdă (revistă, culegere). – Anul publicării unității gazdă. – Numărul unității gazdă. – Paginile unde a fost publicată partea componentă. – Note.

Exemplele folosite sunt înregistrări bibliografice realizate de biblioteca Științifică USARB cât și a bibliotecilor participante în proiect din prelucrarea curentă. Descrierea bibliografică analitică a articolelor din periodice și culegeri este realizată în Modulul Catalogare a sistemului intergrat ALEPH.

În procesul de descriere analitică a articolelor nu se utilizează toate câmpurile predifinite de sistem prin derivarea din titlul revistei care are multe câmpuri, doar numai acelea de care avem nevoie, iar în cazul când un câmp sau subcâmp lipsește se adaugă prin *Editare*. Deoarece sistemul dispune de facilități pentru descrierea corectă și clară a documentelor menționăm importanța câmpurilor:

520 ##\$a Rezumat, abstract, referat

530 ##\$a Disponibil și pe CD-ROM

\$a Disponibil și on-line

856 41\$u Adresa electronică, linkul la resursă

Macheta câmpurilor pentru crearea unei înregistrări bibliografice ale analiticului din reviste

LDR

Leader (book)

Record status (05) Type of record (06)

Bibliographic level (07) Type of control (08)

Character coding scheme (09) Encoding level (17)

Descriptive cataloging form (18) Linked record requirement (19)

008

MARC 008 Fixed length data elements (ANALYTIC)

Introducere în fișă (00-05) Tip situație de publicare (06)

Data 1/Data început (07-10) Data 2/Data sfârșit (11-14)

Loc publicare (15-17) Jurnalul (18-21)

Publicație (22)

Natura conținutului (24-27)

Lucrezi conținute (29) Arterena (30)

Index (31) Nespecificat (32)

Notă (33) Biografie (34)

Limba (35-37) Registrare modificată (38)

Serie catalogare (39)

Format	BK	
Leader	LDR	
Fixed-Length Field	008	
Sursa de catalogare	040	a Instituția care a creat înregistrarea
Cod de limbă	041	Text în mai multe limbi a b
CZU	080	a Index CZU
Autor	100 <u>1</u>	a Responsabilitate primară
Titlul propriu-zis	245 10	a Titlul articolului b Informații despre titlu. c Mențiunea de responsabilitate
Tipul publicației	380	a Articol
	500	Note generale
Rezumat	520	a Rezumat, abstract, referat
Disponibilitatea	530	a Disponibil și pe Cd-ROM a Disponibil și on-line
Adresa electronică	856 <u>41</u>	u linkul la resursă
Notă despre limbă	546	a Text în română; abstracte în engleză și rusă
Vedeta subiect (câmp repetabil)	650 <u>14</u>	a
Alt autor	700 <u>1</u>	a Responsabilitate secundară 4 Alte funcții/contribuții.
Alt autor colectiv	710 <u>2</u>	a Denumirea colectivității
	773 <u>1</u>	t Unitatea gazdă d Anul de ediție g informații relație Nr. h Descrierea fizică x ISSN w Număr de sistem al unității gazdă (revista)
	BAS	a Baza
	LKR	a ANA b 002100109 l Biblioteca administrativă SUO01773 n Titlul unitate gazdă (ex. Akademos : ev. de Șt., Inovare, Cultură și Artă) y Anul de ediție v Nr m Titlul articolului
	OWN	PUBLIC

Catalogare soft ALEPH

Analitic din revistă

Tofan, Eugenia.
 Altețea Sa Regală Principele Radu al României - Doctor Honoris Causa al Universității AȘM / Eugenia Tofan // Akademos : Rev. de Șt., Inovare, Cultură și Artă. - 2015. - Nr.3(38). - P.6-7. - ISSN 1857-0461.

Academia de Științe a Moldovei

CZU 929 Principele Radu 94(498)19(092) Principele Radu

em 2507746 Altețea Sa Regală Principele Radu al R (Tofan, Eugenia) An: 2015

LDR	0000naa^a22^c^4500
001	002507746
005	20160927143518.0
008	160613c2015^mv^p^0^rum^d
040	usarb
080	929 Principele Radu
080	94(498)19(092)Principele Radu
100	Tofan, Eugenia
245	10 Altețea Sa Regală Principele Radu al României - Doctor Honoris Causa al Universității AȘM
	Eugenia Tofan
530	Disponibil și online
520	Altețea Sa Regală Principele Radu al României a fost desemnat cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universității Academiei de Științe a Moldovei. Onorificul titlu i-a fost acordat în semn de prețuire și recunoștință pentru promovarea valorilor morale și culturale autentice, pentru consolidarea relațiilor de colaborare moldo-române.
650	14 Academia de Științe a Republicii Moldova
773	1 Akademos : Rev. de Șt., Inovare, Cultură și Artă
	2015
	g Nr.3(38)
	h P.6-7
	x 1857-0461
	w 002100109
856	41 u http://www.akademos.asm.md/files/Alteta%20sa%20regal%C4%83%20Principele%20Radu%20al%20Romaniei%20E2%80%93%20Doctor%20Honoris%20Causa%20al%20Universitatii%20ASM.pdf
BAS	a USARB
LKR	a ITM
	b 002100109
	i SUO01
	n Akademos : Rev. de Șt., Inovare, Cultură și Artă
	r 773
	y 2015
	v Nr.3(38)
	m Altețea Sa Regală Principele Radu al României - Doctor Honoris Causa al Universității AȘM
OWN	a PUBLIC

The screenshot shows a Primo search results page. At the top, there are search filters and a search bar. Below the search bar, the search results are displayed. A blue oval highlights the 'Vizualizare Web' and 'Opac PRIMO' buttons. The main content area shows the title of the document, the author's name, and a brief description. There is also a small image of a person in academic regalia.

Analitic din culegeri

Армянник, Александру

Налоговая ответственность, некоторые проблемы применения налоговой ответственности / Александру Армянник, Иван Бану // Conferința Științifică Internațională „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”, 25-26 septembrie 2015. - Chișinău, 2015. - Vol. 4, pt. 1. - P. 219-223. - Bibliogr.: p. 223

Publicații colaboratori ASEM
Drept fiscal - responsabilitate fiscală

CZU 342.743

Concluzii

Sistemul integrat de bibliotecă ALEPH

oferă posibilitatea nu numai de catalogare partajată, dar și pentru schimbul de informații. Această oportunitate reduce cheltuielile de timp ale personalului, la fel omite erorile care dublează înregistrările sau duc la pierderea informațiilor. Descrierea bibliografică incorectă a resurselor influențează la căutarea și regăsirea informațiilor de către utilizator în Web Opac.

De calitatea lucrărilor realizate de catalogatori depinde gradul de regăsire a informațiilor și relevanța catalogului necesităților informaționale ale utilizatorilor.

Glosar

Document-gază. Document în care este publicată partea lui componentă.

Câmp – element desemnat separat în cadrul unei înregistrări bibliografice. Un câmp poate fi constituit dintr-unul sau mai multe subcâmpuri.

Subcâmp – element bibliografic desemnat separat în cadrul unui câmp. În cazul înregistrării bibliografice poate fi considerat sinonim cu elementul bibliografic.

Element bibliografic – cea mai mică unitate de informație dintr-o înregistrare

bibliografică (ex., titlu, paginație etc.)

Fișier de autoritate – liste de cuvinte sau sintagme (nume, titluri, subiecte, czu) supuse controlului unei autorități profesionale, ce desemnează entități de un anumit tip (autorizate), folosite ca puncte de acces în cataloage (vedete uniforme).

Vedetă de subiect – un cuvânt sau un grup de cuvinte, un simbol sau un grup de simboluri (litere, semne) evidențiate/stabilite de catalogator în scopul orânduirii lor după un sistem standard. Parte importantă a descrierii care determină orânduirea de-

scrierilor bibliografice într-un sistem de catalogare (on-line/tradiționale) și constituie puncte de acces la informațiile cuprinse într-un catalog de bibliotecă.

Indexare coordonată – indexarea care utilizează un limbaj combinatoriu se numește indexare coordonată, deoarece conceptele și/sau cuvintele care reprezintă conținutul documentelor pot fi liber combinate între ele în timpul cercetării documentare pentru a reprezenta conținutul cererilor și deci regăsirea acestor documente.

Referințe bibliografice:

1. STĂNGACIU-CĂRĂUȘU, Carmen. Utilizatorii bibliotecii Naționale a României. În: *Informare și documentare*. Lucrări ale sesiunilor profesionale [on-line]. 2007 [Accesat 23.09.2016]. Disponibil: http://www.bibnat.ro/dyn-doc/publicatii/Informare_Documentare_2009_siteBNR.pdf
2. ENACHE, Ionel. Sisteme de management al bibliotecilor. În: *Studii de biblioteconomie și știința informării*. 2012, nr.16, pp.13-25.
3. MOLDOVANU, Lilia. Introducere în managementul serviciilor de bibliotecă. Cluj-Napoca: Editura Dacia XXI, 2011. 96 p.
4. Serviciul Indexare – Referințe electronice. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://indexare-referinte.blogspot.md/p/despre-noi.html>.

Câteva reflecții asupra implementării modulului Circulație a soft-ului ALEPH

Bibliotecile universitare din Republica Moldova prin participarea la proiectul TEMPUS „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor (MISISQ)” au intrat într-o nouă etapă de dezvoltare, marcată de implementarea noului sistem de gestiune infodocumentară. Sistemul de bibliotecă ALEPH a produs o serie de schimbări la nivelul universităților din Moldova, reorganizând circuitul cunoștințelor și îmbunătățind calitatea serviciilor oferite utilizatorilor de informații.

Un sistem integrat de bibliotecă dispune de o bază de date centrală, gestionată de un software adecvat prin intermediul căruia se asigură toate funcțiile specifice unei biblioteci, inclusiv și circulația publicațiilor din fondurile instituției. Tehnologiile informaționale în bibliotecile științifice se dezvoltă în mai multe direcții. Implementarea tehnologiei de servire a utilizatorilor în regim computerizat este considerată la moment prioritară, care asigură calitatea serviciilor oferite în instituțiile infodocumentare.

În cadrul proiectului ne-am propus să introducem un serviciu modern - împrumutul electronic al documentelor - un serviciu nou pentru Republica Moldova. Esența împrumutului electronic constă în înregistrarea electronică a utilizatorului, împrumut, returnarea și extinderea termenului de împrumut al exemplarelor prin citirea cu scannerul a codurilor de bară de pe cărți și de pe permisul de intrare a utilizatorului.

Modulul Circulație al soft-ului ALEPH este un complex tehnologic performant destinat realizării funcției de împrumut al publicațiilor în cadrul bibliotecii. Prin implementarea acestui modul s-au obținut următoarele avantaje:

- creșterea eficienței activităților de servire informațională a utilizatorilor și a împrumutului de publicații;

Natalia CHERADI **Ana GUDIMA**

Abstract

The article is dedicated to implementation of Circulation Module of the ALEPH software in libraries that participate in TEMPUS Project „Modern Information Services for Improvement Study Quality”. ALEPH library system has produced changes that reorganize knowledge circuit and improve the quality of services offered to users of information in universities of Moldova. The new technology optimizes user’s services and increase the efficiency of publications loan.

Keywords: *Integrated library system, Aleph ILS, Circulation module, users of information, academic community, university library.*

- asigurarea accesului publicului la baza de date a sistemului precum și la publicațiile on-line.

Particularitățile funcționării modului Circulație sunt legate de procedurile de împrumut electronic al documentelor în diverse subdiviziuni structurale ale bibliotecii (săli de lectură, sectoare de împrumut, depozite etc.), luând în considerare statutul exemplarelor și statutul utilizatorilor (studenți, masteranzi, doctoranzi, cadre didactice, cercetători etc.).

Trecerea la împrumutul documentelor în regim electronic optimizează procesele de circulație. Utilizatorul obține rapid informații despre disponibilitatea publicațiilor din fondul bibliotecii, statutul exemplarului și primește un e-mail despre îndeplinirea comenzilor. Acest lucru ajută la economisirea timpului, atât a utilizatorului cât și a bibliotecarului, care nu mai are nevoie să vină la raftul de cărți pentru a constata faptul absenței exemplarului, așa cum se întâmplă în regimul tehnologiei tradiționale.

Trecerea la un nou sistem de servire oferă posibilitatea de a forma un grafic de consultare a publicațiilor care sunt în număr redus de exemplare. În cazul în care cartea așteptată de utilizator se returnează, bibliotecarul este semnalat despre solicitările existente pentru această ediție. În acest caz, cartea este rezervată automat pentru cititorul, care o aștepta, fapt confirmat și prin mesajul de e-mail trimis utilizatorului. În plus, programul oferă posibilitatea de a monitoriza respectarea condițiilor de utilizare a publicațiilor și trimite scrisori de atenționare cititorilor despre nerestituirea la termen a publicațiilor.

Același modul al sistemului este responsabil pentru formarea bazei de date a utilizatorilor bibliotecii prin crearea de profiluri electronice (date personale, adresa, e-mail, informații generale etc.). Completarea profilurilor este facilitată de un set de elemente care pot fi validate.

Modulul Circulație oferă posibilitatea de a realiza permisul de intrare a utilizatorului cu fotografie și codul de bară, precum și de a determina anumite drepturi și privilegii cu privire la modul de utilizare a fondurilor

bibliotecii, în funcție de categoria lui.

Un exemplu de flexibilitate a modului (pot fi definite 99 de stataturi de utilizator), constă în faptul că pentru utilizatori care nu au dreptul de a împrumuta cărți, dar au o nevoie justificată de acest serviciu, sistemul oferă această posibilitate pentru o perioadă scurtă de timp.

Sistemul deține un număr semnificativ de statute de împrumut și permite bibliotecii să modeleze politica de împrumut în funcție de valoarea publicațiilor.

Din moment ce fiecare carte de bibliotecă și fiecare permis de utilizator conține un cod de bară unic, iar sectoarele de împrumut sunt echipate cu scanere pentru citirea codurilor de bară, împrumutul de publicații devine extrem de rapid. Mai întâi este identificat utilizatorul prin citirea codului de bară de pe permisul lui de bibliotecă. Sistemul oferă bibliotecarului posibilitatea de a vedea pe monitor toate informațiile cu privire la utilizator, inclusiv numărul cardului de bibliotecă, fotografia utilizatorului, existența datoriilor, numărul de publicații împrumutate anterior. Apoi, prin citirea codului de bară a exemplarului se identifică și se înregistrează împrumutul în formularul electronic al utilizatorului. În același timp sistemul înregistrează informația că publicația anumită a fost împrumutată unui utilizator concret. Utilizatorul trebuie să cunoască că există garanții prin care nici un exemplar nu va fi înregistrat în profilul lui electronic fără știrea lui.

Activitatea de implementare a proceselor legate de circulația documentelor a început în cadrul Proiectului MISISQ prin decizia Consiliului coordonator din 16 martie 2015 privind formarea grupurilor de lucru (cu funcții de coordonare) în vederea implementării software-ului ALEPH.

În procesul de implementare a modului s-au identificat următoarele obiective:

- testarea și adaptarea echipamentului și softului la cerințele proprii ale bibliotecii;
- conversia bazelor de date a cititorilor;
- școlarizarea personalului și a utilizatorilor;
- implementarea tehnologiilor computerizate a proceselor de circulație.

Grupul de lucru Circulație, care a inclus specialiști din toate bibliotecile consorțiului MISISQ a stabilit algoritmul aplicării sistemului. Toți au participat la instruirea în domeniul operării soft-ului ALEPH. În competența echipei s-au aflat și problemele legate de instruirea tuturor angajaților de bibliotecă din zona de servire a utilizatorului. Au avut loc întrunirile de lucru a echipei de câte ori a fost nevoie pentru a efectua schimbul de informații, analiza obiectivelor și evaluarea lucrărilor efectuate.

Grupul a căutat soluții optime, de multe ori soluții de compromis, pentru adaptarea programului la nevoile bibliotecii. În procesul de implementare a sistemului devine importantă revizuirea și adaptarea tehnologiei și documentației de bibliotecă în scopul obținerii eficienței maxime. Au existat situații când a trebuit să distrugem stereotipurile bibliotecarilor, formate de-a lungul anilor. Fără îndoială, orice inovație întâmpină rezistență din partea personalului, care poate fi depășită prin influența administrativă, precum și prin demonstrarea avantajelor inovării. Eficacitatea sistemului depinde de stabilirea interacțiunii maxime dintre subdiviziunile Catalogare și Servirea utilizatorilor.

Înainte de implementarea programului de către reprezentanții Companiei ExLibris Limited au fost realizate activități de instruire diferențiate pentru bibliotecarii de sistem și pentru specialiștii direct implicați în fiecare dintre modulele softului.

Termenul „circulație”, aparent se concentrează doar pe procesul de împrumut. Cu toate acestea, conceptul dat, în esență reprezintă un set de caracteristici funcționale noi care se realizează pe baza unui catalog electronic. Pentru implementarea împrumutului electronic a documentelor, în primul rând, este necesar de a crea o bază de date a utilizatorilor.

Procesul de implementare a modulului Circulație a fost realizat pe etape.

1. Analiza chestionarului de Configurare a modulului Circulație ALEPH: studierea conceptelor de bază (funcțiile circulației, unitățile circulației, utilizatori și obiecte, orele de funcționare a bibliotecii, politica de împrumut, amenzi și avize de restanță

etc.) și a instrucțiunilor pentru completarea chestionarului pentru clienți.

2. Procesul de creare a bazei de date a utilizatorilor a presupus analiza formatului de introducere a datelor propuse de noul soft; identificarea câmpurilor în conformitate cu specificul servirii în cadrul bibliotecilor consorțiului; conversia datelor privind utilizatorii din bazele de date existente. Au fost identificate problemele care trebuie soluționate înainte de a prezenta Companiei ExLibris Limited bazele de date CITITORI pentru conversia datelor. Prima problemă a fost clarificarea aspectelor juridice. Implementarea soft-ului ALEPH ține de anumite proceduri privind controlul, colectarea, stocarea și transmiterea informației, ceea ce poate crea provocări privind protecția datelor cu caracter personal în contextul exteriorizării datelor despre utilizatorii bibliotecilor consorțiului.

În acest sens, pornind de la importanța recunoscută pe plan internațional a dreptului la protecția datelor cu caracter personal, a fost studiată legislația Republicii Moldova cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date în sistemele automatizate. Aceste probleme au fost discutate cu departamentele juridice din fiecare instituție participantă la proiect. Totodată, aceste aspecte au fost discutate și cu Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova.

La prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul instituțiilor de învățământ superior sunt aplicate principiile prevăzute de actele internaționale și naționale privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și cerințelor față de asigurarea securității datelor în cadrul sistemelor informaționale, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1123 din 14 decembrie 2010, Regulamentului Registrului de evidență al operatorilor de date cu caracter personal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 296 din 15 mai 2012 și alte acte legislative/normative de profil. Senatele universităților au aprobat politici și regulamente, care acționează în baza Legii Republicii Moldova nr.133 din 08.07.2011 „Privind protecția

datelor cu caracter personal”. Obiectivele principale ale acestor documente sunt disponibilitatea, integritatea și confidențialitatea tuturor informațiilor, inclusiv datelor cu caracter personal prelucrate de instituțiile noastre, atât în cadrul prelucrării manuale, cât și în sistemele și procesele informatice.

În instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova sunt aplicate principiile prevăzute de actele internaționale și naționale referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal în regulamentele interne. Aceste documente stau la baza procedurilor din bibliotecă.

Având în vedere că siguranța IT nu poate fi garantată exclusiv cu ajutorul unor sisteme tehnice, a fost nevoie de luat o decizie care a asigurat o procedură corectă din punct de vedere organizatorico-juridic în procesul de implementare a soft-ului ALEPH. Compania ExLibris Limited a asigurat derularea procedurii de conversie a datelor personale din instituțiile noastre în condițiile care nu au contravenit legislației în vigoare.

Au fost înaintate propuneri furnizorului de soft privind structura formatului în care să fie prezentate datele privind utilizatorii pentru conversie și încorporare ulterioară în sistem. Este vorba de ordinea câmpurilor, numărul maxim de caractere, valoarea vidă a câmpului etc.

A fost realizată o analiză prealabilă a problemelor privind funcționarea modului Circulație la nivel de fiecare bibliotecă, care ulterior au fost clarificate în cadrul seminarelor de instruire, organizate de Compania ExLibris Limited.

3. A fost analizată situația curentă privind implementarea Modulului Circulație ALEPH în bibliotecile partenere a Proiectului MISISQ, s-au identificat problemele privind înregistrarea și monitorizarea diverselor activități de circulație (tranzacții): împrumuturi; restituiri; prelungiri ale datei scadente; rezervări etc. Totodată au fost dezbătute propunerile privind penalizările pentru nerespectarea termenului și normelor de împrumut.

Comunicarea și interacționarea eficientă la nivel de grup a fost importantă pentru obținerea rezultatelor, care vor

avea un impact pentru funcționarea eficientă a consorțiului. De calitatea implementării modulului Circulației depinde interacționarea eficientă a utilizatorilor cu platforma PRIMO. Bibliotecile consorțiului se confruntă cu creșterea așteptărilor utilizatorilor în ceea ce privește accesul mai rapid și mai ușor la informație. Eficiența operațională va asigura furnizarea de servicii excelente și creșterea nivelului de satisfacție a utilizatorilor.

Configurarea modului a fost adaptată la procedurile fiecărei biblioteci prin completarea chestionarelor, s-a realizat conversia datelor privind utilizatorii și s-au identificat erorile.

Membrii grupului au subliniat importanța creării unor politici și proceduri unice de împrumut. Autorizarea de a utiliza diferite funcții de circulație a fost dată la nivel de sublibrary. Modulul de Circulație și Web OPAC-ul sunt interconectate și informația despre împrumut trebuie să fie relevantă pentru fiecare exemplar (dacă este împrumutat, data când se așteaptă a fi restituit, numărul cereri de rezervare). Fiecare utilizator trebuie să poată vedea lista împrumuturilor sale, cererilor de rezervare, să poată prelungi perioada de împrumut; să poată face cereri de rezervare.

În cadrul ședințelor au fost realizate prezentări privind setările realizate în bibliotecă, care permit definirea statutelor cititorului și a exemplarelor, în funcție de regulile de împrumut a bibliotecii (perioada de împrumut în funcție de tipul documentului, data împrumutului și data scadență etc.). S-a optat pentru ca modulul Circulație să asigure posibilitatea rezervării publicațiilor în funcție de statutul cititorului și al exemplarului via Web OPAC și PRIMO. Fiecare cititor (patron) este identificat prin cel puțin 2 identificatori unici: ID și barcod. ID-ul este o constantă care nu se poate modifica, barcodul poate fi modificat oricând. Problema generării automate a barcodurilor și posibilitatea de schimbare a parolei utilizatorului în Primo au fost rezolvate cu furnizorul de soft.

În procesul de parametrizare a tabelor au fost parcurse următoarele etape: stabilirea statutelor cititorilor; stabilirea statute-

lor publicațiilor; stabilirea drepturilor cititorilor pentru fiecare statut de document în parte (dacă are drepturi de împrumut, rezervare, prelungire etc.; pe ce perioadă se face împrumutul; nr. maxim de documente împrumutate simultan din acel statut; nr. maxim de documente împrumutate în total, simultan, indiferent de statut; zile, ore de grație, cuantumul amenzii; orarul bibliotecilor/filialelor - zile libere peste care se va sări la calculul datei scadente, respectiv amenzilor etc.).

Grupul de lucru a venit cu propuneri concrete privind definirea sistemului de amenzi și alte tranzacții de bani, precum și afișarea acestora. S-au propus două modele de sancționări privind nerestituirea la termen a publicațiilor împrumutate în raport cu tipul documentelor și acțiunilor de deteriorare, maculare, distrugerea totală a documentului, înlocuirea acestuia cu un exemplar identic sau suportarea costului pierderii documentului etc.

4. Desfășurarea activităților planificate în Proiectul MISISQ în termenii stabiliți a fost importantă în legătură cu termenele de garanție oferite de Compania ExLibris Limited. Realizările pozitive, înregistrate de grupul de lucru Circulație software ALEPH se datorează interacțiunii eficiente și schimbului de idei, multiplicării eforturilor pentru implementarea modulului. Grupul specializat a putut să fixeze noi obiective pe termen scurt și mediu în vederea soluționării celor mai stringente probleme cu care s-au confruntat bibliotecile.

Au fost verificate rezultatele conversiei bazei de date „Utilizatori”, s-a realizat corespondența cu colegii de la ExLibris în privința completării câmpurilor solicitate. S-a realizat studierea materialelor de instruire cu privire la Modulul Circulație și exercițiile practice de introducere a unui utilizator nou în sistem. În instituții au fost elaborate politici de circulație pentru fiecare tip de document și categorie de cititor; s-au definit categoriile și statutele documentelor; s-au stabilit normativele de împrumut. Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” a elaborat Regulamentul privind prelucrarea și protecția datelor cu

caracter personal al utilizatorilor.

A fost elaborat și distribuit materialul „Modulul CIRCULAȚIE: ghid pentru bibliotecari”. Scopul ghidului este de a facilita procesul de implementare a softului în zonele de servire a utilizatorilor. Totodată a fost modelat procesul de înregistrare a utilizatorilor în modulul Circulație/ALEPH, de împrumut al publicațiilor, de restituire a publicațiilor, de prelungire a termenului de împrumut etc. în baza de date a fiecărei biblioteci din consorțiu.

A fost rezolvată problema generării automate a ID-urilor utilizatorilor care conțin abrevierea instituției, urmată de număr; procedura de modificare globală a datei de valabilitate a adresei utilizatorului; procedurile privind setarea și configurarea componentelor modulului; procedura de utilizare a fotografiei pentru crearea permisului de cititor; modificarea parolei de către utilizator în PRIMO; formularea cereri de modificări globale privind statutul exemplarelor la fiecare instituție; au fost stabilite valorile implicite la PRIVILEGII LOCALE. A fost studiat modul de transformare a listei utilizatorilor în format XML pentru importarea datelor în ALEPH și statisticile privind procesele de circulație.

Pe baza caracteristicilor categoriilor de utilizatori s-a conturat politica de împrumut care a inclus indicatori cum ar fi: termenul de utilizare a publicației, precum și extinderea termenului de împrumut; facilități oferite; tipuri de amenzi pentru întârzierea restituirii a documentelor; prelungiri ale datei scadente; rezervări și altele.

Punerea în aplicare a Circulației, de asemenea, permite obținerea informațiilor necesare bibliotecilor pentru monitorizarea, evaluarea și analiza fondului de publicații. Aceste informații includ date privind cititori, care au restanțe de împrumut, sau care în mod repetat nu respectă condițiile de returnare a publicațiilor; o listă cu cele mai solicitate publicații. Sistemul monitorizează condițiile și regulile de utilizare a publicațiilor, creează o notificare de încălcare a termenilor de returnare, blochează automat împrumutul cărților pentru utilizatori care nu au respectat regulile de împrumut.

Considerăm că, cât mai curând posibil, treptat se va renunța la tehnologia tradițională de împrumut datorită următoarelor avantaje: reducerea complexității și a numărului de operațiuni efectuate de către bibliotecar și utilizator; economisirea timpului de servire. O bibliotecă bine pusă la punct din perspectiva tehnologică are asigurați o misiune specială de a asigura accesul rapid la resursele informaționale.

Bineînțeles că descrierea tuturor aspectelor ce țin de implementarea modului de Circulație a sistemului automatizat de bibliotecă ALEPH este un exercițiu imposibil. Punerea în aplicare a acestui sistem modular oferă o oportunitate majoră de a îmbunătăți eficiența serviciilor pentru cititori, a elibera bibliotecarul de proceduri de rutină, de realizarea evidenței statistice în regim tradițional. Introducerea activă a tehnologiei informatice în servirea utilizatorilor va schimba rolul bibliotecarului, care ar trebui să fie un mediator între utilizator și purtătorul de informații și să optimizeze relația cu clienții săi.

Informatizarea fiecărei biblioteci are propriile sale caracteristici. Nu reprezintă o excepție și bibliotecile participante la proiectul MISISQ, în care există o evidență

complexă și multidimensională a colecțiilor și a servirii utilizatorilor. Cu toate acestea, datorită flexibilității sistemului ALEPH și a deschiderii pentru o colaborare eficientă din partea furnizorului de soft, s-a reușit rezolvarea sarcinilor proiectului în condiții optime. Proiectul a contribuit la informatizarea proceselor de bibliotecă și a permis personalului să realizeze mai rapid și mai eficient servirea utilizatorilor, în special, asigurarea accesului beneficiarilor la toate publicațiile deținute.

Succesul implementării sistemului informatizat de bibliotecă ALEPH a depins mult de respectarea prevederilor și soluțiilor organizatorice, tehnice și tehnologice, precum și activitatea eficientă cu personalul.

Proiectul MISISQ a impus un nou mod de gândire și de lucru în echipă și a creat nevoia de formare continuă a specialiștilor noștri. Proiectul are beneficii vizibile: accesul utilizatorilor la informație și servicii de calitate, folosirea eficientă a timpului personalului, crearea produselor informaționale colective și satisfacția pentru o colaborare rezultativă. Obiectivele proiectului au fost realizate cu succes, creând premise sigure pentru colaborarea sustenabilă a bibliotecilor universitare din Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Modern Information Services for Improvement Study Quality [on-line]. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://misisq.usmf.md/>.
2. Modulul CIRCULAȚIE: ghid pentru bibliotecari [on-line]. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/Course_materials/Final_Ghid_Circulatie.pdf.

Particularități de implementare a modului de circulație în softul ALEPH

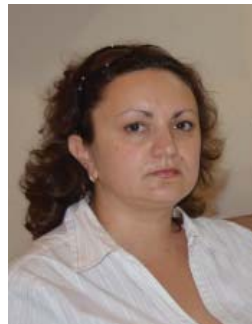
Bibliotecile de astăzi se confruntă cu provocările unui divers univers de informații care se extind spectaculos. Așteptările sporite ale utilizatorilor pentru un acces mai rapid și mai flexibil la informații relevante merg pas în pas cu cerințele instituționale pentru a spori eficiența operațională.

Participarea Bibliotecii Științifice USARB în Proiectul *MISISQ - TEMPUS (Modern Information Services for Improvement Study Quality)* a făcut posibilă crearea spațiului informațional unic. Scopul proiectului fiind îmbunătățirea calității studiilor superioare în Republica Moldova, prin extinderea și diversificarea accesului la informație pentru întreaga comunitate academică.

Datorită flexibilității în configurare și fiind unul dintre cel mai solicitat sistem integrat de biblioteci și a consorțiilor de biblioteci din toată lumea, s-a optat pentru sistemul integrat de bibliotecă ALEPH a companiei ExLibris. Configurația sistemului poate fi adaptată pentru a satisface aproape orice politică și procedură de bibliotecă ca:

- Achiziția
- Catalogarea
- Circulația
- Rapoartele

Implementarea acestui soft a necesitat un șir de activități de instruire. Scopul prioritar al acestora fiind formarea abilităților de stocare, prelucrare a datelor utilizatorilor în Modulul Circulație. Membrii grupului de lucru, creat la nivel local în cadrul proiectului, au analizat și identificat diverse situații ce țin nemijlocit de necesitatea parametrizării tabelor; de înregistrare și monitorizare a diverselor activități de circulație: împrumuturi, restituiri, prelungiri ale datei scadente, rezervări, generarea și personalizarea rapoartelor și statisticilor. Toate aceste informații au fost expediate partenerilor de la compania ExLibris pentru a fi soluționate.

Tatiana PRIAN

Ludmila RĂILEANU

Abstract

The article reflects ALEPH implementation stages of Circulation Module in the Scientific Library USARB, its possibilities, ALEPH software model structure.

Keywords: *MISISQ project, circulation, ALEPH software, user status, user type, tables, user registration, loans, check-in, reserved requests, PRIMO platform, electronic catalog, Scientific Library USARB.*

Implementarea modulului circulație în softul ALEPH în Biblioteca Științifică USARB a evoluat în câteva etape:

- stabilirea configurațiilor de circulație;
- convertirea bazei de date Cititor din TinLib în ALEPH;

- verificarea înregistrărilor.

Posibilitățile modulului Circulație în softul ALEPH sunt multiple. Ele permit:

- o politică de circulație flexibilă;
- crearea ușoară a înregistrărilor utilizatorilor;
- acceptarea cererii de fotocopiere;
- circulație off-line integrată;
- rapoarte și statistici de circulație extinse.

Modelul de structură a ALEPH-ului este bazat pe tabele. Configurarea acestora poate fi adaptată pentru orice politică de circulație.

La început, au fost stabilite *Statutul și Tipul utilizatorului* conform Regulamentului privind drepturile și obligațiile utilizatorilor în BȘ USARB și în conformitate cu Codul Educației al RM, cap. V. Personalul din învățământul superior art. 117 Categoriile de personal.

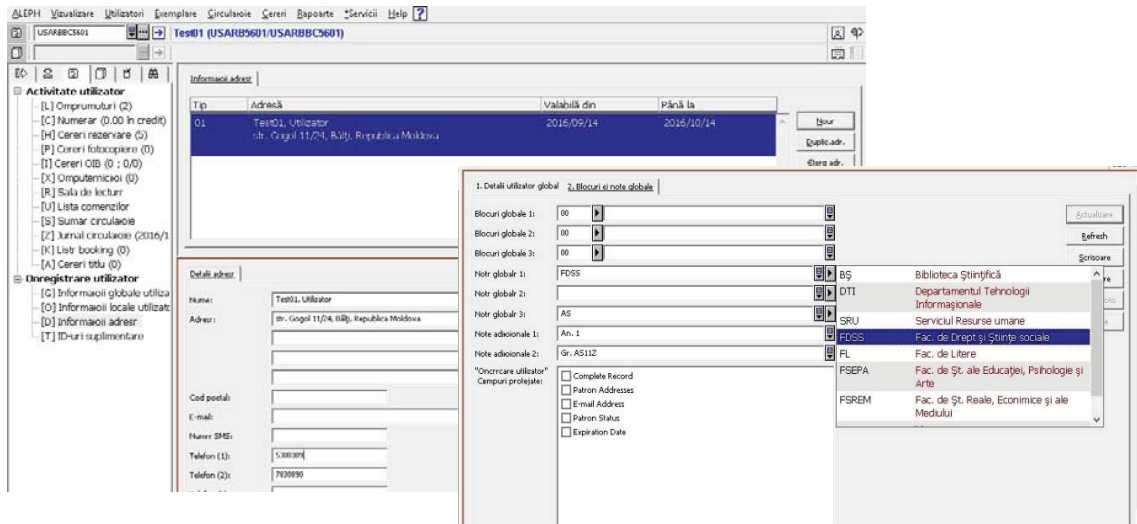
Ca urmare au fost create următoarele **statute de utilizatori**:

- 01 Student sz (secția zi)
- 02 Student fr (frecvență redusă)
- 03 Student extensiune (Studentii universității „A.I.Cuza” din Iași, extensiunea Bălți)
- 04 Elev (Elevii Liceului Teoretic Republican „I.Creangă” din Bălți)
- 11 Masterand
- 12 Doctorand
- 13 Post-doctorand
- 21 Audient
- 31 Nespecifici cu drepturi incomplete
- 32 Nespecifici cu drepturi complete
- 40 Cadru didactic
- 41 Cadru didactic auxiliar
- 42 Cercetător
- 56 Alte categorii

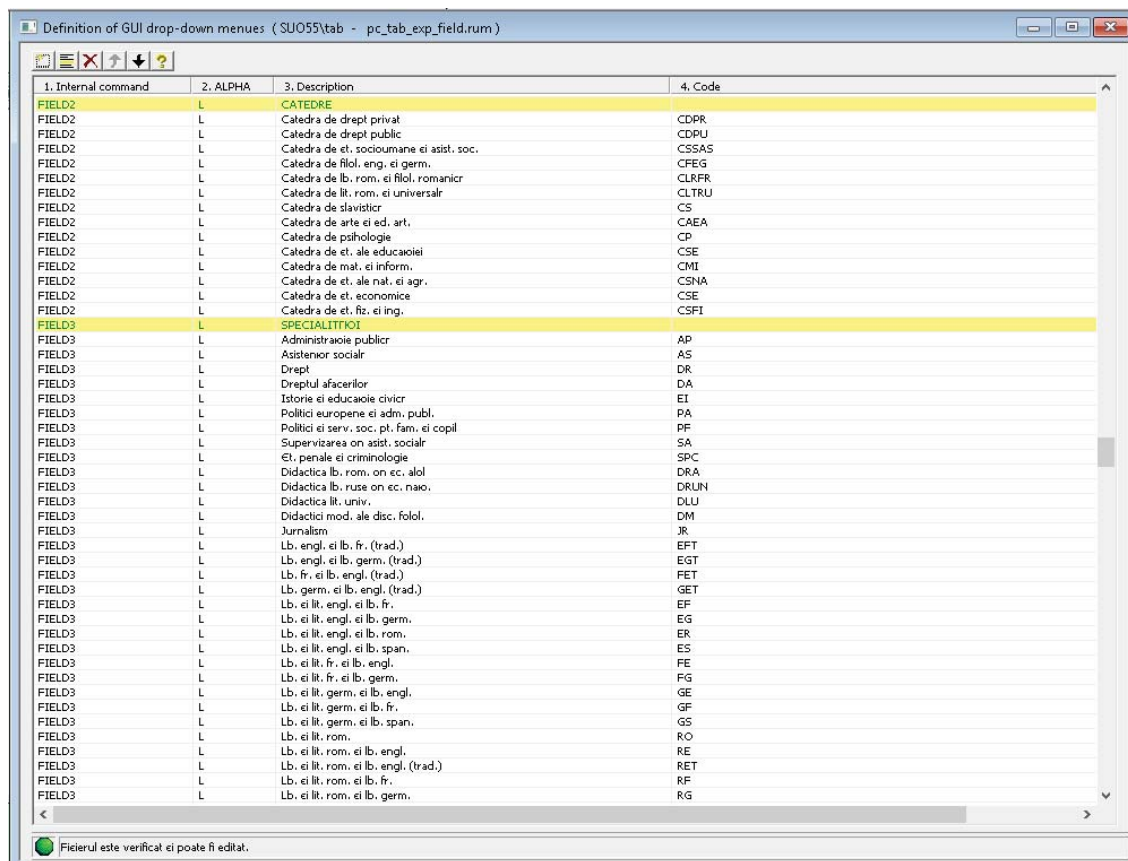
Tipul de utilizator a fost notificat cu anumite coduri:

- SZ – Student sz (secția zi)
- SF – Student fr (frecvență redusă)
- SE – Student extensiune (Studentii universității „A.I.Cuza” din Iași, extensiunea Bălți)
- EV – Elev (Elevii Liceului Teoretic Republican „I.Creangă” din Bălți)
- MD – Masterand
- DD – Doctorand
- PD – Post-doctorand
- AD – Audient
- NE – Nespecifici
- Extern cu drepturi incomplete
- Extern cu drepturi complete
- CD – Cadru didactic
- CA – Cadru didactic auxiliar:
- Bibliotecar
- Informatician
- Laborant metodist
- Acompaniator
- CE – Cercetător
- AC – Alte categorii:
- Colaborator
- Pensionar
- Personal auxiliar și de deservire

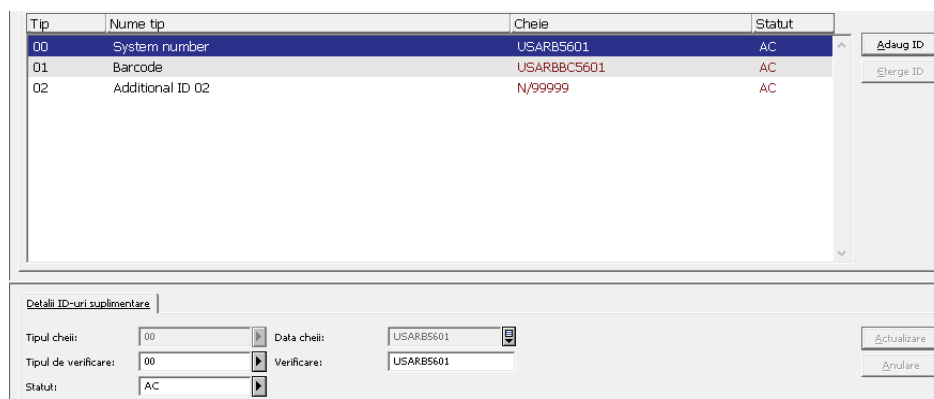
Informația dată a fost prezentată în formularul **Circulation Configuration Questionnaire**, cuprinzând și un șir de parametri necesari pentru configurarea modulului Circulație. În continuare a fost necesară convertirea Bazei de date Cititorul din TINlib în Baza de date ALEPH. Informațiile despre cititor din Baza de date TinREAD ale BȘ USARB, a fost descărcată și prelucrată conform parametrilor solicitați de partenerii ExLibris. Toate datele generale cum ar fi: *Nume prenume, număr permis, facultate, specialitate, an de studiu, telefon fix/mobil, adresa e-mail, adresa domiciliu* au fost transferate în modulul circulație ALEPH. Dacă pentru unele informații (*Nume prenume, număr permis, adresa e-mail, adresa domiciliu*) sistemul oferă câmpuri prestabilite, atunci pentru *facultate, specialitate, an de studiu, grupa* s-a decis utilizarea câmpurilor din TAB-ul 2 **Blocări și note globale/Informații globale utilizator**.

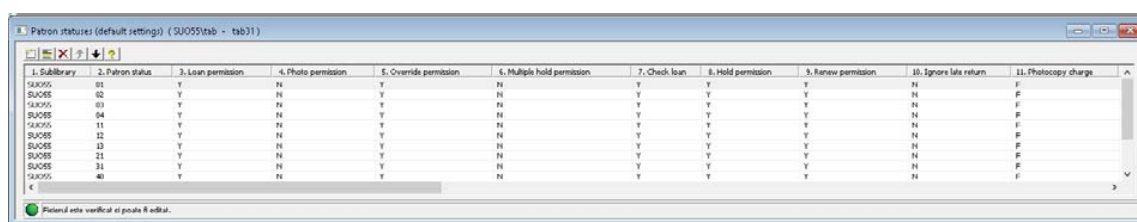
Câmpurile date conțin o listă drop-down ce ne permit selectarea informației necesare, aceste liste fiind încărcate în două tabele administrative cu conținut similar dar în limbi diferite `pc_tab_exp_field.ing`.

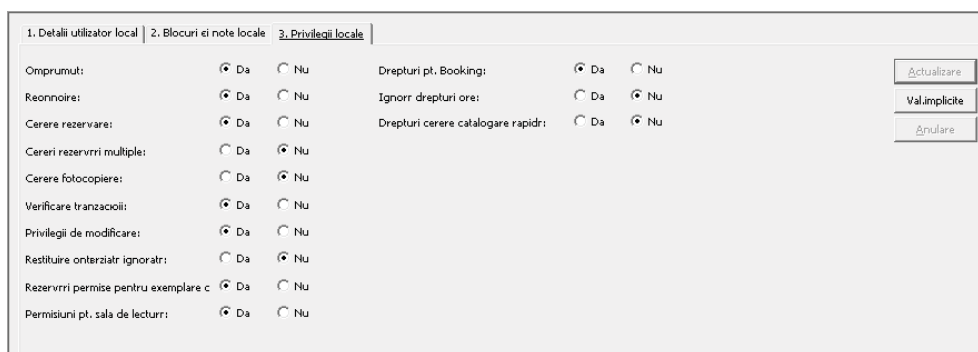
La înregistrarea utilizatorului sistemul generează automat un ID utilizator (System number) și Barcode. Dat fiind faptul că utilizatorii de la USARB dețin deja un număr de identitate fixat pe *Permisul de intrare*, am solicitat posibilitatea atribuirii acestuia ca ID adițional la înregistrarea utilizatorilor în ALEPH.

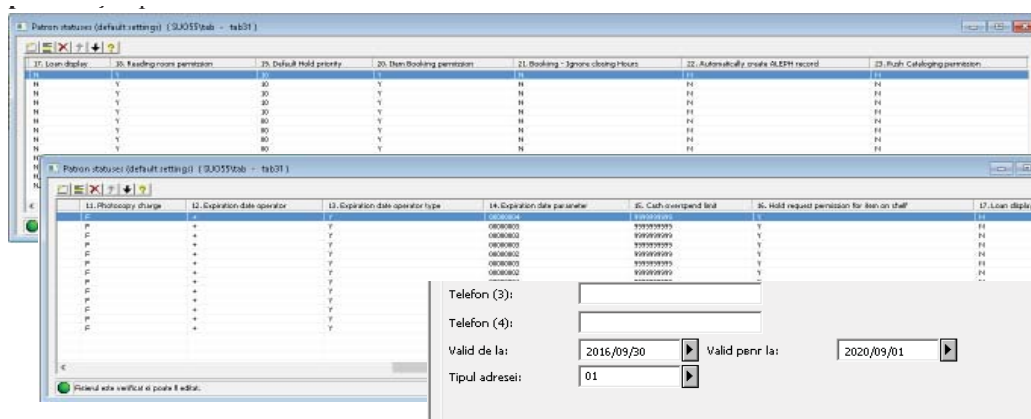
O importantă funcție a acestui sistem este stabilirea diferitor privilegii pentru diferite statute de utilizator. Pentru aceasta s-a setat tabelul administrativ **tab31: Patron statuses (statut utilizator)**, ce prezintă 23 de configurări pentru fiecare statut de utilizator.

Toate aceste permisiuni sunt vizibile în TAB-ul 3 **Privilegii locale**. Valorile pot fi setate ca **Valori implicite** (se vor atribui datele configurate în tab31) sau se pot efectua modificări personale pentru fiecare utilizator aparte.

Tot în acest tabel sunt determinate și date precum **Termenul de valabilitate a permisului și prioritățile pentru Cererile de rezervare**.

În tabelul *Statut exemplar* au fost stabilite: statutul exemplarului, statutul procesului și condițiile de utilizare a exemplarului în dependență de statut. *De exemplu:* Exemplarul aflat la expoziție i se va atribui toate condițiile/posibilitățile de utilizare indiferent de statut, iar exemplarul aflat la copertare va avea toate condițiile/posibilitățile de utilizare cu excepția posibilității de împrumut.

Tabelul **Date scadente, amenzi** a fost setat, stabilind în dependență de statutul procesului și statutul utilizatorului, condițiile/posibilitățile de utilizare pentru fiecare statut de exemplar: parametrii termenului de împrumut, zilele de grațiere, numărul maxim posibil de exemplare împrumutate, numărul maxim posibil de cereri de împrumut, termenul garantat de împrumut, numărul maxim posibil de prelungiri.

The screenshot shows two windows for configuring 'Due dates, fines & limits'. The top window lists parameters for different item statuses (IAA, IAA, IAA, IAA, IAA) across various fields like Item status, Patron status, Date operator, Grace days, Hour operator, Grace hours, Fine multiple, Max no. of loans, and Max no. hold requests. The bottom window lists parameters for different fine methods (D, D, D, D, D) across fields like Date operator (request), Date parameter (request), Hour operator (request), Hour parameter (request), No. of days for recall notice, Minimum guaranteed loan period, Maximum renewals, and Maximum renew.

După efectuarea setărilor necesare pentru împrumut / restituire s-a realizat configurarea tabelului **tab14 Item Reshelving Time**, care conține perioada pentru gestionarea documentelor.

The screenshot shows the 'Item Reshelving Time' configuration window. It contains a table with the following data:

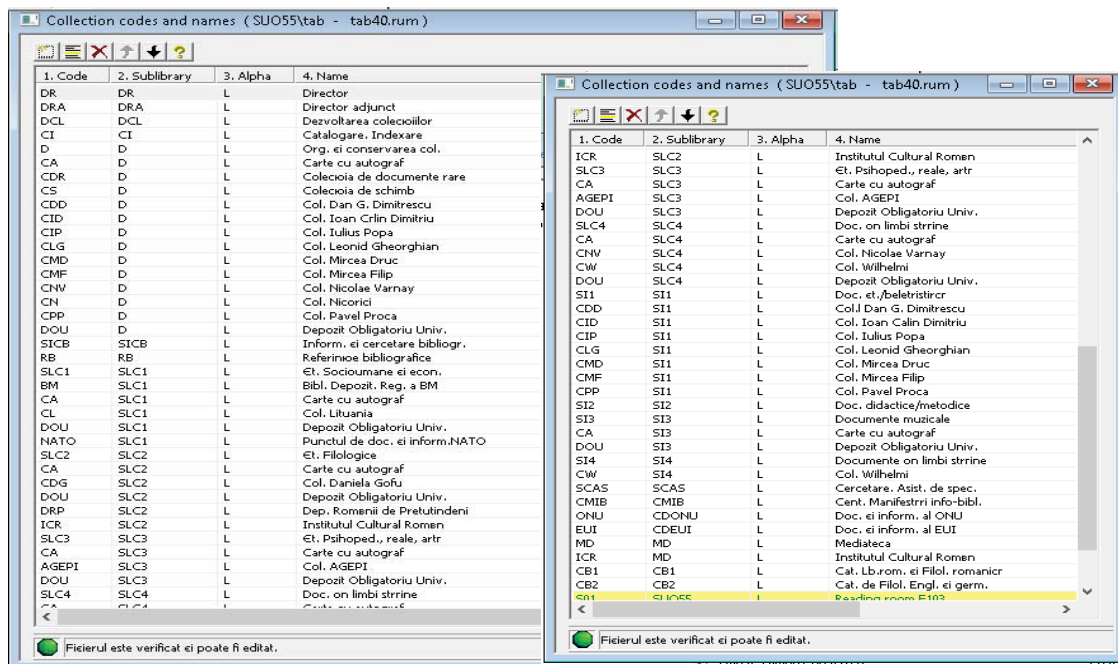
1. Sublibrary	2. Collection	3. Item status	4. Item process status	5. Reshelving time
SUO55	#####	01	##	0800
SUO55	#####	02	##	0800
SUO55	#####	03	##	0800
SUO55	#####	04	##	0800
SUO55	#####	05	##	0000
SUO55	#####	08	##	0800
SUO55	#####	19	##	0000
SUO55	#####	50	##	0100

O altă posibilitate nu mai puțin importantă, ce ne oferă acest modul este plasarea cererilor de rezervare, ce permite utilizatorului de a fi sigur că documentul solicitat îl va putea împrumuta conform ordinii de plasare a cererii și priorității de împrumut. Configurațiile necesare au fost efectuate în **tab37 Pickup list configuration for hold requests**:

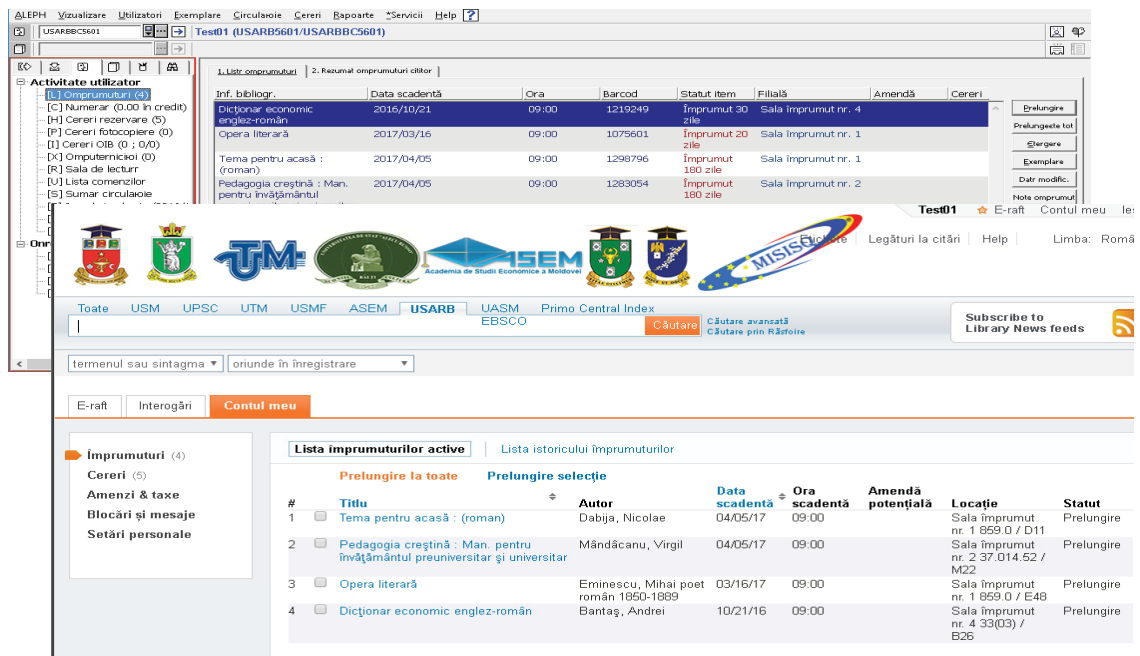
The screenshot shows the 'Hold request configuration' window. It contains a table with the following data:

1. Sublibrary	2. Item status	3. Item process status	4. Patron status	5. Availability of item	6. Pickup location	7. Pickup location	8. Pickup location	9. Pickup location	10. Pickup location	11. Pickup location
SUO55	##	##	##	Y	SUC55					
D	50	##	##	N	SLC1	SLC2	SLC3	SLC4	MD	SICB
D	01	##	##	N	S11	S12	S13	S14		
D	02	##	##	N	S11	S12	S13	S14		
D	03	##	##	N	S11	S12	S13	S14		
D	04	##	##	N	S11	S12	S13	S14		
D	08	##	##	N	S11	S12	S13	S14		
S11	##	##	##	#	S11					
S12	##	##	##	#	S12					
S13	##	##	##	#	S13					
S14	##	##	##	#	S14					

Codurile create pentru colecțiile particulare ale structurilor naționale, internaționale și personale ale filialelor au fost setate în **tab40 Collection codes and names**.

O importantă oportunitate a Modulului Circulație în soft-ul ALEPH este conexiunea directă cu platforma ExLibris Primo Catalogul Partajat a celor 7 biblioteci universitare din RM.

Aici utilizatorul, accesând contul său, poate urmări situația la zi a împrumuturilor și termenul de restituire a acestora, oficiul unde trebuie restituit documentul, precum și cererile de rezervare solicitate.

The screenshot displays the ALEPH library management system interface. At the top, there is a navigation menu with options like 'Activitate utilizator', 'Imprumuturi', 'Amenzii & taxe', 'Blocări și mesaje', and 'Setări personale'. The main content area shows a table of reservations with columns for document number, bibliographic information, request date, status, and location. Below the table, there is a sidebar with navigation options and a search bar.

Nr. doc.	Inf. bibliogr.	Data cererii	Data sf. cerere	Data rezervării	Statut	ID grup
000465665	Шаг за шагом : [Сборник]	2016/09/28	2017/03/28		În proces.	0
000274688	Cronicele doctorului	2016/09/28	2017/03/29		În proces.	0
000355383	Teoria generală a dreptului și statului : Curs introductiv.	2016/09/30	2017/03/30		În proces.	0

#	Tip	Titlu	Autor	Statut	Locație ridicare	Locație	Acțiuni
01	Rezervare	Шаг за шагом : [Сборник]		În proces	Sala împrumut nr. 2	Org. și conservarea col. Org. și conservarea col. 94(478) / Ш15	
02	Rezervare	Cronicele doctorului	Urechia	În proces	Sala de lectură nr. 3	Org. și conservarea col. Colecția de documente rare 613 / U75	
03	Rezervare	Teoria generală a dreptului și statului : Curs introductiv	Baltag, Dumitru	În proces	Sala împrumut nr. 2	Sala împrumut nr. 2 34(075.8) / E24	
04	Rezervare	Raporturile dintre stat și societatea civilă în Republica Moldova în contextul realizării reformelor		În proces	Sala împrumut nr. 2	Sala împrumut nr. 2 Doc. didactice/metodice 32(478) / R25	
05	Rezervare	Sub jug străin...	Dighiș, Gh.	În proces	Sala împrumut nr. 1	Sala împrumut nr. 1 94(478) / D41	

În final putem concluziona că sistemul integrat de bibliotecă ALEPH oferă bibliotecilor universitare instrumente accesibile în fluxul de lucru pentru a satisface cerințele informaționale în creștere ale utilizatorilor. De aceea ne dorim, în continuare, ca Modulul Circulație a acestui soft să fie utilizat la maximum, dar pentru a realiza acest proces e nevoie de a continua studiarea minuțioasă a ghidului de configurare pentru acest modul și setarea întregului set de tabele administrative.

Referințe bibliografice:

1. <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/despre>.
2. <http://www.exlibrisgroup.com/category/Aleph>.
3. http://knowledge.exlibrisgroup.com/Aleph/Product_Documentation.

Platforma Primo – o nouă oportunitate pentru bibliotecari și utilizatori

În contextul procesului de la Bologna, bibliotecile universitare sunt parte componentă a educației, orientate spre susținerea activă a procesului didactic și de cercetare, întrucât, așa cum subliniază Mircea Regneală, *educația nu este altceva decât un proces social prin care moștenirea științifică, literară, artistică și morală a societății este transmisă de la o generație la alta.*

În condițiile actuale, bibliotecile universitare tind spre a aduce un suflu nou activității de bibliotecă, fiind într-o perpetuă schimbare, transformare, în care informațiile și accesul la acestea sunt condiții fără de care nu ar avea loc progresul la nivel global. Bibliotecile manifestă un interes strategic pentru instrumentele și tehnologiile care facilitează regăsirea resurselor și colecțiilor, extinderea capacității de valorificare a potențialului informațional, precum și conectarea la surse de informare externe pentru a veni în întâmpinarea așteptărilor utilizatorilor (multiple modalități de căutare, interactivitate, acces rapid și prompt de la distanță, acces dintr-un singur punct la o multitudine de resurse, relevanța rezultatelor investigației informației etc.).

Pentru a-și îndeplini cât mai bine misiunea de diseminare a informațiilor și a cunoștințelor, pentru a oferi servicii și produse de calitate utilizatorilor, pentru a-i atrage și a-i menține pe aceștia, structurile infodocumentare trebuie să întreprindă diverse acțiuni prin care să identifice nevoile și așteptările utilizatorilor, să cunoască cât mai bine comportamentul acestora în cadrul procesului de informare, să depisteze factorii care influențează acest comportament.

Important pentru viitorul bibliotecii universitare este schimbarea fundamentală a filosofiei acesteia, caracterizată prin afirmația: „să ne orientăm mai mult spre servicii moderne”, concept ce semnifică schimbări majore în structura organizatorică și tehnologică a bibliotecii.

Olesea DOBREA Viorica LUPU

Abstract

The tools used to discover and provide information offer to users a quite efficient method to get information simultaneously through one single point: both from own information resources and external resources of other information providers. The article describes the Primo system, an information product from which 7 university libraries of the Republic of Moldova have benefitted as a result of the project „Modern information services to improve the quality of education”. The authors highlighted the main features and functionalities of the system, its advantages and benefits for both library users and librarians.

Keywords: *Discovery services; Primo; User experience*

Bibliotecile universitare din RM au cunoscut o nouă etapă importantă în procesul de modernizare și reconsiderare. Un rol important în transformarea pozitivă a bibliotecilor universitare din RM și alinierea lor la tendințele actuale de dezvoltare a societății și învățământului superior din țară, îl reprezintă proiectul TEMPUS „Servicii informaționale moderne pentru îmbunătățirea calității studiilor” („Modern Information Services for Improvement Study Quality (MISISQ)”. Realizarea acestui proiect a presupus diversificarea și modernizarea serviciilor informaționale pentru asigurarea învățământului superior de calitate, dezvoltarea unei infrastructuri informaționale comune, generarea partajată a resurselor informaționale și crearea spațiului informațional academic unic al bibliotecilor universitare din Republica Moldova.

Acest proiect a contribuit la transformarea serviciilor bibliotecilor universitare din RM în servicii integrate de regăsire și furnizare rapidă și relevantă a informației, a generat schimbări vizibile în activitatea bibliotecilor, având un impact pozitiv asupra utilizatorilor. Unul din produsele informaționale de care au beneficiat bibliotecile universitare în rezultatul implementării proiectului este platforma Primo.

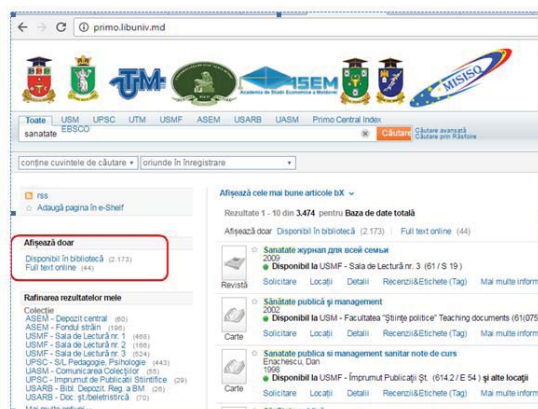
Primo este un produs al firmei ExLibris – lider în furnizarea de soluții software și servicii complementare pentru biblioteci. Acest produs se bazează pe cele mai noi tehnologii de căutare, pe paradigmele web 2.0, pe interoperabilitate, pe o arhitectură deschisă și reprezintă un instrument de descoperire, regăsire și furnizare a informației, indiferent de suport sau localizare, asigurând utilizatorilor acces operativ și calitativ la un spectru larg de resurse ale bibliotecii, îmbogățite cu resurse provenite din surse externe.

Platforma Primo are la bază trei principii fundamentale:

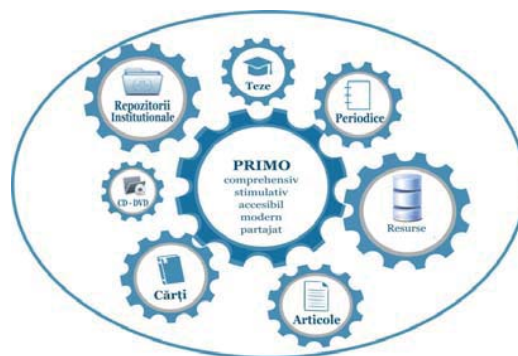

Avantajul cheie al acestei platforme constă în faptul că sporește potențialul bibliotecilor de a oferi accesul simultan utilizatorilor *dintr-un singur punct la o multitudine de resurse informaționale*, adică oferă posibilități de căutare și regăsire a informației în diverse surse (cataloage, baze de date, depozite digitale etc.), în diverse instituții de informare (biblioteci, agenții, centre de informare, arhive) și diferite tipuri de resurse (atât documente pe suport fizic deținute de bibliotecă, cât și digitale, multimedia etc.). Primo permite atât integrarea resurselor instituționale deținute de bibliotecă, cât și a resurselor informaționale provenite din surse externe.

Fiecare bibliotecă decide în mod individual ce resurse va integra în Primo, conform necesităților sale, profilul resurselor, licențele, abonamentele la bazele de date externe, acordurile cu furnizorii de informații etc.

În prezent, în Primo sunt integrate cataloagele electronice ale celor șapte biblioteci universitare partenerare în proiect, precum și o gamă largă de resurse externe, la care accesul este pe bază de licență sau gratuit, printre care menționăm: bazele de date EBSCO, programul HINARI, AGORA, OARE, FAOSTAT, AGRIS, SpringerLink etc.

Pentru a oferi un conținut mai relevant pentru contextul de căutare și profilul fiecărui utilizator, echipa ExLibris a investit foarte mult efort în atingerea unui echilibru adecvat în prezentarea rezultatelor investigației informației prin dezvoltarea algoritmului de ierarhizare bazat pe relevanță. Mecanismul de ierarhizare al Primo folosește tehnologia ScholarRank pentru a sorta rezultatele căutării după relevanță pe baza mai multor criterii:

- gradul în care o înregistrare bibliografică se potrivește cu interogarea;

- scorul de valoare care reprezintă o semnificație academică a înregistrării bibliografice (de exemplu, afișarea prioritara a articolelor științifice publicate în reviste recenzate și cu un număr mai mare de citări și, la final, a celor ce poartă un alt caracter decât cel științific);

- data publicării (actualitatea) unui document (Primo ia în considerare faptul că utilizatorii, de obicei, preferă informații actuale);

- clasamentul de relevanță personalizat (relevanța unei înregistrări pentru interogarea și profilul specific al utilizatorului). Primo ia în considerație anumite caracteristici ale utilizatorului și le permite să adapteze listele rezultatelor căutării pentru domeniul său de interes;

- clasamentul de relevanță a colecțiilor locale (permite bibliotecilor ajustarea setărilor pentru relevanța clasamentului propriilor resurse, astfel încât în rezultatul investigației informației acestea să apară pe prima pagină în lista de rezultate, înaintea înregistrărilor provenite din Primo Central.

Pentru clasamentul de relevanță a rezultatelor căutării, Primo utilizează indicii SNIP (indice care măsoară citările primite de un serial în funcție de comportamentul citărilor în cadrul unei discipline) și SJR (indice ce măsoară prestigiul unui serial). Aceste două valori au fost aprobate de Elsevier pentru indexarea revistelor în baza de date Scopus.

Ca element de bază al soluției de descoperire și furnizare a informației a fost dezvoltat Indexul Central Primo, o îmbinare a sute de milioane de resurse academice electronice a unor editori și agregatori primari

și secundari, oferind peste 90% din conținutul lor disponibil integral sau sub formă de rezumate. Primo este singurul serviciu de descoperire cu acorduri de căutare a conținuturilor în ProQuest și EBSCO.

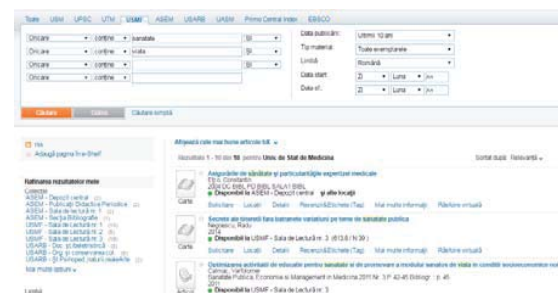
O altă caracteristică a platformei Primo o reprezintă *navigabilitatea și modul facil de accesare*. Având o interfață de utilizare prietenoasă, clară, simplă și intuitivă Primo permite utilizatorilor să înțeleagă cu ușurință informațiile esențiale, funcționalitățile și opțiunile disponibile, astfel simplificând procesul de navigare și necesitatea de formare a deprinderilor de căutare în Primo. Utilizatorii pot utiliza mai multe modalități de căutare a informației:

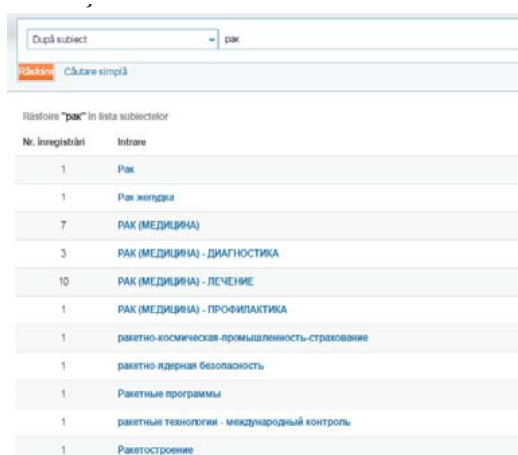
Căutarea simplă prin tastarea cuvântului dorit în chenarul de căutare.

În această modalitate de căutare pot fi utilizați operatorii logici sau booleeni (and, or, not) pentru extinderea sau restrângerea căutării și operatorii de trunchiere (*, ?, ") pentru înlocuirea unuia sau mai multor caractere (litere din cuvânt), pentru căutarea unui cuvânt exact sau a diferitor forme ale unui cuvânt.

Căutarea avansată, unde poate fi selectat criteriul de căutare (autor, titlu, subiect etc.) în scopul de a combina în cadrul aceleiași căutări mai multe opțiuni de restrângere a rezultatelor.

Căutarea prin răsfoire (browse), care reprezintă o căutare de parcurgere a unei liste alfabetice afișată în funcție de tipul de browse selectat și termenii de căutare specificați de către utilizator.

Nr. înregistrări	Intrare
1	Рак
1	Рак желудка
7	РАК (МЕДИЦИНА)
3	РАК (МЕДИЦИНА) - ДИАГНОСТИКА
10	РАК (МЕДИЦИНА) - ЛЕЧЕНИЕ
1	РАК (МЕДИЦИНА) - ПРОФИЛАКТИКА
1	ракетно-космическая промышленность-страхование
1	ракетно-ядерная безопасность
1	Ракетные программы
1	ракетные технологии- международный контроль
1	Ракетостроение

Utilizatorii au posibilitatea rafinării rezultatelor căutării prin selectarea diferitor criterii: limbă, data creării, autor, subiect sau pot urma sugestiile noi de căutare propuse de sistem.

Prin intermediul funcției bX (recomandare + servicii adiționale (cloud)), Primo generează recomandări bazate pe utilizarea articolelor: afișarea celor mai citite articole și afișarea articolelor de actualitate. Bazându-se pe frecvența utilizării, recomandările realizate de bX ajută utilizatorii să identifice liste cu articole care au fost cel mai des selectate de cercetători în funcție de o anumită tematică. Totodată, bX recomandă liste de articole ce pot fi utilizate ca înregistrări relevante împreună cu cele pe care le-a selectat utilizatorul. Aceasta adaugă sistemului un factor numit „identificare întâmplătoare” a unei publicații relevante.

Un alt aspect pozitiv al platformei Primo este *personalizarea*.

Utilizatorii își pot personaliza mediul lor de lucru prin a salva resurse în vederea creării listelor bibliografice personale, a salva rezultatele căutării informației în e-raft, cu posibilitatea de a le recupera în orice moment. Utilizatorul poate transmite înregistrările bibliografice atât în spațiul personal de cercetare din cadrul Primo, cât și către poșta sa electronică sau către un alt

produs. Ținând cont de faptul că sistemul de Difuzare Selectivă a Informației (DSI) constituie astăzi un element important în organizarea și funcționarea sistemelor de informare, Primo oferă utilizatorilor opțiunea de a-și crea alerte, fiind astfel informați asupra aparițiilor noi editoriale și disponibilității documentelor de interes pentru ei. Notificările sunt transmise prin poșta electronică și includ legături directe la înregistrările bibliografice din cataloage.

De asemenea, direct din interfața Primo utilizatorii, prin intermediul unui cont, pot verifica împrumuturile de documente, termenele de restituire, depășirile datei de returnare, pot obține informații privind disponibilitatea documentelor și efectua cereri de rezervare pentru un anumit document.

Utilizatorii pot exporta înregistrări bibliografice în sistemele de gestiune a referințelor EasyBib, EndNote, RefWorks, în diferite formate pentru citări, inclusiv MLA, APA etc.

Primo integrează servicii web 2.0 și facilități de socializare, conține în arhitectura sa elemente ce **încurajează participarea activă a utilizatorilor** la aplicația și conținuturile pe care le utilizează prin marcarea cu tag-uri, ierarhizarea și adăugarea comentariilor. Astfel, utilizatorii înregistrați în sistem pot crea tag-uri care presupun cuvinte sau fraze adăugate înregistrărilor bibliografice în scopul de a-i ajuta să le organizeze sau să-și amintească mai târziu de ele. Tag-urile atribuite unei înregistrări sunt afișate sub formă de listă alfabetică a tag-urilor create de utilizatori sau o listă a tag-urilor aranjată în ordinea popularității acestora. Crearea și utilizarea tag-urilor consolidează interacțiunea între utilizatori prin crearea grupurilor de utilizatori cu interese similare și oferirea diferitor niveluri de relaționare.

Integrarea serviciilor web 2.0 în Primo crează un spațiu eficient de interactivitate și colaborare între utilizatori și bibliotecari, un spațiu în care utilizatorii pot să-și manifeste atitudinea față de o înregistrare bibliografică, un produs informational etc., pot crea, modifica și disemina informații.

O funcționalitate inclusă în Primo este RSS (Really Simple Syndication) care oferă

posibilitatea de a obține în timp real informații despre datele actualizate cel mai frecvent (de ex. o selecție a subiectelor de interes ale utilizatorilor; lista ultimelor cărți, articole adăugate în catalog etc.). RSS poate servi ca instrument de promovare a activităților bibliotecii și de diseminare a conținuturilor noilor publicații intrate în colecțiile bibliotecilor.

În implementarea sistemului Primo, care dispune de o gamă largă de tehnologii moderne de căutare, bibliotecile au un control deplin nu doar asupra selecției și descrierii colecțiilor lor, ci și a modului de prezentare, a opțiunilor de descoperire și de livrare a informației. Bazat pe o infrastructură care este independentă de publicarea comercială, Primo încurajează colaborarea între biblioteci, furnizori de informații, centre de informare în vederea ca biblioteca să beneficieze și de alte colecții, fără a fi nevoie să reproducă activitatea desfășurată în alte instituții de informare. În acest mod, biblioteca are posibilitatea de

a-și concentra eforturile asupra promovării colecțiilor proprii și de a furniza cât mai multe date științifice posibile pentru comunitate. Datorită platformei Primo, bibliotecile își extind potențialul de date, devenind parte activă a infrastructurii informaționale web cu implicații mai vizibile și mai atractive pentru utilizatori.

În concluzie, menționăm că sistemul de regăsire a informației, Primo, este o inovație pentru bibliotecile universitare din Republica Moldova, ceea ce oferă o nouă experiență utilizatorilor, contribuie la creșterea potențialului bibliotecii prin furnizarea unei noi soluții de regăsire a informației, oferă capacitatea de a obține simultan informații din mai multe surse printr-un singur punct de căutare. Totodată, platforma Primo contribuie la impunerea unor reguli pentru uniformizarea procesului de catalogare; standardizarea descrierilor bibliografice din cataloagele electronice; formarea de noi aptitudini în vederea asimilării noilor evoluții ale biblioteconomiei; dezvoltarea împrumutului interbibliotecar și furnizarea electronică de documente.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Harvard unifică descoperirea resurselor sale cu Primo de la Ex Libris. [Accesat 1.09. 2016]. Disponibil: <http://www.ex-lh.hu/site/index.php/RO/primo-ro/80-hirek/157-harvardprimo-rum>.
2. FERNANDEZ, Rebecca. Ex Libris's Primo: Easy to implement, intuitive to use. [Accesat 2.09.2016]. Disponibil: <http://reviews.libraryjournal.com/2011/12/reference/discovering-what-works-librarians-compare-discovery-interface-experiences/>.
3. KENNEDY, Ronan, CRUMP, Monica. Simplifying the search experience – resisting the lure of shiny new technology. [Accesat 1.09.2016]. Disponibil: <file:///C:/Users/Admin/Intel/Desktop/192-266-1-SM.pdf>.
4. LEWIS, Nicholas. Implementing Ex Libris's PRIMO at the University of East Anglia. [Accesat 2.09.2016]. Disponibil: <http://www.ariadne.ac.uk/issue55/lewis>.
5. PRIMO – provocarea bibliotecii: venirea în întâmpinarea evoluției nevoilor și așteptărilor utilizatorilor. [Accesat 1.09.2016]. Disponibil: <http://www.ex-lh.hu/site/index.php/RO/primo-ro>.
6. ДОБРУШКИН, В. М., ДОБРУШКИН, А.М. Опыт создания единого информационного пространства академического учебного заведения на базе системы автоматизации коллекций и архивов АРТЛИД. [Accesat 25.08 2016]. Disponibil: <http://www.ict.edu.ru/vconf/files/7817.pdf>.

Dezvoltarea e-repozitoriilor instituționale în bibliotecile universitare din Republica Moldova

Impactul factorilor sociali și economici asupra comunicării științifice bazate pe canalele tradiționale de diseminare a rezultatelor cercetării, provoacă o schimbare de paradigmă de la publicarea tradițională la crearea de arhive electronice deschise pentru comunitatea științifică. Un model de comunicare științifică îl reprezintă accesul liber la rezultatele cercetării prin punerea în aplicare a dreptului de comunicare publică a autorului, astfel încât oricine, în orice moment și din orice loc să poată accesa informația.

Progresul tehnologiilor informaționale, creșterea numărului de utilizatori cu abilități avansate de regăsire și furnizare a informației științifice, impune necesitatea identificării unor noi mecanisme pentru reducerea barierelor de promovare, accesare și utilizare a informațiilor științifice pe suport digital.

În vederea gestionării, conservării și asigurării accesului operativ și eficient la conținuturile digitale ale producției științifice instituționale, precum și creșterii vizibilității universităților în spațiul academic global, acestea împreună cu bibliotecile întreprind acțiuni comune, preluând de la instituțiile de peste hotare exemple de abordări dovedite și de succes.

Un succes în promovarea și conservarea producției științifice a universităților din RM este realizarea unui criteriu din obiectivele de bază ale proiectului TEMPUS „Modernizarea serviciilor informaționale pentru îmbunătățirea calității studiilor” („Modern Information Services for Improvement Study Quality (MISISQ)” – crearea repozitoriilor instituționale care ar susține standardele și protocoalele UE, privind Open Archive Initiative (OAI), precum și ar asigura diseminarea eficientă a conținutului.

Viorica LUPU

Liubovi KARNAEVA

Abstract

An important role in the preservation and dissemination of the institutional scientific production and increasing universities' visibility in the academic environment is given to institutional repositories. They become an essential part of the academic institution. The paper presents the steps in creating institutional repositories of Moldova's universities and reflects the main aspects connected to diagnosing the situation concerning archiving of scientific research, human resources, technical resources and software. The article also describes the process of advocacy and the documentation regulating the process of repository organization and functioning.

Keywords: Institutional Repositories; Open Access; Policies

În vederea realizării obiectivului nominalizat mai sus, șapte biblioteci universitare din R. Moldova, și-au consolidat eforturile și au decis să acționeze în comun. Parteneriatul la nivel național este realizat între bibliotecile: Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, care deține și funcția de coordonator al proiectului la nivel național, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova, Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova, Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”. Alături de biblioteci ca parteneri naționali sunt Direcția învățământ superior și dezvoltare a științei a Ministerului Educației a RM și Consiliul Național al Organizațiilor Studentești din Moldova.

Ca parteneri europeni în cadrul proiectului, experți și consilieri în modernizarea bibliotecilor universitare din Republica Moldova sunt bibliotecile: Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas, Lituania; Biblioteca Științifică a Universității Tehnice din Riga, Letonia; Biblioteca Națională și Universitară din Debrecen, Ungaria; Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca, România.

În vederea realizării obiectivului – crearea repozitoriilor instituționale au fost organizate un șir de activități, care pot fi grupate după mai multe aspecte: de evaluare, staff, tehnice și software, advocacy, construire, marketing.

Etapa inițială în crearea repozitoriului a fost constituirea grupului de lucru: Dr. Virágos Márta, managerul grupului (Ungaria); Edit Görögh (Ungaria); Daiva Jurksaitienė (Lituania); Viorica Lupu (Moldova); Ana Gudima (Moldova).

Evaluare. În scopul diagnosticării situației privind arhivarea cercetărilor științifice universitare prin intermediul repozitoriilor instituționale în RM a fost elaborat un sondaj în scopul identificării

necesităților instituțiilor participante în proiect privind conținutul și structura repozitoriilor instituționale, metodele și tehnicile de e-publicare și arhivare a publicațiilor științifice, selectarea soft-ului de creare a repozitoriului.

O parte din întrebările incluse în sondaj s-au referit la preferințele cercetătorilor vis-a-vis de resursele informaționale pe care le utilizează în scopul de a accesa conținuturile științifice (repozitoriul instituției în care activează, repozitoriile altor instituții, baze de date gratuite, baze de date comerciale – WOS, Scopus, EBSCO); depozitarea lucrărilor autorilor etc.

Un alt bloc de întrebări au fost dedicate protocoalelor de autentificare (Local LDAP, LDAP Centralizat, SAML/Shibboleth), standardelor de metadate care sunt respectate la funcționarea RI (metadate arhivate, Dublin Core calificat, Dublin Core necalificat, ONIX), identificatorilor publicațiilor (Handle, DOI).

Sondajul a inclus și întrebări despre procesul de depozitare a publicațiilor în repozitoriu - autoarhivarea (publicațiile sunt stocate în repozitoriu de către cercetători, iar controlul calității este realizat de către personalul specializat de bibliotecă); arhivarea (cercetătorii oferă publicațiile, iar personalul specializat le depozitează); arhivarea (personalul specializat de bibliotecă colectează independent publicațiile pentru arhivare); o combinație a tuturor opțiunilor.

Fiecare bibliotecă a completat chestionarul on-line, iar managerul grupului e-repozitorii a analizat și a sintetizat rezultatele chestionarului și a făcut recomandări bibliotecilor din RM în luarea deciziilor privind constituirea repozitoriilor.

De asemenea, la nivelul fiecărei instituții au fost efectuate studii de evaluare în vederea cunoașterii atitudinii cercetătorilor și profesorilor cu privire la depozitarea publicațiilor științifice în acces deschis, identificării modalităților de depozitare etc. Studiile au inclus atât mijloace formale, cât și informale: întâlniri cu cercetătorii, anchete on-line plasate pe site-urile bibliotecilor, anchete pe suport de hârtie, dezbateri publice „pro și contra accesului deschis”.

Rezultatele obținute în cadrul acestor studii au servit ca bază pentru elaborarea planului de acțiuni și a setului de documente ce reglementează organizarea e-repozitoriilor.

Staff. Pentru eficientizarea procesului de creare a repozitoriilor în fiecare bibliotecă a fost creată echipa de implementare din care fac parte:

- *managerul RI* care gestionează toate aspectele de creare a RI – implementare, monitorizare, advocacy, politici, promovare;
- *administratorul de sistem* care este responsabil de asigurarea funcționalității hardware și software;
- *specialistul metadata /catalogatorul* care se ocupă de descrierea resurselor.

Aspecte tehnice și software. În rezultatul evaluării softurilor utilizate pentru crearea repozitoriilor existente la moment (EPrints, DSpace, Fedora, Greenstone, ETB-db, CONTENTdm.) a fost selectat softul DSpace, un produs open source, disponibil gratuit, ce oferă mai multe funcționalități, precum și integrarea cu alte sisteme. Fiecare bibliotecă a asigurat un server special cu o capacitate suficientă de găzduire DSpace, a studiat instrucțiunile detaliate din documentația DSpace și a realizat instalarea prealabilă a unor programe-suport pe serverul destinat aplicației - sistemul de operare Centos7, aplicații pentru rularea DSpace (Java SDK, Apache Ant, Apache Maven, PostgreSQL, Tomcat). Având toate aceste aplicații instalate și configurate a urmat instalarea aplicației DSpace propriuzisă.

Conținut/structură. Următoarea etapă în crearea repozitoriilor a fost conceptualizarea structurii repozitoriilor. S-a luat decizia de a structura repozitoriile în funcție de facultăți pentru a scoate în evidență structura organizațională a instituțiilor, dat fiind repozitoriul are statut de instituțional. Structura repozitoriului este constituită din comunități, subcomunități, colecții și subcolecții. Astfel, comunitățile sunt reprezentate de facultăți, școli doctorale, bibliotecă și analele/revistele științifice ale universității, iar colecțiile – de genurile de documente (articole din reviste, culegeri tematice, materiale ale conferințelor științifice, monografii, publicații didactice (manuale,

cursuri universitare, instrucțiuni metodice etc.), brevete, teze de doctorat, rezumate ale tezelor de doctorat, rapoarte științifice, materiale multimedia etc.). O parte din bibliotecă au optat și pentru introducerea în repozitoriu a tezelor de masterat și de licență. La dorința instituției pot fi incluse și alte genuri de documente, cu respectarea dreptului de autor.

După crearea structurii a fost determinat fluxul de procese necesar pentru descrierea resurselor în repozitoriu. Descrierea resurselor se realizează în baza metadatelor Dublin Core, care ajută la identificarea, descrierea și localizarea acestora. Elementele Dublin Core sunt grupate în elemente de conținut, elemente de proprietate intelectuală și elemente de instalare.

Etapile de înregistrare a unui document în repozitoriu constau din:

- selectarea comunității, subcomunității și colecției;
- descrierea documentului (completarea câmpurilor titlu, autori, data publicării, editorul, ISBN etc.);
- indexarea documentului (indicele CZU, vedete de subiect, cuvinte-cheie, abstract);
- încărcarea documentului (versiunea electronică a documentului);
- verificarea înregistrării (verificarea corectitudinii introducerii datelor și operarea modificărilor de rigoare);
- acordul de publicare;
- confirmarea înregistrării.

Advocacy. Crearea unui repozitoriu este o sarcină importantă, care necesită atât o planificare meticuloasă a proceselor și resurselor umane calificate, hardware și software, cât și sarcina de a câștiga încrederea proprietarilor de conținut pentru a da consimțământul de distribuire a publicațiilor în repozitoriu. Atingerea acestui obiectiv a necesitat eforturi de colaborare cu comunitatea academică pentru a dezvolta o nouă cultură de diseminare a conținutului științific, a cuprins acțiuni de sensibilizare a comunității academice cu privire la beneficiile și avantajele accesului deschis și arhivării publicațiilor în repozitoriu. Directorii de bibliotecă au purtat discuții cu administrația universităților

privind crearea e-repuzitoriilor, au susținut prezentări în cadrul Consiliului de Administrație și Senatului universității pentru a convinge factorii de resort despre impactul și necesitatea creării repozitoriilor. Bibliotecarii au organizat seminare, colocvii la facultățile, catedrele universității cu privire la beneficiile repozitoriului, respectarea dreptului de autor și atragerea cercetătorilor în depozitarea publicațiilor în acces deschis etc.

Documentație. În vederea reglementării procesului de organizare și funcționare eficientă a repozitoriilor instituționale a fost stabilit și elaborat un set de documente:

- Politica instituțională a Accesului Deschis;
- Regulamentul de organizare și funcționare a repozitoriului instituțional;
- Acordul/contractul cu autorii privind distribuirea publicațiilor în repozitoriu;
- Ghidul de arhivare a publicațiilor în repozitoriu.

Prin aprobarea *Politicii*, universitățile acceptă și recunosc importanța strategică a Accesului Deschis la informație; exprimă viziunea instituției privind beneficiile și impactul Accesului Deschis asupra comunității academice și își asumă angajamentul de a disemina cât mai larg posibil rezultatele activității științifice finanțate din fonduri publice și din proiecte pe baza principiilor Accesului Deschis. De asemenea, universitățile încurajează cercetătorii să-și manifeste susținerea pentru Accesul Deschis prin depunerea publicațiilor proprii în repozitorii, prin utilizarea modelelor alternative de publicare a lucrărilor științifice în acces deschis. În vederea îndemnării cercetătorilor de a oferi publicațiile științifice în acces deschis, universitățile din RM și-au pus ca obiectiv înregistrarea politicilor instituționale în registre internaționale. Politicile universităților au fost înregistrate în Registrul Internațional al Mandatelor și Politicilor privind Repozitoriile cu Acces Deschis (ROARMAP). În ROARMAP sunt incluse peste 3700 de politici aprobate de universități, instituții de cercetare și de finanțare a cercetării din întreaga lume (Europa – 1468, America – 1239, Asia – 740, Africa – 132, Ocea-

nia – 102), dintre care șase politici aparțin universităților din RM.

Un alt document îl reprezintă *Regulamentul de organizare și funcționare a repozitoriului instituțional* care definește conceptele de bază, scopul, obiectivele, structura și destinația repozitoriului; stabilește principiile de organizare, funcționare și administrare ale repozitoriului; determină rolurile și responsabilitățile persoanelor implicate în crearea repozitoriului; reflectă unele aspecte privind dreptul de autor.

În scopul facilitării arhivării publicațiilor în repozitoriu, atât pentru bibliotecari, cât și pentru autori, a fost elaborat un ghid care reflectă procesul tehnologic de descriere a metadatelor, determină nivelul minimal de descriere a metadatelor, explică pas cu pas cum se completează fiecare câmp de descriere. Scopul ghidului este uniformizarea descrierii resurselor în repozitoriu în vederea dezvoltării în perspectivă a unei platforme informaționale unice a repozitoriilor instituționale și a ajuta autorii să-și autoarhiveze publicațiile.

În vederea reglementării relațiilor bibliotecii cu autorii a fost elaborat acordul/contractul privind distribuirea publicațiilor în repozitoriu prin semnarea căruia autorul transferă bibliotecii dreptul de a distribui publicațiile sale în repozitoriu în acces deschis.

Instruire. Procesul de instruire a derulat pe diferite dimensiuni, nivele și categorii de bibliotecari:

- manageri (vizită de documentare la Biblioteca Universității de Științe Medicale din Kaunas în perioada 25-28 iunie 2015);
- administrator de sistem (participarea la cursul de instruire cu privire la crearea, administrarea și mentenanța repozitoriilor instituționale desfășurat în perioada 16-18 septembrie 2015 la Universitatea din Debrecen, Ungaria);
- catalogatori (participarea la ședințele de lucru organizate de către coordonatorul de proiect la nivel național și membrii grupului e-repuzitorii).

Marketing și promovare. Lansarea repozitoriilor instituționale a avut loc în cadrul conferinței de totalizare a activităților prevăzute în WP2 – e-repuzitorii

cu genericul „Crearea repozitoriilor instituționale – oportunitate de amplificare a vizibilității universităților din Republica Moldova în spațiul informațional global”. În cadrul conferinței au fost susținute 7

Bibliotecarilor din România, mese rotunde, ateliere profesionale conferințe organizate de bibliotecile din RM, Spania, Ungaria, România etc.); publicarea articolelor în reviste de specialitate, ziare și reviste editate

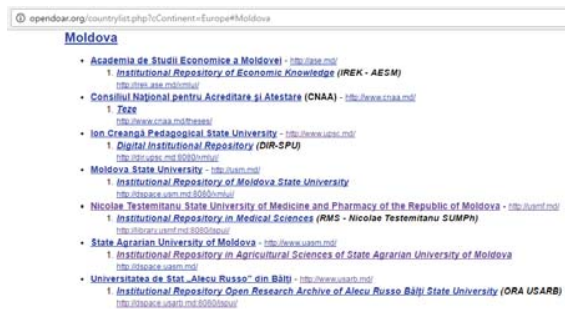
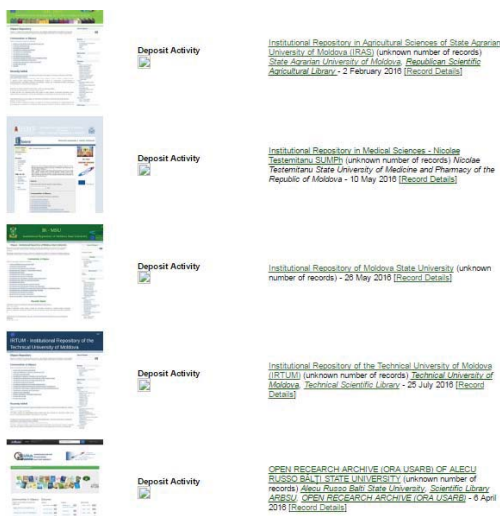

comunicări care au reflectat diverse subiecte referitoare la crearea repozitoriilor și au fost prezentate postere cu informații despre repozitoriul fiecărei biblioteci în parte.

Alte modalități de promovare sunt comunicările susținute de către bibliotecari în cadrul reuniunilor profesionale naționale și internaționale (conferința Asociației Bibliotecarilor din RM, conferința Asociației

de universități; elaborarea și distribuirea semnelor de carte, pliantelor cu informații despre e-repozitorii etc.

Pentru a crește vizibilitatea repozitoriilor instituționale la nivel internațional, acestea au fost înregistrate în: Directoriul Repozitoriilor cu Acces Deschis (OpenDOAR) și Registrul Repozitoriilor cu Acces Deschis (ROAR).

DOAR include 3 216 repoziții instituționale (Europa – 1 470, Asia – 635, America de Nord – 590, America de Sud – 274, Africa – 141, Australia – 68, Caraibe – 17, America Centrală – 17, altele – 4). Statistica repozițiilor în ROAR reflectă un număr de 3 673 de repoziții, fiind repartizate în funcție de continente în felul următor: Europa – 1 468, Asia – 740, America de Nord – 890, America de Sud – 341, Africa – 132, Oceania – 17.

Pentru a fi incluse în aceste registre internaționale fiecare repoziție a fost vizitat și evaluat de către experți în domeniu de nivel internațional în scopul verificării informațiilor înregistrate. Această abordare în profunzime nu se bazează pe o analiză automată, ci oferă o evaluare controlată de calitate a repozițiilor.

În concluzie, putem menționa că în rezultatul implementării proiectului au fost create și dezvoltate șapte repoziții instituționale cu conținut universal și specializat:

- Repozițiul Instituțional în domeniul Științelor Medicale – <http://library.usmf.md:8080/jspui>

- Repozițiul Instituțional în domeniul Științelor Agricole – <http://dspace.uasm.md>

- Repozițiul Instituțional în domeniul Științelor Economice – <http://irek.ase.md>

- Repozițiul Instituțional al Universității

Tehnice din Moldova – <http://repository.utm.md>

- Repozițiul Instituțional al Universității de Stat din Moldova – <http://dspace.usm.md:8080/xmlui>

- Arhiva Deschisă de Cercetare a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți – <http://dspace.usarb.md:8080/jspui>

- Repozițiul Instituțional al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” – <http://dir.upsc.md:8080/xmlui>

Crearea repozițiilor instituționale a universităților din Republica Moldova oferă cercetătorilor autohtoni un nou model de comunicare științifică, care cu siguranță va avea un impact benefic asupra procesului de cercetare.

Înregistrarea repozițiilor în registrele internaționale asigură integrarea și creșterea vizibilității atât a universităților în spațiul academic global, cât și a fiecărui cercetător în parte, oferindu-i noi șanse în vederea creșterii indexului de citări etc.

Repozițiile instituționale reflectă procesul de cercetare a universităților, poziționându-le nu numai ca instituții educaționale, dar și ca importante centre științifice.

Astfel, cert este că repozițiul instituțional este o parte inerentă a unei universități moderne care îmbină armonios în activitatea sa producerea cunoștințelor noi și aplicarea lor în procesul de instruire.

Referințe bibliografice:

1. Anuradha, K.T. (2013). Design and development of institutional repositories: a case study. In: The International Information Library Review, vol. 37(3), pp. 169-178.
2. Chowdhury, M. Hossam Haider; Uddin, Nazim; Afroz, Hasina; Sameni, Abdul Hayee (2011). Building institutional repositories in Bangladesh using Dspace: A new paradigm of scholarly communication. In: Library Philosophy and Practice (e-journal), Paper 553. ISSN 1522-0222.
3. Cullen, R., Chawner, B. (2011). Institutional repositories, open access, and scholarly communication: A study of conflicting paradigms. In: The Journal of Academic Librarianship, 37(6), pp. 460-470.
4. Marsh, Rebecca M. (2015). The role of institutional repositories in developing the communication of scholarly research. In: OCLC Systems & Services: International digital library perspectives, vol. 31, issue 4, pp. 163-195.
5. Murugathas, K., Balasooriya, H. (2014). Developing an institutional repository: experiences at the library, Faculty of Medicine, University of Jaffna. In: Journal of the University Librarians Association of Sri Lanka, vol.18, issue 1, pp. 39-50.

Configurări în DSpace pentru personalizarea interfeței repozitoriului digital

Arhitectura sistemului DSpace

Arhitectura sistemului DSpace este organizată pe trei nivele:

- **Nivelul aplicației** (*Application Layer*)
- **Nivelul logic** (*Business Logic Layer*)
- **Nivelul de stocare** (*Storage Layer*).

Reprezentarea grafică a modelului arhitectural poate fi văzută pe <https://wiki.duraspace.org>, site-ul oficial care oferă resurse documentare pentru instalarea și administrarea sistemului DSpace [1].

Nivelul de stocare este responsabil pentru stocarea fizică a metadatelor și a conținutului. DSpace folosește o bază de date relațională pentru a stoca toate informațiile despre organizarea conținutului, metadatele pentru conținut, informațiile despre utilizatori și autorizări, precum și starea fluxurilor care rulează.

Nivelul logic gestionează cu conținutul arhivei, utilizatorii arhivei, autorizarea accesului la conținut pentru utilizatori și fluxurile de lucru.

Nivelul aplicației conține componente care comunică cu exteriorul, cum ar fi interfața cu utilizatorul (*Web UI*) și protocolul *Archives Initiative*.

DSpace Web UI este componenta cea mai utilizată și complexă și conține două versiuni:

1. **JSPUI** - implementează tehnologiile *Java Servlet* și *Java Server Pages*.
2. **XMLUI** (Manakin) - folosește tehnologiile bazate pe *Apache Cocoon framework*.

Organizarea fișierelor și directoarelor în DSpace

După instalare DSpace își ramifică conținutul în trei directoare separate:

- **Directorul de instalare:** [**dspace**] în care sistemul se instalează, rulează și unde sunt localizate:
 - fișiere de configurare,

Valentina NASTAS

Abstract

There are a number of ways in which DSpace can be configured and/or customized. This article describes informational structures of objects and how DSpace uses Handles of assigning globally unique identifiers to objects. This article explains various customization and configuration options that are available within WEB UI for the item submission user interface, such as: defining and reordering submission steps, assigning a custom submission process to a collection and how to set up one of your DSpace collections with customized submission forms.

Keywords: *persistent identifier, XML configuration submission process, composition of a field, item type based metadata collection.*

- instrumente utilizate din linia de comandă,

- biblioteci,
- arhiva DSpace (în dependență de configurări).

➤ **Directorul sursă:** `[dspace-src]` conține codul sursă, aici este dezarhivată versiunea DSpace și are numele `dspace-<version>-release` sau `dspace-<version>-src-release`.

➤ **Directorul de dezvoltare aplicații Web:** `[tomcat]/webapps/dspace` conține clase JSPs, Java și biblioteci necesare pentru rulare DSpace [2].

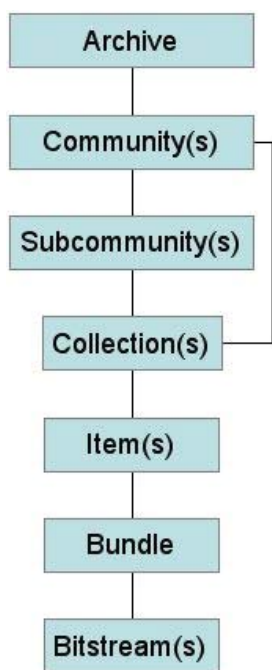
Structura informațională în DSpace:

↳ **Fișierele de date**, numite și *fluxuri binare (bitstreams)* sunt fișiere individuale, grupate în pachete (*bundle*) și asociate unui articol (*item*). Fiecare *flux binar* are un format și o informație tehnică.

↳ **Un articol (item)** constă din documentul (fișierul sau fișierele grupate) și descrierea asociată (metadatele).

↳ Articolele sunt organizate în **colecții** ce cuprind material „înrudit” din punct de vedere logic.

↳ **Comunitatea** este o grupare de colecții și/sau comunități și reprezintă nivelul cel mai de sus al ierarhiei conținutului arhivei în DSpace [3].

DSpace utilizează metadate pentru a descrie obiectele interne cum ar fi: comunități, utilizatori, colecții și item-uri.

DSpace utilizează implicit schema pentru metadate din *Dublin Core (DC)*. Fiecare câmp din metadată este reprezentat printr-un element DC. Conținutul metadatelor este structurat în câmpuri și subcâmpuri specificate prin identificatori.

DSpace utilizează o *sintaxă concretă pentru fiecare descriere*.

Exemplu:

Schema utilizată - **dc**

Elementul descriptiv - **contributor**

Calificativ - **author**

```

<dc-type>
  <schema>dc</schema>
  <element>contributor</element>
  <qualifier>author</qualifier>
  <scope-note> </scope-note>
</dc-type>
  
```

Identificarea resurselor în DSpace

URL-ul resurselor stocate în DSpace se bazează pe identificatorul persistent *Handle*.

➤ *Handle (permanent identifier)* a fost dezvoltat de organizația non-profit CNRI (*Corporation for National Research Initiatives* - <http://www.cnri.reston.va.us>) și este un server care oferă servicii de localizare a resurselor electronice.

➤ Sistemul Handle este organizat pe un model ierarhic pe două niveluri:

1. Nivelul superior se numește HANDLE.NET cunoscut sub numele de *Global Handle Registry (GHR)*.

2. Nivelul inferior constă din alte servicii numite *Local Handle Services (LHS)*.

Global Handle Registry este un serviciu de rezolvare a adreselor *handle*. Conexiunea dintre un identificator și serviciul de rezolvare local este determinată de *prefix*. Informațiile din prefix sunt menținute ca înregistrări de către GHR.

Sintaxa Handle:

<autoritatea emitentă>/<nume local>

Autoritatea emitentă reprezintă un nume unic. Fiecărui *handle* i se pot atribui valori precum URL-urile (*Uniform Resource Locator*) de acces sau alte URI-uri (*Uniform Resource Identifier*) [4].

Exemplu :

<http://hdl.handle.net/2440/16512>

Serviciul de înregistrare - <http://hdl.handle.net>

Handle Prefix - 2440

Identificator local - 16512

De exemplu articolul de la adresa : <https://digital.library.adelaide.edu.au/dspace/handle/2440/16512> poate fi unic identificat prin <http://hdl.handle.net/2440/16512>.

Configurări în DSpace 5.x și în interfața XMLUI

Există mai multe posibilități în DSpace de configurare și/sau personalizare.

Configurările de bază se fac în fișierul **dspace.cfg**, setările făcute aici sunt utilizate în timp ce rulează DSpace. În procesul instalării sau actualizării DSpace sunt preluate setările din fișierul **build.properties**.

Pot fi făcute configurări în următoarele aspecte:

- Teme și Aspecte WEB UI
- Alerte Email
- Autentificare utilizatori
- Înregistrare articole
- Filtre de căutări
- Statistici
- Filtre de fișiere de date (*media filter*)
- Management utilizatori
- Servere Helper - Handle, Solr, SWORD, OAI, REST.

Gestionarea *handle-urilor* în DSpace

Implicit, configurația din DSpace utilizează **handle.canonical.prefix = http://hdl.handle.net/**.

Acest prefix este generat în timpul înregistrării articolului și este stocat în câmpul **dc.identifier.uri** (vizibil în pagina web a articolului).

La instalare DSpace *handle* este configurat : 123456789, dar serviciul GHR nu recunoaște acest *handle*.

Trebuie de parcurs următorii pași pentru configurarea serviciului Handle:

1. Completarea formularului de înregistrare la adresa <http://www.handle.net/registration-agreement.html>
2. Crearea și trimiterea arhivei *sitebndl.zip* către CNRI
3. Efectuarea plății anuale (curent 50 \$).

Procedurile care trebuie efectuate pentru crearea fișierului *sitebndl.zip* și actualizarea prefixului handle sunt descrise explicit în manualul de utilizare DSpace 5.x [5].

Editarea *prefixului handle*

DSpace gestionează oricum individual *handle-urile*, dar operațiile de administrare, cum ar fi modificarea de *handle-uri*, nu sunt suportate de DSpace.

Dacă nu sunteți abonat la serviciul CNRI trebuie să faceți următoarele modificări în fișierul [**dspace-src**]/**dspace/config/dspace.cfg** :

↳ Încadrați în comentariu (*puneți semnul # la începutul liniei*):

```
# handle.canonical.prefix = http://hdl.handle.net/
```

↳ Indicați adresa URL a site-ului repozitoriului. În secțiunea **## Handle settings** **## Canonical Handle URL prefix** scoateți din comentariu (fără semnul #) linia:

```
handle.canonical.prefix = ${dspace.url}/handle/
```

dspace.url este specificat mai sus în fișierul **dspace.cfg**, un exemplu ar fi:

```
dspace.url=http://numerepoziitoriu:80/xmlui/handle/
```

↳ Puteți modifica prefixul implicit 123456789 în altul de o lungime mai scurtă, de exemplu 1234, pentru aceasta editați **handle.prefix =1234**

Teme și aspecte XMLUI

Configurarea temelor și aspectelor se face în fișierul **dspace\config\xmlui.xconf**.

Elementul rădăcină (root) **<xmlui>** conține două sub-elemente: **<aspects>** și **<themes>**.

În directorul [**xmlui**]/**themes** se găsește directorul cu numele temei. Pentru fiecare temă configurările se fac în fișierul corespunzător **sitemap.xmap**. Exemple de teme existente în XMLUI - *Kubrick*, *Classic*, *Reference*, *Mirage*. O abordare detaliată a personalizării unei teme XMLUI o găsiți în manualul DSpace 5.x, secțiunea *XMLUI Configuration and Customization/Configuring Themes and Aspects*.

Notificări prin Email

O parte din configurări pentru notificări prin Email și abonări (*Email Notifications & Subscriptions*) pot fi configurate din fișierul: [**dspace**]/**config/dspace.cfg**.

Email-urile de sistem se bazează pe template-uri create în directorul `[dSPACE]/config/emails`.

Remarcă: Toate modificările în fișierul `dSPACE.cfg` necesită restartarea serverului `tomcat`.

Configurări privind procesul de înregistrare a articolului

- Crearea unui proces de înregistrare
- Configurarea înregistrării de articole pe colecții individuale
- Particularizarea formularelor de înregistrare

Modificarea procesului de înregistrare a articolului (*Submission Steps*)

Fișierul de configurare a înregistrării articolului `[dSPACE]/config/item-submission.xml` controlează ordinea pașilor de colectare a datelor în procesul stocării articolului.

Procesul tradițional de înregistrare include următorii pași:

Describe -> Describe -> Upload -> Review -> License -> Complete

Structura fișierului *item-submission.xml*

```
<item-submission>
  <submission-map>
    <name-map collection-handle="default" submission-name="traditional" />
    <name-map collection-handle="1234/110" submission-name=" MySub" />
  </submission-map>
  <submission-definitions>
    <submission-process name="traditional">
      ... <!-- Step definitions appear here! -->
    </submission-process>
  </submission-definitions>
</item-submission>
```

Configurarea înregistrării de articole pe colecții individuale

Înregistrarea poate fi configurată individual pe colecție, pentru aceasta identificatorul *handle* și numele procesului de înregistrare se specifică în `<submission-map>`.

Modificarea ordinii în procesul de înregistrare a articolului

Poate fi modificată ordinea de colectare a datelor (pașii) în procesul de înregistrare a articolului.

Exemplu:

Ordinea inițială: *Describe -> Describe -> Upload -> Review -> License -> Complete*

Ordinea modificată: *License -> Upload -> Describe -> Describe -> Review -> Complete*

↳ Deschideți în regim de editare fișierul `[dSPACE]/config/item-submission.xml`.

Schimbați cu locul codul program pentru **Upload the item** și **Sign off on the License**, astfel mai întâi să fie încărcată licența, după care va urma încărcarea fișierului pentru articolul care se înregistrează.

```
<submission-definitions>
<submission-process name="MySub">
<!-- Step 1 will be to Sign off on the License -->
<step>
<heading>submit.progressbar.license</heading>
<processing-class>org.dSPACE.submit.step.LicenseStep</processing-class>
<xmli-binding>org.dSPACE.app.xmlui.aspect.submission.submit.LicenseStep</xmli-binding>
<workflow-editable>false</workflow-editable>
</step>
<!-- Step 2 will be to Upload the item -->
<step>
<heading>submit.progressbar.upload</heading>
<processing-class>org.dSPACE.submit.step.UploadStep</processing-class>
<xmli-binding>org.dSPACE.app.xmlui.aspect.submission.submit.UploadStep</xmli-binding>
<workflow-editable>true</workflow-editable>
</step>
<!-- Other steps -->
```

↳ Restartați serverul `tomcat`

După această modificare înregistrarea unui item în colecția cu handle 1234/110 va urma în ordinea: *License -> Upload -> Describe -> Describe -> Review -> Complete*.

Modificarea procesului de înregistrare a articolului (*Input Forms*)

Adăugarea de metadate poate fi făcută și din interfața Web, dar metadatele adăugate se referă doar la item-ul curent, nu se adaugă și în formularul de înregistrare.

Procesul de înregistrare a articolului poate fi personalizat prin:

- ✓ Adăugarea de metadate pentru un articol;
- ✓ Crearea unui set individual de metadate pentru diferite colecții.

Formularele de înregistrare

Formularele utilizate la înregistrarea articolelor pot fi create în fișierul: `[dSPACE]/config/input-forms.xml`.

`input-forms.xml` - conține elementul superior `<input-forms>` alcătuit din trei elemente :

`<form-map>` - denotă colecțiile care utilizează formularele,

`<form-definitions>` - crează formulare individuale,

`<form-value-pairs>` - definește listele de metadate incluse în formular.

Informații detaliate pot fi găsite în `[dSPACE]/docs/submission.html`.

Fiecare `<form-map></form-map>` are două atribute:

1. **collection-handle**=”collection Handle”

Se indică „default” - dacă nu a fost selectată careva colecție.

2. **form-name**=” MyFormName”

Formularului i se atribuie un nume care va fi asociat colecției în *<form-map>* . În exemplul de mai jos este creat formularul cu numele “**traditional**”

Formularul poate conține mai multe elemente:

```
<page number="1"></page>
<field></field>
```

```
<input-forms>
  <-- Form Set Definitions -->
  <form-definitions>
    <form name="traditional">
      <page number="1">
        <field>.....</field>
        <field>.....</field>
      </page>
    </form-definitions>
  </input-forms>
```

Structura câmpului (<field>) din formular

Nume <field>	Obligatoriu	Descriere
<dc-schema></dc-schema>	True	Numele schemei pentru metadata
<dc-element></dc-element>	True	Elementul metadata
<dc-qualifier></dc-qualifier>		Calificatorul pentru elementul metadata
<repeatable></repeatable>		Valorile <i>true</i> sau <i>false</i> definesc câmpul repetabil
<label></label>	True	Eticheta care apare în interfața WEB
<input-type></input-type>	True	Tipul câmpului introdus
<hint></hint>	True	Informație sugestivă (Hint) privind completarea câmpului

Tipurile de date (*Input Type*) pentru câmpurile din formular

Nr.	Tip	Descriere
1	onebox	O singură casetă pentru un text scurt
2	twobox	O pereche de casete simple
3	textarea	O casetă pentru text
4	name	O pereche de casete pentru nume de persoană
5	date	Data calendaristică (cel puțin anul trebuie completat)
6	dropdown	O listă de selecție
7	qualdrop-value	O listă de selecție în combinație cu o casetă de text

<p>1. Title <input type="text" value="Enter the main title of the item."/></p> <p>2. Series/Report No. <input type="text" value="Series Name"/> <input type="text" value="Report or Paper No."/></p> <p>3. Abstract <input type="text" value="Enter the abstract of the item below."/></p>	<p>4. Authors <input type="text" value="Last name e.g. Smith"/> <input type="text" value="First name(s) + 'Jr' e.g. Donald Jr"/></p> <p>5. Date Issued Month: <input type="text" value="(No Month)"/> Day: <input type="text"/> Year: <input type="text"/></p> <p>6. Language <input type="text" value="N/A"/> <input type="text" value="N/A"/> <input type="text" value="English (United States)"/> <input type="text" value="English"/> <input type="text" value="Spanish"/></p>
---	---

Diverse configurații avansate ale interfeței WEB UI în DSpace pot fi analizate pe site-ul <https://wiki.duraspace.org>, secțiunea *XMLUI Configuration and Customization* [6].

Webografie:

1. DSpace 5.x Documentation. DSpace System Architecture. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <https://wiki.duraspace.org/display/DSDOC5x/Architecture>.
2. DSpace 5.x Documentation. Directories and Files. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <https://wiki.duraspace.org/display/DSDOC5x/Directories+and+Files>.
3. Introduction Dspace a 'real time' Digital Content Management System. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/bharatmc/introduction-to-d-space>.
4. HANDLE - identificatori permanenți. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <http://www.kosson.ro/resurse-profesionale/22-know-how/346-handle-permanent-identifiers>.
5. DSpace 5.x Documentation. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <https://github.com/DSpace/DSpace/releases/download/dspace-5.5/DSpace-Manual.pdf>.
6. DSpace 5.x Documentation. XMLUI Configuration and Customization. [Accesat 6.10.2016]. Disponibil: <https://wiki.duraspace.org/display/DSDOC5x/XMLUI+Configuration+and+Customization>.

Отражение научно-исследовательского процесса в институциональном репозитории. Опыт Государственного Университета Медицины и Фармации «Николае Тестемицану»

«Мы предлагаем осуществить через Интернет свободный доступ к литературе, которую ученые предоставляют обществу без требования финансового вознаграждения. Прежде всего это касается журнальных статей, получивших экспертную оценку, но может также включать в себя и любые нерцензированные препринты, которые авторы хотели бы поместить в Интернете, чтобы получить комментарии или сообщить коллегам о важных научных открытиях.»

**Будапештская Инициатива
«Открытый Доступ»**

Основную роль в организации открытого доступа к научным знаниям оказали Будапештская инициатива открытого доступа и Берлинская декларация по открытому доступу к научному и гуманитарному знанию.

Берлинская декларация об открытом доступе к научным и гуманитарным знаниям была принята в октябре 2003 года. Модель Открытого Доступа, разработанная в рамках Берлинской декларации, развивает идея самоархивирования и формирования институциональных репозиториев (ИР).

В ходе последующих Берлинских конференций были разработаны рекомендации для научных и образовательных учреждений по реализации принципов Берлинской декларации:

1. Рекомендовать ученым, научным сотрудникам и исследователям депонировать свои опубликованные работы в репозитории открытого доступа.

2. Поддерживать ученых, научных сотрудников и исследователей в их стремлении опубликовать результаты научных работ в существующих по данной тематике журналах открытого доступа. [2].

Tamilla BAROV

Olesea DOBREA

Abstract

This article describes the experience of the State University of Medicine and Pharmacy "Nicolae Testemitanu" to establish a institutional repository IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh purpose of which is the implementation of open access to the work of staff and students, and a reflection of the intellectual potential of research activities of the university.

Keywords: *Institutional repository, research process, Dspace.*

Открытый доступ служит интересам многих групп:

Авторы: Открытый доступ обеспечивает им мировую аудиторию, более широкую, чем любой подписной журнал, независимо от того, насколько он престижен и популярен и значительно увеличивает количество просмотров их работ.

Читатели: Открытый доступ дает им свободный от препятствий доступ к информации, необходимой для их исследований. Открытый доступ увеличивает объем доступной им информации и ускоряет ее поиск.

Библиотеки: Открытый доступ решает проблему кризиса ценообразования научных журналов библиотекари.

Университеты: Благодаря открытому доступу исследователи и исследования больше находятся на виду, сокращаются их расходы на журналы и реализуется их задача по обмену знаниями [3].

Создание институционального репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh.

В 2014 году в Научной Медицинской библиотеке Кишиневского Государственного Медицинского Университета им. Николае Тестемицану было принято решение о создании Институционального Репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh.

Данная аббревиатура расшифровывается как *Institutional Repository in Medical Sciences - the Nicolae Testemitanu State University of Medicine and Pharmacy of the Republic of Moldova*.

Процесс создания институционального репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh включал в себя несколько этапов:

РАЗРАБОТКА РЕГЛАМЕНТИРУЮЩИХ ДОКУМЕНТОВ:

Научная Медицинская библиотека Медицинского Университета «Николае Тестемицану» принимала участие в разработке таких документов как:

- Regulamentul de organizare și funcționare a Repozitoriului Instituțional

USMF „Nicolae Testemițanu” din RM. (*Институциональная политика Университета к открытому доступу к информации.*)

В данном документе были прописаны основные цели и задачи Институционального Репозитория IRMS, виды и форматы размещаемых в нем материалов.

Регулирование и институциональная политика об открытом доступе к информации (институциональная политика ОА) были обсуждены на ученом совете Медицинского Университета и утверждены Сенатом 24 марта 2016 года.

Основные задачи Институционального Репозитория:

- Обеспечение свободного доступа к результатам научных исследований, которые проводятся в университете;
- Доступ к научным исследованиям университета для мирового сообщества;
- Увеличение цитируемости научных публикаций сотрудников университета путем обеспечения свободного доступа к ним через Интернет.

Лицензионное соглашение.

Заключается между Университетом и Автором (преподавателем, ученым, студентом), в котором автор предоставляет Медицинскому Университету права на размещение в репозитории своей работы. Открытие доступа к полному тексту в репозитории регулируется на базе авторского соглашения. При желании, автор имеет возможность загружать свои публикации с ограниченным доступом (например, публикуется только реферат, или библиографическая информация).

Программное обеспечение для создания Институционального Репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh.

В качестве платформы для создания Институционального Репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu Sumph была выбрана программа DSpace.

DSpace это открытое, свободное кроссплатформенное приложение институционального репозитория используемое для долгосрочного хранения цифровых материалов, используемых в

академических исследованиях.

DSpace является наиболее популярным и обеспечивает ввод, индексацию, сохранность электронных документов. Позволяет работать с различными видами электронных документов, такими как тексты, изображения, аудио и видео-файлы.

DSpace располагает инструментами для загрузки, управления, распространения и описания цифровых материалов обладает гибкой системой назначений прав пользователям.

Данное приложение позволяет объединять пользователей в логические группы, управлять пользователями и назначать привилегии тем, кто входит в эти группы.

Система состоит из:

(E-People) - пользователей

(Groups) - списки пользователей

(Resource Policies) - права пользователей

Существует две специальные группы:

■ Anonymus:

Не содержит пользователей в этой группе. В данную группу входят пользователи не авторизованные в системе, они имеют возможность только читать метаданные, загружать доступные файлы и подписываться на рассылку.

■ Administrator:

Включает в себя пользователей которые должны иметь администраторский доступ, то есть имеют все администраторские права.

Чтобы вручную каждому вновь зарегистрировавшему пользователю не назначать права, что может занять время и создавать некоторую путаницу, проще каждого зарегистрированного пользователя определить в группу.

Все материалы, вносимые в репозиторий обрабатываются административной группой.

В нашем репозитории были созданы 2 группы пользователей с со следующими правами:

Группа занимающаяся внесением контента, которая имеет права:

• **read** (чтение) - позволяет пользователю узнавать о существовании

объекта и получать о нем мета информацию;

• **add** (добавление) – позволяет добавлять объекты в контейнеры (пример контейнеров: коллекции, разделы, наборы);

И группа с более широким набором прав которая кроме внесения документов имеет возможность изменять метаданные, и корректировать контент т.е. удалять, изменять и создавать новые разделы и коллекции.

• **write** (запись) - позволяет изменять метаданные;

• **read** (чтение) – позволяет пользователю узнавать о существовании объекта и получать о нем мета информацию;

• **add** (добавление) – позволяет добавлять объекты в контейнеры (пример контейнеров: коллекции, разделы, наборы);

• **remove** (изъятие) – удаление объекта из контейнера.

Структура Институционального репозитория IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh.

Репозиторий Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemitanu” din Republica Moldova представляет собой открытый электронный архив (депозит).

В DSpace весь контент разделен на Разделы (Community), Коллекции (Collection), Статьи (Документы) (Item), Файл (Bitstream), Bundle (Пакет файлов).

В соответствии в этом была разработана структура ИП которая соответствует организационной структуре Кишиневского Государственного Медицинского Университета Медицины и Фармации им. Николае Тестемицану.

Основными разделами «COMMUNITY» репозитория были созданы:

- COLECȚIA INSTITUȚIONALĂ
- FACULTATEA DE MEDICINĂ nr.1
- FACULTATEA DE MEDICINĂ nr.2
- FACULTATEA DE STOMATOLOGIE
- FACULTATEA DE FARMACIE
- FACULTATEA DE REZIDENȚIAT ȘI SECUNDARIAT CLINIC

- FACULTATEA DE EDUCAȚIE CONTINUĂ ÎN MEDICINĂ ȘI FARMACIE

- ȘCOALA DE MANAGEMENT ÎN SĂNĂTATE PUBLICĂ

- ȘCOALA DOCTORALĂ

- BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ a IP USMF „NICOLAE TESTEMIȚANU”

Внутри каждого из них имеются *Sub-communities* – это кафедры факультетов которые включают в себя коллекции «*Collections*»:

- ARTICOLE ȘTIINȚIFICE

- BREVETE, INVENȚII

- MANUALE ȘI MATERIALE DIDACTICE

- MATERIALE MULTIMEDIA

- MONOGRAFII

- PRELEGERI

- RAPOARTE ȘTIINȚIFICE

- TEZE DE LICENȚĂ

- TEZE DE MASTER

Основным исполнителем и координатором работы по архивированию научных публикаций сотрудников университета является библиотека, при сотрудничестве с другими подразделениями Университета (Departamentul Știință, Centrul Editorial-Poligrafic „Medicina”, деканаты, кафедры) в приобретении, хранении, сохранении и распространении результатов научной деятельности.

Все материалы институционального репозитория IRMS находятся в открытом доступе и хранятся в форматах PDF и PPT.

ПОДБОР МЕТАДАННЫХ ДЛЯ РАЗМЕЩАЕМЫХ В РЕПОЗИТОРИИ МАТЕРИАЛОВ

Для описания каждого документа используется стандартный набор метаданных Dublin Core, и данная работа выполняется исключительно административной группой занимающейся наложением репозитория.

При описании каждой статьи используются элементы Dublin Core:

Следующие пятнадцать элементов составляют набор метаданных Дублинского ядра. Все элементы являются необязательными и могут повторяться.

Title (Заголовок) — название, присвоенное ресурсу создателем или издателем.

Creator (Автор) — человек или организация, из начально ответственная за интеллектуальное содержание ресурса (в случае рукописного документа это авторы; исполнители, фотографы или иллюстраторы в случае визуальных ресурсов).

Subject (Предмет) — тема ресурса. Обычно предмет выражается в ключевых словах или фразе, описывающей предмет или содержание ресурса. Приветствуется использование контролируемых словарей и формальных схем классификации.

Description (Описание) — текстовое описание содержания ресурса, включая реферат в случае документов или описание содержания в случае визуального ресурса.

Publisher (Издатель) — организация, ответственная за создание ресурса в его нынешней форме — например, издательский дом, университетский департамент или корпорация.

Contributor (Участник создания материала) — человек или организация, которые не являются авторами (не обозначены в элементе “автор”), но внесли значительный интеллектуальный вклад в ресурс, но чей вклад вторичен по отношению к любому человеку или организации, указанной в числе авторов – например, редактор, переводчик, иллюстратор.

Date (Дата) — дата, указывающая на создание или появление (в доступном виде) ресурса.

Type (Тип) — категория ресурса — например, домашняя страничка, роман, поэма, статья, препринт, технический отчет, эссе, словарь.

Format (Формат) — формат представления данных ресурса (обычно указывается тип программного обеспечения и — возможно — тип компьютера, которые могут быть необходимы для отображения и работы с ресурсом).

Identifier (Идентификатор) — набор букв или цифр, который обычно используется для уникальной иденти-

фикации ресурса. В случае сетевых ресурсов примерами являются URL и URN.

Source (Источник) — информация о вторичном источнике, из которого был получен настоящий ресурс.

Language (Язык) — язык, на котором изложено интеллектуальное содержание ресурса.

Relation (Связь) — идентификатор вторичного ресурса и его связь с настоящим ресурсом. Этот элемент позволяет связывать между собой близкие ресурсы, а также описания ресурса, которые необходимо показать. Примеры – издание книги и глава книги.

Coverage (Охват) — характеристики местонахождения и временной продолжительности ресурса.

Rights (Права) — утверждение об авторских правах и управление ими; идентификатор, связанный с таким утверждением; идентификатор, связанный с сервисом, представляющим информацию об управлении правами на данный ресурс. [1]

А так же их уточняющие квалификаторы это:

- название документа на другом языке
- библиографическое описание согласно действующему стандарту (STANDARDULUI ISO 690:2012, Informare și documentare - Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare).

Поскольку основными материалами, вносимыми в репозиторий являются документы медицинского университета, тобылопринято решение, что при внесении метаданных будут использоваться не только элемент дублинского ядра *Subject (Предмет)* который выражается в ключевых словах или фразе. А так же тезаурус MESH (Medical Subject Headings).

На данный момент репозиторий включает в себя полнотекстовые статьи, монографии, книги, диссертации, дидактические материалы опубликованные преподавателями, научными сотрудниками, резидентами,

докторантами и студентами USMF „Nicolae Testemițanu».

Например:

COMMUNITY “Colectia Institutionala” содержит в себе:

- MATERIALELE CONFERINȚELOR ȘTIINȚIFICE «Conferința științifică anuală a colaboratorilor și studenților 2014»

- Anale Științifice USMF “Nicolae Testemițanu” за 2010-2013 года.

- MOLDOVAN JOURNAL OF HEALTH SCIENCES : Revista de științe ale sănătății din Moldova

COMMUNITY «Facultatea de medicină nr.1» содержит в себе:

- Коллекции включающие книги, презентации, дидактические материалы, монографию.

COMMUNITY “Școala Doctorală”:

- Включает в себя диссертацию и автореферат диссертации.

Для более полного отображения информации в поля мы добавили следующие элементы «Advisor» «UDC» (Dewey Decimal Classification codes) для описания диссертаций и авторефератов диссертаций.

Таким образом Институциональный Репозиторий IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh отображает структуру и научно-исследовательскую деятельность сотрудников и студентов университета. Отображает все виды предоставляемых академических трудов. И является «витриной» интеллектуальной деятельности университета.

Благодаря использованию программного обеспечения (DSpace), Институциональный Репозиторий IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh поддерживает сетевой протокол OAI-PMH (*Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting*), необходимый для интеграции открытых научных электронных ресурсов, представленных в международных реестрах ОД. OAI-реестры собирают метаданные со всех зарегистрированных институциональных репозиториях и осуществляют по ним поиск:

Институциональный Репозиторий IRMS - Nicolae Testemitanu SUMPh

был зарегистрирован в 2016 году в

следующих крупных реестрах:

1. Каталог открытых репозиторийев OpenDOAR (Directory of Open Access Repositories) – <http://www.opendoar.org/>;

2. Реестр репозиторийев открытого доступа ROAR: <http://roar.eprints.org/>;

На данный момент на сайте OpenDOAR и ROAR зарегистрировано 7 репозиторийев из Молдовы, где они предоставляют возможность поиска информации по ним.

Наличие у вуза своего репозитория учитывается такой международной системой ранжирования учреждений высшего образования, как Webometrics (*Webometrics Ranking of World Universities*) (<http://www.webometrics.info/>).

Webometrics анализирует показатели научно-образовательной деятельности

высших учебных заведений в Интернет-пространстве.

Таким образом, создание институционального репозитория, наполнение его образовательным и научным контентом является серьезным вкладом в повышение рейтинга Университета в системе Webometrics.

Институциональный Репозиторий IRMS - *Nicolae Testemitanu SUMPh* предоставляет доступ к публикациям и исследованиям университета не только студентам, обучающимся в нашем Университете, а так же студентам, врачам, ученым и со всего мира. Способствует поднятию рейтинга и укреплению имиджа Кишиневского Государственного Медицинского Университета им. Николае Тестемитану.

Библиографические ссылки:

1. Dublin Core. Metadata Element Set, Version 1.1. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: <http://dublincore.org/documents/dces/>.
2. Берлинская Декларация об открытом доступе к научному и гуманитарному знанию = Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: http://intellect-pravo.ru/documents/berlin_declaration.php.
3. Бесжанов, К., Джангулова, Т., Халелов, Д. Институциональный репозиторий Назарбаев университета: путь создания и его контент. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 5.10.2016]. Режим доступа: <http://nur.nu.edu.kz/handle/123456789/1573>.
4. Будапештская Инициатива «Открытый Доступ» = Budapest Open Access Initiative. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/translations/russian-translation>.
5. Ефимов, А. А. DSpace как платформа для институционального репозитория = DSpace as a tool for creating institutional repositories. – 2012. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: <http://elar.ufrj.br/handle/10995/19688>.
6. Писаренко, Л. М. Институциональный репозиторий учреждения высшего образования. В: Научные и технические библиотеки. 2015, № 12, pp. 35-38. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2015/12/ntb_12_5_2015.pdf.
7. Университетский репозиторий и его значение для рейтинга Webometrics. [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: <http://edu-council.ru/2015-06-01/universitetskij-repozitorij-i-ego-znachenie-dlya-rejtinga-webometrics/>.
8. Савоневская, Д. А. Институциональные репозитории: новая форма работы вузовских библиотек. В: Национальная культура глазами молодых : сборник материалов XXXIX итоговой научной конференции студентов, магистрантов, аспирантов (26-27 марта 2014 г.) [Электронный ресурс]. Белорусский государственный университет культуры и искусств. Минск, 2014, pp. 585-591. Библиогр. ссылки: р. 590-591. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: <http://hdl.handle.net/123456789/3813>.
9. Зайцева, Татьяна. Научно-образовательные ресурсы открытого доступа: проблемы и решения (на примере Бакинской высшей школы нефти). [Электронный ресурс]. [Дата обращения 6.10.2016]. Режим доступа: http://dspace.bhos.edu.az/xmlui/bitstream/handle/123456789/1251/article%20for%20conference_31.03.2016.doc?sequence=2.

Repozitoriul instituțional în percepția comunității academice: cazul Bibliotecii Științifice a UPS „Ion Creangă”

Evaluarea activității științifice a fiecărui angajat și a subdiviziunilor universității, efectuată după numărul de publicații, analiza rezultatelor cercetărilor și numărului de citări, a devenit posibilă cu condiția plasării publicațiilor științifice în acces deschis, adică în revistele electronice științifice sau arhivele (repozitoriile) deschise. Fiecare cercetător își alege propria modalitate de plasare a rezultatelor cercetărilor efectuate, iar universitatea în cadrul căruia el activează și o reprezintă la nivelul național și internațional, urmează să-l sprijine în diseminarea rezultatelor științifice. Ea oferă diferite modalități, una dintre care poate fi depozit digital, care să conțină lucrări de cercetare și disertații, publicații științifice și didactice ale membrilor comunității universitare.

Promovarea accesului deschis la informație a fost inițiată odată cu aderarea Bibliotecii Științifice a UPS „Ion Creangă” la acțiunile din cadrul săptămânilor internaționale ale Accesului Deschis, începând cu anul 2010. Anual au fost elaborate propriile programe de promovare a accesului deschis, în cadrul cărora în comunitatea universitară au fost diseminate informațiile despre Accesul Deschis și studiate opiniile cu privire la crearea repozitoriului instituțional al UPS „Ion Creangă”. Astfel, în anii 2012-2013 au fost studiate oportunitățile implementării Repoziitoriului Instituțional digital cu acces deschis al producției științifice Universității și aprobată Politica Instituțională a UPS “Ion Creangă” privind Accesul Deschis la informație (31.10.2013); în anul 2015 au fost identificate gradul de cunoaștere a valorii și utilității repozitoriului instituțional de către membrii comunității universitare, creat Repoziitoriul instituțional și aprobat Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repoziitoriului Instituțional Digital al Universității Peda-

Ecaterina SCHERLET

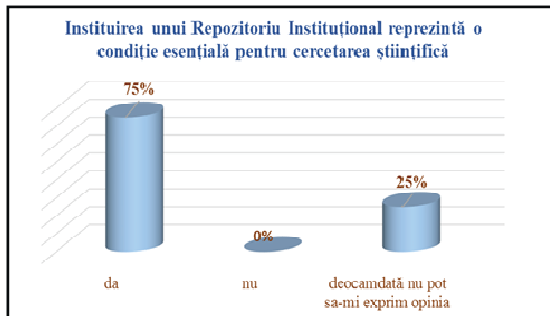
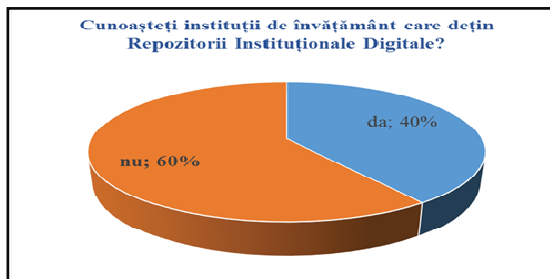
Abstract

In the perception of the academic community Institutional Repository is a digital archive, how to promote scientific results, support for scientific research, a prerequisite for aligning the university at national and international scientific research. Reasons for storage in open access to research results university community representatives mention: the exchange of scientific information; visibility of the researcher and the institution; providing scientific information of other researchers.

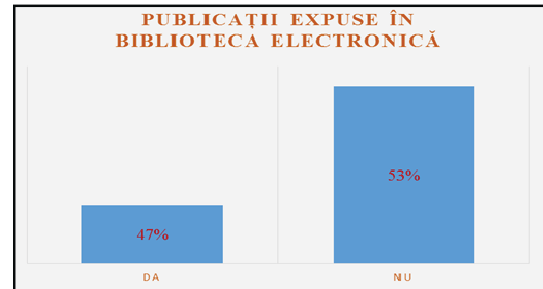
Keywords: *digital archive, how to promote scientific results, support for scientific research, visibility and citation of scientific papers.*

gogice de Stat „Ion Creangă” (26 noiembrie 2015); în anul 2016 a fost elaborat și aprobat Programul de promovare a Repozitoriului Instituțional Digital al Universității (29.01.2016).

La etapa de inițiere a procesului de creare a Repozitoriului (2012-2013) am încercat să identificăm *gradul de cunoaștere de către cadrele științifice și didactice a rolului depozitului digital instituțional* și anume cunoașterea instituțiilor de învățământ, care dețin Repozitorii Instituționale Digitale. Majoritatea respondenților (60%) au menționat că nu cunosc astfel de instituții, însă 75% din cei chestionați au confirmat că instituirea unui Repozitoriu Instituțional reprezintă o condiție esențială pentru cercetarea științifică.

Referitor la *modalități de promovare a cercetărilor științifice* utilizate s-a stabilit că majoritatea respondenților preferă metode tradiționale de promovare a rezultatelor cercetărilor științifice, și anume *participări cu comunicări la conferințe științifice naționale și internaționale* (91%) și numai 47% din cei chestionați *au expus publicațiile în colecția Bibliotecii Electronice*.

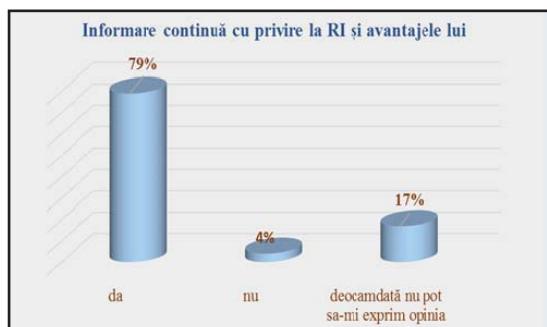
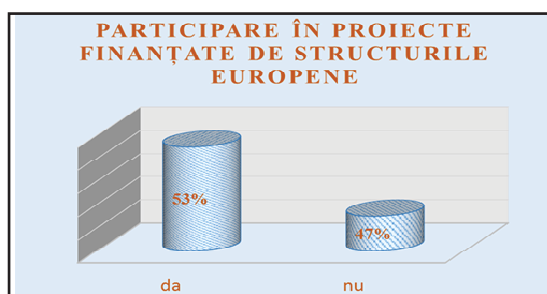

Consiliul European de Cercetare (European Research Council), ERC (2008) a formulat principii obligatorii privind accesul public la rezultatele cercetărilor finanțate de ERC. În acest context, toate publicațiile recenzate, elaborate în cadrul proiectelor de cercetare, trebuie să fie depuse într-un repozitoriu științific sau instituțional în acces liber, în termen de șase luni de la publicare. La 11 octombrie 2011, la Bruxelles a fost semnat Memorandumul de Înțelegere între Uniunea Europeană și Republica Moldova privind asocierea Republicii Moldova la cel de-al Șaptelea Program Cadru al Comunității Europene pentru Cercetare și Dezvoltare Tehnologică (PC7). În cadrul acestui Proiect – pilot, beneficiarii de finanțare în șapte domenii (energie, mediu, sănătate, domenii ale tehnologiilor informației și comunicațiilor, infrastructurile de cercetare, știința în societate, științele sociale și umanistice), vor trebui:

- să depoziteze articole științifice recenzate (peer review) sau preprinturi, dar și articolele prezentate la conferințe, când acestea sunt considerate a fi importante, care rezultă din proiectele PC7, într-un repozitoriu on-line;

• să depună eforturi pentru asigurarea cât mai eficientă a accesului deschis la aceste articole, fie în termen de șase (pentru sănătate, energie, mediu, domenii ale tehnologiilor informației și comunicațiilor, infrastructurile de cercetare) sau douăsprezece luni (pentru științele sociale și umanitare, știința în societate), de la data publicării [6, p. 46].

Reieșind din aceste prevederi, am intenționat să stabilim, câți din cei chestionați participă în proiectele finanțate de structurile europene, astfel am constat că cei 53% care participă în proiecte finanțate de structurile Europene pot dezvolta repozitoriul instituțional, adică cei care vor plasa rezultatele obținute în cadrul proiectelor în acces deschis. Totodată, în comunitatea universitară s-a observat insuficiența informațiilor despre repozitoriul instituțional și avantajele lui, fapt confirmat prin solicitarea a celor 79% din cei chestionați a informării continuă cu privire la funcționarea lui.

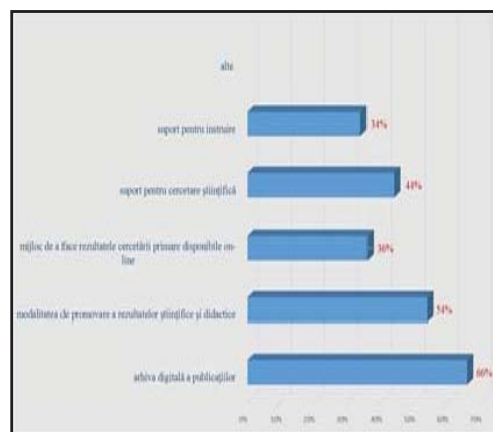

În anul 2015 fiind parteneri ai Proiectului *TEMPUS Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor* și având unul din obiectivele *Crearea repozitoriilor instituționale pentru studiu și cercetare în universitățile din Moldova* am trecut la organizarea propriu-zisă a repozitoriului, promovarea activă în comunitatea

academică a acestuia și plasarea publicațiilor personalului didactico-științific în acces deschis. În acest scop, printr-un sondaj realizat în septembrie-octombrie 2015, am încercat să identificăm valoarea și utilitatea repozitoriului instituțional, deja existent, de către membrii comunității academice, stabilind următoarele obiective:

- Identificarea gradului de cunoaștere a valorii și utilității repozitoriului instituțional;
- Identificarea motivelor pentru care cadrele științifice ar depozita în acces liber rezultatele cercetărilor lor;
- Identificarea modalităților prin care cadrele didactico-științifice își promovează rezultatele cercetărilor științifice.

Din răspunsurile oferite s-a stabilit, că pentru reprezentanții comunității universitare Repozitoriul Instituțional este *arhiva digitală* (66%); *modalitatea de promovare a rezultatelor științifice și didactice* (54%); *suport pentru cercetare științifică* (44%). Majoritatea celor chestionați (96%) deja exprimă acordul total cu afirmația că *crearea și funcționarea Repozitoriului Instituțional Digital este o condiție esențială pentru alinierea universității la cercetarea științifică națională și internațională*.

Printre avantajele Repozitoriului Instituțional au fost evidențiate următoarele:

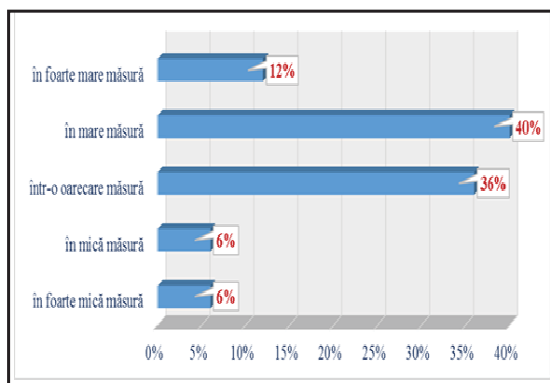
- Colectarea și conservarea materialelor de cercetare – 74%.
- Acces unificat și liber la materialele de cercetare – 74%.
- Vizibilitatea și citarea lucrărilor științifice – 74%.
- Schimbul de materiale didactice și științifice digitale – 68%.
- Sprijin la eforturile studenților, oferind acces la teze și disertații – 64%.
- Controlul asupra cercetării din partea comunității științifice și organizațiilor publice – 64%

Printre motivele depozitării în acces liber a rezultatelor cercetărilor reprezentanții comunității universitare au menționat: *schimb de informații științifice* (60%); *vizibilitatea cercetătorului și instituției* (50%); *oferirea informației științifice altor cercetători* (46%) ș. a.

Importanța plasării publicațiilor în Repozitoriul Instituțional Digital este confirmată preponderent prin afirmațiile: în mare măsură – 40%; într-o oarecare măsură – 36%; în foarte mare măsură – 12%.

Motivul plasării rezultatelor științifice în acces deschis

Importanța plasării publicațiilor în Repozitoriul Instituțional Digital

Regimul de acces la documentele plasate cu text integral în repozitoriu poate fi:

a) *deschis*, cu posibilitatea de a citi, descărca, copia, printa, utiliza și distribui documentele depuse în repozitoriu cu condiția respectării drepturilor morale ale autorului;

b) *autorizat*, valabil numai pentru utilizatorii din rețeaua universității (catedre, facultăți, centre, laboratoare etc.);

c) *închis*, cu posibilitatea pentru persoanele terțe de a solicita de la autor o copie a textului integral al publicației, cu indicarea scopului utilizării publicației [3].

Majoritatea respondenților preferă acces deschis (48%), autorizat (42%) și acces închis (10%). Printre beneficiile oferite de Repozitoriul Instituțional Digital în comunicarea științifică în mod prioritar sunt evidențiate:

- Crearea unui mediu pentru învățământ la distanță – 80%.
- Promovarea activităților de cercetare universitară – 74%.
- Măsurarea utilizării și impactului rezultatelor cercetării universitare – 64%.

Membrii comunității universitare preferă să prezinte rezultatele cercetărilor științifice în articole / publicații în format tipărit (60%) și în articole / publicații în format electronic (60%).

S-a schimbat și părerea lor referitor la cerința obligatorie pentru prezența lucrărilor în Repozitoriul Instituțional Digital. Majoritatea (50%) sunt de acord, 36% deocamdată nu pot să-și exprime opinia și numai 14% nu sunt de acord.

În cadrul sondajului realizat în comunitățile universitare în septembrie 2016, am intenționat să stabilim nivelul de cunoaștere a membrilor comunității universitare despre existența unui Repozitoriu Instituțional și atractivitatea ideii de a publica rezultatele științifice personale în Repozitoriul Instituțional. Astfel s-a stabilit, că 82% din cei chestionați (studenți, masteranzi, doctoranzi, profesori) știu despre existența Repozitoriului Instituțional din pagina Web a bibliotecii. Atractivitatea ideii de a publica rezultatele științifice personale în Repozitoriul Instituțional este acceptată de 86,3% din membrii comunității

universitare chestionați.

Concluzii:

Datorită parteneriatelor și activităților în grup, comunitatea universitară este bine informată despre existența repozitoriilor instituționale și le consideră drept o condiție esențială pentru cercetarea științifică. Pe parcursul anilor se schimbă viziunea cu privire la utilizarea metodelor de promovare a rezultatelor cercetărilor științifice: de la comunicări la conferințe științifice naționale și internaționale, plasarea în biblioteca electronică spre plasarea în repozitoriul instituțional, alinierea universității la cercetarea științifică națională și internațională prin intermediul repozitoriilor instituționale. La nivelul înalt sunt apreciate valoarea și utilitatea repozitoriilor instituționale, în special: arhiva digitală a publicațiilor, modalitatea de promovare a rezultatelor științifice și didactice și suport pentru cercetare științifică.

Sunt înalt apreciate și valorificate avantajele și beneficiile repozitoriilor institu-

ționale pentru comunitatea universitară, identificate motivele publicării rezultatelor științifice (schimb de informații, vizibilitatea cercetătorului și instituției), conștientizată importanța și necesitatea plasării publicațiilor în repozitoriile instituționale, stabilite preferințele privind modalități de plasare (prioritar acces deschis și acces autorizat), expuse opinii pozitive vis a vis de obligativitatea prezentării publicațiilor în repozitoriile instituționale.

Rezultatele obținute în cadrul acestor studii au servit drept temelie pentru crearea Repozitoriului Instituțional, elaborarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional Digital al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și Programului de promovare a Repozitoriului Instituțional Digital al Universității, convingerea cadrelor didactice și științifice în necesitatea plasării rezultatelor cercetărilor științifice în Acces Deschis.

Referințe bibliografice:

1. BARSAN, Ionela Maria. Cercetări teoretice și experimentale privind soluții optime în generarea unei platforme interactive: autori-editori-universități. Rezumatul tezei de doctorat. Brașov, 2014. 60 p.
2. Politica Instituțională a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” privind Accesul Deschis la informație. Aprobata la Ședința Senatului din 31.10.2013.
3. Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional Digital al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău. Aprobata la Ședința Senatului din 26 noiembrie 2015.
4. REPANOVICI, Angela. Strategii de marketing pentru promovarea și vizibilitatea producției științifice a universității prin deozite digitale. Rezumatul tezei de doctorat. Brașov, 2009. 53 p.
5. ȚURCAN, Nelly. Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație. Chișinău, 2012. 323 p.
6. ȚURCAN, Nelly. Politicile Accesului Deschis. În: Studia Universitatis. Seria „Științe sociale”. 2010, nr. 3(33), pp. 41-56.

Sporirea ratingului USARB prin repozitoriul instituțional

Una dintre principalele sarcini ale universității moderne, ca instituție multidisciplinară de nivel european, este de a îmbunătăți calitatea serviciilor educaționale, în conformitate cu standardele profesionale naționale și internaționale. Ratingurile internaționale și naționale sunt acele instrumente care determină nivelul de calitate al serviciilor educaționale și eficiența activităților științifice ale universităților, asigurând transparența sistemului de învățământ în ansamblu.

Pentru a-și asigura un loc cu o mai mare vizibilitate în clasamentele internaționale și naționale, universitățile trebuie să facă publice rezultatele cercetărilor științifice și a resurselor educaționale în arhive cu acces deschis sau repozitorii. Astăzi, acestea au devenit instrumente cruciale în promovarea imaginii și sporirea vizibilității instituției în mediul informațional modern, precum și în creșterea credibilității în lumea științifică.

În acest context, în baza actelor normative internaționale, naționale și instituționale în vigoare cum sunt: *Inițiativa Accesului Deschis de la Budapesta (2002)*; *Declarația de la Bethesda privind Accesul Deschis la Publicații (2003)*; *Declarația de la Berlin privind Accesul Deschis la Cunoștințe în domeniul Științei și Științelor Umanitare (2003)*; *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova (2004)*; *Recomandările UE (Petiția, 2007)*; *Principii obligatorii privind accesul public la rezultatele cercetărilor finanțate de Consiliul European de Cercetare (European Research Council) (2008)*; *Proiectul pilot al Comisiei Europene (Science in Society) în Programul Cadru pentru Cercetare (PC7) (din 2008)*, în anul 2012, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) a inițiat *Proiectul Repozitoriului instituțional ORA (OPEN RESEARCH ARCHIVE) USARB [1]*. A fost elaborat conceptul, eta-

Natalia CULICOV

Abstract

The article reflects the stages of creation and development of Institutional Repository ORA (OPEN RESEARCH ARCHIVE) USARB, which is an electronic Institutional Archive with open access to long term storage, managed by Scientific Library USARB concerning storing, preservation and dissemination of university scientific productions. The Repository structure, the librarians team archiving documents are described. The use of Repository it is analysed according Google Analytics statistics.

Keywords: *Institutional Repository, electronic archive, open-access, scientific research, scientific product.*

pele de implementare, pregătirea pachetului de documente normative privind publicarea autorilor în acces deschis: *Politica instituțională a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți privind Accesul Deschis* (<http://libruniv.usarb.md/profesional/politici.html>), înregistrată în registrul internațional ROARMAP (Registry of Open Access Repository Mandates and Policies); *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional ORA USARB*, aprobate la ședința Senatului USARB, proces-verbal nr. 2 din 16 septembrie 2015.

Repozitoriul OPEN RESEARCH ARCHIVE (ORA) USARB (<http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>) este o arhivă electronică instituțională cu acces deschis, cu depozitare de lungă durată, fiind gestionat de Biblioteca Științifică USARB, având drept scop crearea și gestionarea unui sistem sigur de arhivare (depozitare) centralizată a rezultatelor științifico-didactice ale Uni-

versității de Stat „Alecu Russo” din Bălți în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării acestor rezultate, accesibil pentru oricine, oricând și oriunde [2].

Principalele obiective ale repozitoriului sunt: extinderea accesului la cercetarea științifică universitară; creșterea transparenței și eficientizarea comunicării științifice; sporirea competitivității, vizibilității și impactului rezultatelor cercetărilor științifice la nivel național și internațional; majorarea numărului de citări a publicațiilor cercetătorilor; promovarea imaginii universității și a cercetătorilor; crearea unui sistem accesibil și viabil de evidență și control al publicațiilor și autorilor în funcție de diverse criterii (facultăți, bibliotecă, genuri de documente etc.); asigurarea unui mediu eficient și de încredere pentru autori de a-și plasa documentele în format electronic într-o arhivă bine organizată, asigurarea accesului liber la cercetările lor.

The screenshot displays the ORA USARB website interface. At the top, there is a navigation bar with the ORA USARB logo and the text "OPEN RESEARCH ARCHIVE OF ALECU RUSSO BALTI STATE UNIVERSITY". Below the navigation bar, there is a search bar and a "Sign in" button. The main content area features a grid of book covers and a search filter section. The search filter section includes "Communities in DSpace" with options for "BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ" and "COLECȚIA INSTITUȚIONALĂ". The "Discover" section has filters for "Author", "Subject", and "Date issued". The "Author" filter shows "Harcișcu, Elena" with 25 results and "Ștefan, Elena" with 27 results. The "Subject" filter shows "expozii" with 68 results and "Biblioteca științifică USARB" with 43 results. The "Date issued" filter shows "2010 - 2016" with 622 results and "2000 - 2009" with 222 results. Below the search filters, there is a list of communities with their respective result counts:

Community	Count
FACULTATEA DE DREPT ȘI ȘTIINȚE SOCIALE	22
FACULTATEA DE LITERE	22
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, PSIHOLOGIE ȘI ARTE	22
FACULTATEA DE ȘTIINȚE REALE, ECONOMICE ȘI ALE MEDIULUI	22
FILIALA BĂLȚI A ACADEMIEI DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI	22
ISTORIA ȘI MANAGEMENTUL USARB	22
REVISTE	22
ȘCOALA DOCTORALĂ	22
profesori universitari	22
arta	21
educație artistică	20
revista	20
cercetări științifice	19
educație muzicală	16
Nicoară, Maria	22
Popa, Mihail	20
Topală, Pavel	18
Capceles, Valeriu	18
Fotescu, Emil	18
Rusu, Gheorghe Ioan	18

Din echipa de organizare și dezvoltare a repozitoriului fac parte: Departamentul de Știință și Relații internaționale a USARB, care coordonează și monitorizează procesul de creare și dezvoltare a Repozitoriului, analizează și soluționează diverse probleme și situații privind depozitarea publicațiilor; Biblioteca Științifică USARB care asigură procesul de creare și dezvoltare a repozitoriului instituțional în calitate de executant principal (administrator); asigură dezvoltarea repozitoriului sub aspect tehnologic și de conținut; recepționează documente / informații de la autori în scopul plasării acestora în Repozitoriu; examinează legalitatea distribuirii documentelor cu acces deschis; realizează nemijlocit procesul de arhivare a documentelor; oferă consultații autorilor privind autoarhivarea publicațiilor; asigură funcționarea software-ului, suportul tehnic și conservarea publicațiilor electronice; Centrul editorial USARB care prezintă Bibliotecii formatul electronic al documentelor editate [2].

Repozitoriul instituțional ORA USARB este creat în baza software-ului open source (OSS) DSpace, cu utilizarea protocolului OAI-PMH (Open Initiative Protocol for Metadata Harvesting).

În urma mai multor dezbateri s-a decis ca arhiva să fie structurată în următoarele comunități: *Biblioteca Științifică, Colecția instituțională, Facultatea de Drept și Științe Sociale, Facultatea de Litere, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului, Filiala Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, Istoria și Managementul USARB, Reviste, Școala Doctorală.*

În interiorul comunității, materialele sunt clasate în subcolecții conform tipului documentului: *articole, anale, anuare, conferințe, colocvii, dicționare, monografii, bibliografii, multimedia, publicații didactice, publicații metodice, teze de doctorat etc.*

Conform *Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Repozitoriului Instituțional ORA USARB*, depunerea publicațiilor în Repozitoriu poate fi realizată prin două modalități: autoarhivarea de către autori a publicațiilor proprii, pentru aceasta autorii au nevoie de autorizarea administratorului de sistem prin atribuirea unui cont de acces ce le oferă dreptul de deponent sau arhivarea publicațiilor, sau de către personalul bibliotecii, în cazul în care autorul acordă dreptul de arhivare

bibliotecii. Personalul bibliotecii arhivează publicațiile recepționate de la autori, de la Centrul editorial al universității, precum și publicațiile editate de bibliotecari ori cele digitizate din colecția bibliotecii [2].

Pentru a arhiva documentele în repozitoriu a fost creat un grup de lucru constituit din bibliotecari din diferite subdiviziuni ale Bibliotecii (din Serviciul Comunicarea Colecțiilor – 4 bibliotecari, Oficiul referințe bibliografice – 1, din Oficiul Catalogare și Indexare – 1). Arhivarea propriu-zisă se efectuează prin mai multe etape: pregătirea documentelor – documentele ce urmează să fie arhivate se prelucrează din punct de vedere tehnic (salvare PDF, tehnoredactare); descrierea bibliografică a documentelor în conformitate cu standardele în vigoare, atribuirea CZU, alcătuirea abstractelor și cuvintelor-cheie; arhivarea propriu-zisă, care și ea trece prin câteva etape.

În repozitoriu se plasează: articole din revistele editate de universitarii bălțeni; culegeri tematice, bibliografii, biobibliografii, monografii, materiale ale conferințelor, dicționare, resurse electronice/multimedia, publicații periodice; orice publicații ale angajaților USARB, apărute la alte edituri; autoreferate ale tezelor de doctorat și tezele de doctorat susținute de către angajații USARB; alte materiale științifice, didactice, informative, de reglementare sau de orice alt gen, la dorința autorului, cu recomandarea șefilor de catedre sau subdiviziuni. Se plasează în repozitoriu toate publicațiile curente transmise Bibliotecii de către autori, precum și documentele din retroconversie atât cele în format tradițional, cât și cele în format electronic de pe site-ul Bibliotecii și a Universității.

Publicarea în Accesul Deschis îmbunătățește diseminarea rezultatelor cercetării realizate în cadrul USARB-ului. Faptul că în 2016 repozitoriul a fost înregistrat în Registrul ROAR (Registry of Open Access Repositories (4 251 arhive digitale) http://roar.eprints.org/cgi/roar_search/advanced?location_country=md&software=&type=&order=-recordcount%2F-date, oferă o mai mare vizibilitate produsului științific și sporește ratingul universității în clasamentul celor mai bune instituții de învățământ superior din lume.

Ranking Web sau Webometrics este cel mai mare clasament academic al instituțiilor de învățământ superior. Începând cu anul 2004, o dată la șase luni, o organizație in-

dependentă, obiectivă, precum este Cybermetrics Lab (Consiliul Național de Cercetare din Spania, CSIC), asigură furnizarea de informații fiabile, multidimensionale, actualizate și utile despre performanța universităților din toată lumea, bazată pe prezența lor pe web și pe impactul lor. Scopul principal al acestui clasament este de a promova prezența pe web a instituțiilor academice, sprijinirea inițiativelor deschise pentru creșterea semnificativă a transferului de cunoștințe științifice și culturale generate de universități întregii societăți. Topul este unul dintre cele mai puternice instrumente de succes pentru demararea și consolidarea proceselor de schimbare în mediul academic, creșterea angajamentului cercetătorilor și stabilirea unor strategii pe termen lung. Obiectivul acestui Laborator nu este de a evalua site-uri web, designul sau gradul de utilizare al acestora sau popularitatea conținutului acestora în funcție de numărul de vizite sau vizitatori. Indicatorii web sunt considerați ca proxy-uri în evaluarea corectă, cuprinzătoare, profundă a performanței globale universitare, luând în considerare activitățile, realizările sale, relevanța și impactul acestora.

Înregistrarea în DOAR-Directory of Open Access Repositories (<http://www.open-doar.org/find.php?rID=3714&format=full>)

și lansarea solicitării de înregistrare a Repozitoriului USARB în Webometrix (va fi inclus în ediția din ianuarie 2017 <http://repositories.webometrics.info>), de asemenea contribuie la o vizibilitate mai mare a universității bălțene.

Un aspect foarte important este faptul că lucrările din ORA USARB sunt pasibile căutărilor și măsurărilor în Google Scholar, inclusiv cu ajutorul softului Publish or Perish.

Arhiva Electronică Instituțională ORA USARB înglobează la moment 1152 de titluri ale 501 autori – cadre didactice și bibliotecari USARB. În total, repozitoriul a fost accesat de 131 559 ori și s-au efectuat 188 960 de căutări. Cea mai veche lucrare arhivată în repozitoriu este din anul 1970, cea mai nouă – din 2016.

Repozitoriul Instituțional asigură o componentă esențială în sistemul de comunicare științifico-didactică, sporește vizibilitatea, accesul la rezultatele științifice și eficiența activității de cercetare; confirmă importanța științifică, socială și economică a cercetărilor științifice și, astfel, statutul și importanța publică a universității. Trebuie să admitem și faptul că, pe anumite dimensiuni, arhivarea rezultatelor cercetătorilor în repozitoriu duce la promovarea imaginii USARB și la creșterea vizibilității pe Internet prin prezentarea producției științifice proprii în rețeaua globală [3].

Referințe bibliografice:

1. HARCONIȚA, Elena. Repozitoriul USARB: conceptualizare și abordare practică. În: *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*. Ed. a 4-a. Materialele Colloquia Professorum din 18 oct. 2013. Bălți, 2014, pp. 163-168; [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1289/1/163-168%20harconi%C5%A3a.PDF>.
2. GUDIMA, Ana. Crearea și dezvoltarea repozitoriilor instituționale în bibliotecile universitare din Republica Moldova. În: *Bibliouniversitas@ABRM.md* [on-line]. 2015, nr. 3. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/bibliouniv_rev/articole/2015-3/crearea_dezvoltarea.pdf.
3. Politica instituțională a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți privind Accesul Deschis. Bălți, 2015, 3 p. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://libruniv.usarb.md/profesional/politici.html>.
4. Regulament cu privire la organizarea și funcționarea repozitoriului instituțional ORA – USARB. Bălți, 2015. 7 p.
5. STAVER, Mihaela. ORA USARB - un instrument necesar pentru instruirea la distanță [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <https://ru.scribd.com/doc/293767965/Mihaela-STAVER-ORA-USARB-un-instrument-necesar-pentru-instruirea-la-distan%C8%9B%C4%83>.
6. ȚURCAN, Nelly. Politicile Accesului Deschis [on-line]. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/06.-p.41-56.pdf>.
7. БУЙНИЦКАЯ, Татьяна. Институционный репозиторий как средство повышения научного рейтинга преподавателя. В: *Образовательные технологии и общество*. 2014, nr. 1, pp. 406-416. [on-line] [Дата обращения 7.10.2016]. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/institutsionnyy-repozitoriy-kak-sredstvo-povysheniya-nauchnogo-reytinga-prepodavatelya>.

MISISQ WP₃ - Cultura informației în bibliotecile universitare din Republica Moldova

To prosper in the digital age, people must become masters of information.

(„Pentru a prospera în epoca digitală, oamenii trebuie să devină maeștri în informații”)

C. Stern (2003)

În curând se vor împlini exact trei ani de când în Republica Moldova a început implementarea Proiectului Servicii informaționale moderne pentru învățământul de calitate / Modern information services for improvement study quality, acesta fiind unicul și foarte ambițios pentru comunitatea bibliotecară din mediul academic național. Proiectul avea să fie realizat de șapte biblioteci universitare (le prezentăm în ordinea înființării): Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, BȘM a USMF „N. Testemițanu”, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Biblioteca Centrală a USM, Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Biblioteca Științifică a Universității Tehnice din Moldova și Biblioteca Științifică ASEM, care și-au unit eforturile cu alți parteneri din Republica Moldova, Lituania, Letonia, Ungaria și România, adunându-se 13 la număr.

De ce șapte și nu opt ori șase? Șapte este unul dintre numerele considerate magice de-a lungul istoriei omenirii: există 7 minuni ale lumii antice; 7 minuni ale Evului Mediu; 7 minuni naturale ale lumii; 7 continente și 7 mări; curcubeul are 7 culori, cerul este împărțit în 7; 7 zile ale săptămânii. În cultura chinezilor, care se face tot mai familiară nouă, numărul 7 este proeminent, de exemplu, a șaptea zi după prima lună plină din an este Ziua Omului. Și mai știm că există cele șapte virtuți ale Omului: smerenia, dărnicia, bunătatea, răbdarea, modestia, abținerea și sârguința. Anume

Elena HARCONIȚA

Abstract

The participation of university libraries of seven higher education institutions from Moldova in MISISQ project - Modern Information Services for Quality Education, Tempus program, has influenced many aspects of these institutions. One of the most important directions is Information Literacy, because the creation of unique information space for the academic community, new tools and info-librarian products requires new knowledge and skills the librarians themselves need, students, teachers, researchers. The article answers the question: how was and how we will conduct training of user to enhance maximal exploration and exploitation of new services and information.

Keywords: *university libraries, MISISQ project, information literacy, survey information literacy, training, trainers, information skills.*

cu sârguință, bonomenie, implicare deplină și bună înțelegere au condus autorii și managerii Proiectului MISISQ, gândindu-se doar la reușită profesională atunci când i-au ales pe cei 7 norocoși. Și numărul 13 este un număr bun, dorit și strălucit, nicidecum superstițios precum afirmă unii.

Ce și-au propus bibliotecarii atunci când au purces la implementarea Proiectului MISISQ? Mai întâi cunoașterea și schimbarea. Chiar dacă în toate aceste biblioteci începuse procesul de informatizare la finele anilor 90 ai secolului trecut, nici una din ele nu putea să afirme că este informatizată deplin și că s-a dezvoltat după o anumită metodă, cea internă de exemplu, care presupune doar efortul propriu al bibliotecii. Deși unele elemente totuși au existat, fiindcă într-un *sistem de cheie*, pe care le achiziționase Fundația SOROS de la Compania IME România pentru câteva biblioteci universitare din R. Moldova: TinLib (cu mai multe versiuni), Q-Series și TinRead, producătorul nu își asumase responsabilitate desăvârșită pentru toate aspectele legate de performanța sistemului (siguranța echipamentului în exploatare, capacitatea de răspuns a sistemului, funcționarea și dezvoltarea software-ului etc). Iată de ce fiecare bibliotecă căuta să elaboreze programe aplicative cu ajutorul cărora încerca să răspundă cerințelor crescânde ale utilizatorilor săi. Această metodă necesita timp și experiență din partea personalului, cheltuieli foarte costisitoare.

Cu regret, nu a existat nici un plan de implementare suficient de documentat care să includă experiența altor biblioteci și care să aibă în vedere asigurarea compatibilității cu alte sisteme. Fiecare instituție a avut grijă să realizeze mai întâi prima etapă - informatizarea propriilor activități: achiziție (care nu a funcționat la nimeni), catalogare, circulație (cu mari probleme) și rapoarte. Urma să ajungem la interconectarea bibliotecilor din aceeași rețea - să creăm un sistem de informare la nivelul rețelelor de biblioteci, apoi să realizăm interconectarea cu alte categorii și să constituim un Sistem Național de informare, mai apoi să facem conexiune cu sistemele internaționale. Se cunoaște că viitorul aparține bibliotecilor

integrate în sisteme naționale și internaționale de informare, acelor biblioteci care oferă posibilități nelimitate de informare, care oferă produse informaționale cât mai diferite și cât mai sofisticate. Pentru cele 7 biblioteci viitorul a devenit mai aproape datorită Proiectului MISISQ, care a asigurat interconectarea celor 7 cataloage, iar platforma ExLibris PRIMO oferă nu numai o căutare unică în cataloage, dar și în bazele de date abonate, iar în viitorul apropiat și în Repozitoriile instituționale, care, de asemenea, au fost fundamentate, la alții dezvoltate, în cadrul acestui Proiect. Depozitele electronice instituționale asigură astăzi accesul liber la conținuturile de cercetare și didactice în corespundere cu recomandările Uniunii Europene privind politica Accesului deschis, Programul Orizont 2020.

Aceste noi modernizări bibliotecare se cuvine a fi exploatate în cea mai mare măsură pentru o exhaustivitate în asigurarea procesului de învățământ și cercetare privind accesul la diverse resurse informaționale, servicii modernizate și noi produse bibliotecare. Iată de ce unul din obiectivele prioritare ale proiectului este de a ridica nivelul culturii informației în rândul studenților și cercetătorilor. Numai datorită lui va fi posibilă utilizarea eficientă a mijloacelor și resurselor informaționale, îmbunătățirea comunicării științifice pe plan internațional.

„O mulțime de traininguri în cultura informației vor fi organizate pentru a instrui formatori, care vor oferi cursuri suplimentare pentru studenți în cadrul curriculum-ului universitar sau la libera alegere. Rezultatele estimate ale proiectului vor asigura abilități informaționale membrilor comunităților universitare din Republica Moldova, creându-le oportunități egale, inclusiv pentru a participa la programe internaționale de mobilitate. Personalul bibliotecii va obține și consolida abilitățile lor profesionale în timpul atelierelor de lucru, vizitelor de studiu și altor evenimente de proiect, care le va permite să se integreze în comunitatea profesională internațională. Punerea în aplicare a ideilor de proiect va avea o influență pozitivă asupra ameliorării condițiilor de învățare pe tot parcursul vieții.” Așa se scria

în proiect în anul 2013, iar la 23 noiembrie 2014 intră în vigoare Codul Educației al Republicii Moldova în care un paragraf întreg este consacrat învățării pe parcursul întregii vieți.

Nevoia posedării unei culturi a informației devine tot mai importantă datorită omniprezenței resurselor electronice, produselor bibliotecare și creșterii semnificative a utilizării Internetului ca sursă de informare. Cultura informației a devenit absolut necesară chiar din primii ani de viață a omului, cu atât mai mult în învățământul superior, unde studenții sunt pregătiți pentru a deveni exploratori independenți ai științei de carte - acesta fiind obiectivul central al tuturor instituțiilor de învățământ. Majoritatea din ele au reușit să integreze pe deplin cultura informației în cadrul sistemelor educaționale, însă multe țări continuă să mențină încă formele tradiționale de educație. Cu toate că toți recunosc rolul esențial al informațiilor în viața cotidiană, adoptând legi și politici care trebuie să asigure accesul liber la diverse informații necesare comunității, unele autorități de conducere, inclusiv cele din învățământ, încă nu au înțeles cât de importantă este această instruire și rolul esențial al bibliotecarilor în domeniul culturii informației.

Astăzi cred că nu există studenți care să nu posedă competențe informatice de bază: pentru a expedia un mesaj prin poșta electronică, a naviga elementar pe Internet, dar, cu siguranță sunt studenți care nu pot accesa e-resursele bibliotecii, nu pot cerceta o bază de date, nu știu cum să facă rafinările după anumite criterii ori să-și creeze o bibliotecă personală din e-resurse și să administreze referințele prin utilizarea unor softuri speciale. Dar cel mai important nu pot să se instruiască la distanță, să acționeze în MOOCs - curs on-line de învățare care vizează participarea nelimitată și accesul liber prin intermediul web. Numai programele judicioase în domeniul culturii informației, incluse în planurile de învățământ superior (licențiat, masterat, doctorat) și integrate în orarul de studii ar putea redresa poziția Culturii informației.

Care era situația la acest capitol la începutul Proiectului în instituțiile incluse în Proiectul MISISQ?

De serviciile celor șapte biblioteci beneficiau 47 000 de studenți. Lor le erau oferite 1,5 milioane de înregistrări bibliografice în cataloagele on-line, dar numai patru din ele find expuse pe Internet. Bibliotecile asigurau accesul la bazele de date EBSCO, Springer, HINARI, AGORA și altele în calitatea unora de membri ai Consorțiului REM - Resurse electronice pentru Moldova, alții OMS.

Conținutul fondurilor bibliotecilor este diferit. Ca urmare a proceselor puternice de globalizare și creșterea importanței din ce în ce mai mare a științei interdisciplinare, studenții și profesorii manifestă un interes sporit pentru resursele din diverse domenii, pe care o singură bibliotecă nu întotdeauna era în măsură să le asigure. Cele șapte biblioteci au hotărât să lichideze acest obstacol în deservirea utilizatorilor săi și s-au unit în calitate de parteneri în scopul realizării obiectivelor Proiectului, astfel conectându-se și la obiectivele Strategiei Naționale pentru Societatea Informațională „Moldova electronică”. (Proiect)

Ce se întâmplă cu cultura informației în aceste instituții?

La ședința de management a Proiectului MISISQ din ianuarie 2015, a fost prezentată comunicarea *Cultura Informației în contextul învățământului superior din Republica Moldova* (http://misisq.usmf.md/images/Meeting_MD/CI.pdf) în care au fost reiterate cele mai importante momente privind preocupările bibliotecarilor moldoveni în vederea cunoașterii și promovării culturii informației:

a) Standardele IFLA - LAU, JESUS. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți / Jesus Lau, Nelly Țurcan, (red. și trad.), Maria Vătămanu, Natalia Cheradi (trad.); Asoc. Bibliotecarilor din Rep. Moldova. - Chișinău : Gunivas, 2010. - 64 p. - ISBN 978-9975-4070-2-1; <http://www.ifla.org/files/assets/information-literacy/publications/ifla-guidelines-ro.pdf>.

b) Standardele ALA privind competențele de informare pentru învățământul superior (2000), elaborate de Asociația bibliotecilor de colegii și de cercetare; Raportul Forumului Național privind Cultura informației (NFIL) (1990) <http://www.infolit.org/index.html> ; Raportul final al Comisiei Prezidențiale Asociației Bibliotecilor Americane pentru Informare alfabetizare (1998). [Http://www.infolit.org/documents/progress.html](http://www.infolit.org/documents/progress.html)

Standarde de alfabetizare, de informare pentru învățarea studenților, publicate de Asociația Americană a Bibliotecilor Școlare (AASL) și Asociația Comunității educaționale și Tehnologie (AECT).

c) Participare în realizarea proiectelor UNESCO privind colectarea resurselor de instruire în cultura informației din lume. Astfel, 66 de resurse electronice elaborate de bibliotecarii instituțiilor de învățământ superior din Moldova au fost publicate la Paris în anul 2014, în acest important document internațional, aflat la ediția a 2-a, în număr de 668 de pagini.

List of Selected Information Literacy Resources Available in the Romanian (Română) Language in the Republic of Moldova / prepared by: Lilia Tcaci // Overview of Information Literacy Resources Worldwide / by Forest Woody Harton Jr. – 2nd ed. – Paris, 2014. – P. 530-540. – Disponibil: <http://infolit.org/unescos-overview-of-information-literacy-resources-worldwide-2nd-ed-2014-2015/>

d) Studiarea și aplicarea actelor legislative și a politicilor Republicii Moldova în domeniul bibliotecilor și culturii informației: Legea cu privire la biblioteci (1994 și amendamentele din 2012, 2010, 2005, 2004); Codul Educației al Republicii Moldova (2014), Strategia Educației - Educație 2020; Strategia Cultura 2020, Strategia Moldova Digitală 2020, Cercetarea și dezvoltarea strategică în Republica Moldova până în 2020, Strategia de Cercetare-inovare până în 2020 ș.a.

e) Elaborarea și publicarea ghidului *Cultura Informației pentru biblioteci școlare* și a publicației *Accesul la informație și dreptul de autor* ([www.abrm.md/files/public\[01\].pdf](http://www.abrm.md/files/public[01].pdf)).

f) Școla de biblioteconomie (2001-2006), susținută de Fundația SOROS și OSI

Budapesta - Proiect de instruire continuă pentru bibliotecarii, inclusiv bibliotecarii din învățământ, care au realizat multiple instruirii în domeniul culturii informației.

g) Publicarea pentru prima dată în Republica Moldova a manualului (http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/baz_cult_inf.pdf) și Curriculumului (<http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/curriculum.pdf>).

Bazele Culturii Informației de către bibliotecarii Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, fiind lansate la Conferința Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, care și-au ținut lucrările, în premieră, în afara Chișinăului, la Biblioteca Științifică a Universității din Bălți.

Au urmat momente sugestive din evoluția formării studenților, privind cultura informației: cea mai veche și bogată istorie în acest sens aparținându-i Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Fiind înființată în anul 1945, către anii 70 ai secolului trecut, bibliotecarii acumulasera o anumită experiență și erau conștienți de nevoia de a transmite cunoștințele bibliotecar-bibliografice studenților. Despre aceasta mărturisesc rapoartele anuale de activitate. În anii 80-90 cursul făcea parte din disciplina universitară: *Introducere în specialitate*, apoi *Introducere în cercetare*, pentru ca în anul 2007 Cursul de Cultură a Informației să fie reorganizat în primul modul al disciplinei de Tehnologii Informaționale și comunicaționale (60 de ore - 5 credite). Odată cu aderarea Republicii Moldova la Procesul de la Bologna, Cursul privind Cultura informației a obținut 1 credit independent - 30 ore, dintre care 12 ore de contact. Anul 2012 aduce relaționarea directă a Bibliotecii cu Departamentul de învățământ, decanatele, având deplina responsabilitate în promovarea și evaluarea studenților care audiau cursul respectiv în spațiile destinate ale Bibliotecii.

Biblioteca Științifică Medicală a USMF „N. Testemițanu”, de asemenea, are instituit legal Cursul de Cultură a Informației, bibliotecarii promovând prelegeri și ore practice conform orarului stabilit tuturor studenților din anul I de la toate Facultățile, rezidenților și doctoranzilor. Studiile

sociologice și statistice demonstrează atât solicitarea de către utilizatori a acestui curs, cât și aprecierea înaltă, circa 90 % din respondenți, privind conținutul și calitatea lui.

O experiență de promovare a cursului de Cultură a Informației a acumulat de curând și Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, care mai întâi asigurase instruirea formatorilor-bibliotecari în domeniul predării cursului. Modulul cursului este constituit din 8 ore, inclusiv evaluarea. Formarea culturii informației membrilor comunității universitare este direct legată de activitatea educațională, având un impact semnificativ asupra succesului studenților.

Biblioteca Științifică ASEM promovează traininguri de instruire în cultura informației din anul 1992. Această activitate face parte din disciplina *Introducere în specialitate* (8 ore academice), instruirile fiind focusate pe dezvoltarea abilităților de cercetare a catalogului electronic, a bazelor de date cu full texte. În anii 2005, 2007, 2012 colegii de la ASEM au studiat necesitățile informaționale ale utilizatorilor, reflectând rezultatele obținute în articole din diverse publicații. Bibliotecarii ASEM și-au dat seama de importanța problemelor legate de studiul actual al formării în domeniul informațiilor și necesitatea de a rezolva la un nivel complet diferit metodele de organizare, de conținut și de predare. Aceste aspecte au fost abordate în cadrul proiectului „Dezvoltarea serviciilor noi pentru învățământul superior economic din Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare în domeniul învățământului superior cu Eurasia (2012-2014), dezvoltat în parteneriat între Academia de Studii Economice și Universitatea din Bergen (<https://newinformationsservices.wordpress.com/>). În această perioadă a fost studiată experiența bibliotecilor din Bergen și cele mai bune practici au fost preluate de bibliotecarii ASEM. Colegii de la ASEM au reușit să elaboreze Curricula Culturii Informației pentru diverse categorii de studenți: Licențiați, Masterat și Doctorat. (https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2015/02/fisele_cult_inform.pdf). De asemenea, au fost promovate Tutorialele

privind Cultura Informației pe site-ul proiectului (<https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2013/01/iso-690-sli-de-compatibility-mode.pdf>).

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM nu are inclus Cursul Bazele culturii informației ca disciplină în planul de studiu academic, dar cu ajutorul decanilor Facultăților și în coordonare cu cadrele didactice ei organizează lecții de cultura informației în funcție de nivelul de formare / dezvoltare al utilizatorilor: accesarea eficientă a resurselor, produselor și serviciilor bibliotecii. Cultura informației: concepte de bază și de conținut; produse și servicii de informare oferite de BRȘA; Surse tradiționale și electronice de informare; Utilizarea catalogului electronic al bibliotecii și a paginii web; Dezvoltarea abilităților de cercetare ale studenților și utilizarea de informații; Formularea nevoii de informații; Strategiile de căutare de informații; Utilizarea bazelor de date în domeniul agriculturii (AGORA, Agris, FAOSTAT, CabAbstracts etc.); Dezvoltarea abilităților de management a informațiilor (studenții din anul trei de studiu); Etica de utilizare a informației. Proprietate intelectuală și drepturile de autor; Selectarea, analizarea și evaluarea informațiilor; Pentru cercetători: Prezentarea unui articol științific; Referințe bibliografice: redactare și prezentare; Accesul deschis: strategii, beneficii, publicarea cu acces liber; Baze de date scientometrice: Web of Science (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier), Index Science (eBiblioteca.ru); Instrumentul Bibliometric Național; Clasificarea revistelor științifice; Indicatorii bibliometrici pentru publicații și autori.

Biblioteca Tehnico-științifică a UTM promovează ore teoretice și practice ale culturii informației la solicitarea grupelor de studenți. Utilizatorii se familiarizează cu resursele informaționale ale bibliotecii. Pentru ei a fost elaborat ghidul de Referințe bibliografice: „Cerințe pentru pregătirea lucrărilor științifice ale studenților (teza de an, de licență, de masterat etc.). Acestea fiind disponibile pe website-ul bibliotecii. Are loc formarea individuală și de grup în cadrul asistenței bibliografice, consultațiilor, redactării bibliografiilor la cerere. Sunt

elaborate linii directoare pentru utilizarea bazelor de date („acces liber la bazele de date on-line”, „Algoritmul de cercetare al documentelor electronice de pe site-ul bibliotecii www.library.utm.md”, etc.). Sunt desfășurate activități în cadrul Zilelor Bibliotecii, training-uri privind utilizarea bazelor de date, cu sprijinul distribuitorilor (SpringerLink, Taylor & Francis, etc.); evenimente în Săptămâna de Acces Deschis, conferințe, sesiuni de instruire, ateliere de lucru, seminarii pentru bibliotecari.

Formele și metodele de lucru sunt diferite dar fiecare bibliotecă are grijă de utilizatorii săi și le asigură instruire în diferit mod.

Prezentăm în continuare câteva propuneri pe care le-au avut bibliotecarii în așteptările lor de la Proiectul în derulare:

- Formarea culturii informației trebuie să se bazeze pe principii metodologice culturale, sistemice, tehnologice, principiile integrității și continuității educației.

- Pregătirea Curriculumului pe diverse niveluri de instruire, prezentarea lui Ministerului Educației al Republicii Moldova și redactarea unei Note informative în care să fie stipulate rolul și importanța culturii informației pentru învățământul superior din R. Moldova, obligativitatea cursului pentru toți studenții, cel puțin din anul întâi.

- Instruirea bibliotecarilor pentru predarea universitară în domeniul Culturii informației.

- Dezvoltarea suporturilor didactice de către bibliotecile - parteneri în proiect.

- Elaborarea și menținerea unei platforme on-line pentru instruirea utilizatorilor.

Ce s-a întâmplat în Grupul de lucru WP3 Cultura Informației?

Membrii acestui grup de lucru au fost Ioana Robu, mai târziu Andrei Achimas Cadariu, lider de grup, România, Laura Petrauskienė, Lituania, Elena Harconița și Silvia Ghinculov din Republica Moldova, Larisa Levinoka, Letonia.

Spicuri din textul Proiectului: *Universitățile din Moldova au acces la mai multe baze de date informatice, însă utilizarea resurselor informaționale este scăzută din cauza abilităților limitate de cultură a informației*

a studenților și profesorilor. În conformitate cu Procesul de la Bologna privind educația în domeniul informațiilor în învățământul superior, studenții trebuie să aibă abilități de CI corespunzătoare care să le asigure studiile calitative și bibliotecile ar trebui să aibă un rol activ în predarea și învățarea CI, în special extragerea de informații. Partenerii de proiect din UE au o experiență privind predarea CI și vor transfera cunoștințe formatorilor care vor fi în stare să învețe studenții lor conform curriculumului în cadrul cursurilor gratuite. Competențele dobândite vor asigura abilități și șanse egale studenților moldoveni de a participa la programe internaționale de mobilitate, să permită utilizarea eficientă a resurselor informaționale și îmbunătățirea comunicării savanților pe plan internațional.

Principalul obiectiv al componentei WP3 este să dezvolte abilitățile de cultură a informației în rândul studenților și profesorilor moldoveni, în vederea îmbunătățirii studiului de calitate și de a extinde accesul și utilizarea informațiilor.

Pentru realizarea celor propuse au fost stabilite anumite acțiuni: (http://misisq.usmf.md/images/meeting_27-27_ianuarie_2016/WP3-presentation.pdf).

- Analiza situației curente.
- Analiza necesităților informaționale ale studenților și formatorilor.
- Organizarea trainingurilor pentru formatori.
- Implementarea unor programe de cultura informației furnizate de bibliotecari din fiecare universitate parteneră.

Membrii grupului WP3 - Formarea competențelor de informare, la prima etapă de lucru, au elaborat și difuzat *Chestionarul de studiu al serviciilor de informare / bibliotecilor din Republica Moldova* în vederea identificării necesităților de instruire a bibliotecarilor formatori. Chestionarul este constituit din 4 secțiuni:

Secțiunea I: Informații privind biblioteca;
Secțiunea II: Informații privind personalul din bibliotecă;

Secțiunea III. Competențe și necesități de instruire.

Secțiunea IV. Forme de instruire / perfecționare.

Răspunsurile bibliotecarilor - respondenți au fost analizate, evidențiind necesitățile lor de instruire, fiind așezate într-un tabel excel pentru o mai mare vizibilitate a subiectelor ce trebuiau învățate ori consolidate.

ceDirect, SciVal), Wiley, SpringerLink...; Evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare – principii de scientometrie, baze de date specifice. Exerciții practice în Web of Science, Journal Citation Report, Scopus, Google Scholar; Instrumente de descoperire a informației din baze de date

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
BIBLIOTECA	Nr. Utilizatori	Identificarea surselor de informare cele mai relevante în raport cu tema de cercetare, tipul de cautare	Tezaur / vocabulare controlate, taxonomii (generale și pe	electronice – baze de date (principii de alcătuire, tipuri)	date bibliografice	în baze de	Cautarea directă a informației pe Internet – motoare de cautare	Bibliometrie scientometrică baze de date specifice (Knowledge,				
		3	4	2	4	3	4	3	4	3	4	3
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ UPS PEDAGOGICĂ ION CGREANGĂ												
	6000	4	4	3	4	3	4	3	4	3	4	2
		4	4	4	4	3	4	3	4	4	4	2
		4	4	3	4	3	4	3	4	4	4	2
		4	4	3	4	3	4	3	4	4	4	2
		77	80	58	84	71	82	75	81	78	85	53
												91

În Proiect era specificat: *Cursuri de educație vor fi livrate bibliotecarilor - responsabili pentru instruirea utilizatorilor și furnizarea serviciilor de informare. Vor fi instruiți 30 de bibliotecari universitari în 2 grupe, fiecare grupă ~ 32 ore academice. Materialul de curs pentru 4 module de instruire vor fi pregătite câte 2 ore academice fiecare. Temele în prezent fierbinți: tehnologii moderne de informare și comunicare, resurse informaționale pentru cercetători și strategii de management, căutarea resurselor informaționale, materialul de curs este format din teorie, exerciții practice, versiunea web și PPT.*

De ce prezentăm aceste detalii, poate obositoare pentru cineva? Fiindcă dorim să demonstrăm că Proiectul a avut un management excelent, o transparență explicită, o foarte bună organizare și tot ceea ce a fost stipulat în forma scriptică a Proiectului, a fost și realizat cu desăvârșire.

Urmare analizei chestionarelor a fost stabilită agenda, pentru 2 sesiuni de instruire care a inclus subiectele: Identificarea necesităților de informare, principii, structura și acces la baze de date. Regăsirea informațiilor pe Internet - motoare de căutare, rețele sociale, rețele profesionale; Căutarea în baze de date: strategii, câmpuri de căutare, filtre, operatori logici, gestiunea rezultatelor; Bazele de date și serviciile specifice marilor distribuitori: Elsevier (Scien-

multiple: prezentare și principii generale. Instruire practică în PRIMO, componența specifică ALEPH, implementată în Republica Moldova; Procesul de cercetare și publicare: citarea bibliografică, stilurile de referințe, adecvarea stilurilor la domeniu și la cerințele publicațiilor. Softuri personale de gestiune a informației, exerciții practice

PROGRAM: 14 - 16 martie 2016	
CURS DE FORMARE A FORMATORILOR	
WP3 – TEMPUS Modern Information Services for Improvement Study Quality (MISISO)	
Luni, 14 martie 2016 (ziua 1)	
9 ⁰⁰ - 11 ⁰⁰	
Introducere: Identificarea necesităților de informare și adaptarea lor la resurse – tipuri de surse de documentare. Principii generale de proiectare și structura bazelor de date. Acces.	
Regăsirea informațiilor pe Internet – motoare de căutare, rețele sociale, rețele profesionale	
Mediato: Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" Cluj-Napoca - Biblioteca	
11 ⁰⁰ - 11 ³⁰	
Pauză	
11 ³⁰ - 13 ⁰⁰	
Bazele de date și serviciile specifice marilor distribuitori: Elsevier (ScienceDirect, SciVal), Wiley, SpringerLink...	
Mediato: Larisa Levinkova (Technical University Riga, Letonia)	
13 ⁰⁰ - 14 ⁰⁰	
Prânz	
14 ⁰⁰ - 16 ³⁰	
Visite la bibliotecă	

cu EndNote, Mendeley, Zotero; Comunicarea informației. Etica utilizării informației. Plagiatul / Detectarea plagiatului / Metode de evitare a plagiatului; Managementul datelor de cercetare – standardele europene. Metodologie de predare/instruire utilizatori: principii de alcătuire, structurare a PPT, tutorialelor on-line, softuri specifice de elaborare a tutorialelor on-line; Instruire practică în crearea de tutoriale on-line: CamStudio, soft de înregistrare și captura live de ecrane.

Astfel în perioada 9-11, 14-16 martie 2016, au fost organizate sesiuni de training WP3 Cultura informației, locul desfășurării

rii România, Cluj-Napoca, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Biblioteca „Valeriu Bologa”. Formatorii cursului au fost colegii din bibliotecile universitare din Caunas (Lituania, Daiva Iurcshaitene, Lina Saferiene), aplicanții Proiectului, Riga (Letonia, Larisa Levinkova), precum și gazdele - bibliotecarii instituției medicale clujene, participanții europeni ai Proiectului (Violeta Platon, Cristina Ungur, Ramona Nagy).

De asemenea, programul a inclus vizite de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”, Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, la Muzeul de istorie al mineritului în sare din Transilvania -Salina Turda, turul orașului Cluj-Napoca.

Conform feedback-ului realizat, participanții au menționat că a fost o organizare excelentă a cursului, calitatea și accesibilitatea informației, claritatea formatorilor, exprimându-și dorința de colaborare și comunicare pe viitor. Participanții au primit Certificate de formatori, cunoștințele și experiențele acumulate urmând a fi aplicate în activitatea bibliotecilor respective.

Etapă următoare a fost diseminarea (în fiecare instituție) informațiilor de la sesiunile de training.

Iar în perioada 1-15 iunie 2016 a fost organizată Campania Zilele Culturii Informației în bibliotecile universitare - participante ale Proiectului MISISQ.

Bibliotecile au pregătit programe complexe care au inclus:

- consolidarea suportului didactic al cursului prin studierea, traducerea și adaptarea materialelor sesiunii de training WP3 Cultura informației, elaborarea activităților practice;

- pregătirea portofoliului pentru Campania de formare a formatorilor privind Cultura Informației (mapă de rețea care conține toate materialele de instruire realizate în cadrul proiectului la WP3 MISISQ, materiale educaționale, instituționale, cadru reglementar: legi, standarde, strategii, politici, regulamente, curricule, programe etc.);

- identificarea necesităților de instruire și formularea subiectelor pentru instruire;

- selectarea cursanților, determinarea subiectelor de instruire și întocmirea programului cursului.

Campania de informare și instruire Zilele Culturii Informației a întrunit, în fiecare bibliotecă, un public din bibliotecarii responsabili de instruirea utilizatorilor privind Cultura Informației, inclusiv bibliotecarii - asistenți universitari, promotori ai Cursului *Cultura Informației*, care vor susține nemijlocit orele respective pentru comunitatea universitară.

La ședințele de inaugurare au fost prezentate: obiectivele și realizările Proiectului TEMPUS MISISQ, componenta WP3 – Cultura informației; competențe în cultura informației a specialistului prin prisma proiectelor internaționale; cultura informației digitale – element esențial pentru cultura informației; standarde internaționale de competență în cultura informației pentru învățământul superior.

Cursanții au beneficiat de sesiuni de instruire cu prezentări în PowerPoint, traininguri, exerciții practice, sesiuni de căutare conform programului stabilit: regăsirea informațiilor pe Internet - motoare de căutare, portaluri, directoare, baze de date, rețele sociale, rețele profesionale / de cercetare; Instruire practică în PRIMO; evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare; factorul de impact, elemente de scientometrie, procesul de citare și prezentare a referințelor; utilizarea meniului References din Microsoft Word; metode de evitare a plagiatului; managementul datelor de cercetare - standardele europene, OpenAIRE, repozitoriile instituționale Zenodo, Accesul Deschis, reviste OA, DOAJ, OAJI; realizarea unei strategii de căutare în baze de date la care este abonată universitatea; operarea în aplicațiile Google Scholar, Publish or Perish; demonstrarea unor programe gratuite de verificare și detectare a plagiatului disponibile on-line, exerciții practice în softurile personale de gestiune a informației EndNote, Mendeley și Zotero; Instruire practică în crearea de tutoriale on-line; CamStudio, soft de înregistrare și captura live de ecrane, susținut de către participan-

ții la cursurile de instruire WP3 - TEMPUS MISISQ și formatori locali implicați.

Campania de informare în Biblioteca Republicană Științifică Agricolă, director Ludmila Costin, a întrunit 12 bibliotecari încadrați în relațiile cu publicul utilizator. Grupul de bază al cursanților, în număr de 5 persoane, care vor susține nemijlocit lecțiile de cultura informației pentru comunitatea universitară, dar și pentru cercetătorii din cadrul instituțiilor de cercetare de profil agricol, au beneficiat de un curs teoretic cu prezentări PowerPoint conform programului stabilit, susținut de către participanții la cursurile de instruire WP3- TEMPUS MISISQ: Ludmila Costin, Viorica Lupu, Vera Sobețchi și Ana Rurac. Prin intermediul softului Publish or Perish au fost efectuate exerciții practice în Scopus și Google Scholar. Instruiri practice și sesiuni de căutare au fost realizate în platforma de integrare a resurselor PRIMO și în cataloagele on-line ale unor biblioteci din țară și din străinătate. Au fost demonstrate programe gratuite de verificare și detectare a plagiatului disponibil pe Internet.

În cadrul Bibliotecii Științifice Medicale, director Liubovi Karnaeva, în vederea accesării și utilizării platformei PRIMO ca și punct unic de acces la informații, au fost instruiți bibliografii și bibliotecarii în număr de 37 de persoane. Utilizarea bazelor de date de profil medical și farmaceutic este o direcție prioritară în activitatea bibliotecarilor din cadrul Bibliotecii Științifice Medicale, de aceea au fost organizate câteva sesiuni de formare vis-a-vis de acest subiect. Au fost instruite 17 persoane. Specialiștilor de la relații cu publicul și bibliografilor le-au fost formate deprinderi de gestionare a datelor bibliografice cu ajutorul platformelor Mendeley, Zotero, EndNote. În cadrul modulului Tehnologii și strategii de evaluare a informației științifice au fost instruiți 15 bibliotecari. Bibliotecarilor li s-au demonstrat posibilitățile de accesare și arhivare în Repozitoriul Instituțional. Despre dreptul de autor și plagiat s-a discutat în cadrul unei mese rotunde.

În ședința de inaugurare a Campaniei la Biblioteca Științifică USARB, directorul Elena Harconița, a vorbit despre realizările și obiectivele Proiectului TEMPUS MI-

SISQ, WP3 – Cultura informației, cultura informației în învățământul superior și serviciile infobibliotecare moderne, standardele privind cultura informației și in-

		Proiectul: MODERN INFORMATION SERVICES FOR IMPROVEMENT STUDY QUALITY (MISISQ), PROGRAMUL TEMPUS			
ZILELE CULTURII INFORMAȚIEI					
BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A ASEM					
ETAPA I					
(01 - 15 Iunie 2016)					
CAMPANIE DE FORMARE A FORMATORILOR					
Nr. d/o	Activitate	Data	Responsabil	Locație	Grup țintă
1	1. Pregătirea portofoliului pentru Campania de formare a formatorilor privind Cultura Informației (mapă de rotație care conține toate materialele de instruire realizate în cadrul proiectului la WP3 MISISQ, materiale educaționale instituționale, cadrul reglementar: legi, standarde, strategii, politici, regulamente, curriculum, programe etc.)	23.05 - 31.06.2016	Participanți la cursurile de instruire WP3 - TEMPUS MISISQ Silvia Ghinculev Natalia Chiradi Silvia Hăbășescu Ana Moțean	Socia Bibliografie, Centru Multimedia	Bibliotecarii responsabili de indicarea utilizatorilor privind Cultura Informației
	2. Identificarea necesităților de instruire și formularea subiectelor pentru instruire				

tegrarea lor în învățământul superior din Moldova.

La sesiune au participat 32 de bibliotecari din Serviciul Comunicarea colecțiilor, încadrați în relațiile cu publicul utilizator, inclusiv 12 bibliotecari - asistenți universitari, promotorii Cursului, care vor susține nemijlocit orele de Cultura Informației pentru comunitatea universitară (studenții anului I de la toate facultățile și elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”), inclusiv pentru masteranzi și doctoranzi.

Programul a fost susținut de către participanții la cursurile de instruire WP3-TEMPUS MISISQ: Elena Harconița, Elena Stratan, Silvia Ciobanu, Valentina Topalo și formatori locali implicați: O. Dascal, M. Staver, A. Hăbășescu, A. Lîsîi, N. Culicov, M. Magher.

Bibliotecarii au studiat platforma de integrare a resurselor ExLibris PRIMO, componenta specifică ALEPH, implementată în Republica Moldova, și-au deschis conturi în Google Academic, în softurile personale de gestiune a informației: Mendeley, End-Note și Zotero.

Programul cursului la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova, director Ecaterina Zasmenco, a inclus atât subiecte teoretice cât și aplicații practice. Pe lângă cunoștințele oferite formatorii și cursanții și-au împărtășit opiniile, ideile vis-

a-vis de subiectele discutate, dar și despre organizarea instruirii diverselor categorii de utilizatori privind Cultura informației. Subiectele programului au fost acoperite de către bibliotecarii formați la sesiunile de training, organizate în cadrul proiectului (08-17 martie 2016 Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca), precum și de alți formatori din rândul personalului Bibliotecii: Ecaterina Zasmenco, Musteață Victoria, Alexandra Cojuhari, Corovai Ala, Victoria Racu. Bibliotecarii au beneficiat de un suport didactic (mapa de rețea), care include în primul rând prezentările formatorilor, dar și alte materiale și resurse informaționale, menite să consolideze cunoștințele obținute în cadrul cursului. Cursul a fost audiat de către 13 bibliotecari din diferite subdiviziuni structurale ale Bibliotecii, cărora li s-au înmânat certificate respective.

La Biblioteca Tehnico-științifică UTM, director Zinaida Stratan, cursurile au fost susținute de către bibliotecarii BTȘ care au fost instruiți la training-ul de formare a formatorilor, organizat la Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca în perioada 09-17 martie 2016, cât și de alți membri ai Proiectului din cadrul UTM: Z. Stratan, N. Zavtur, L. Popov, G. Ghenghea, E. Adașan, V. Nastas. Programul a inclus o tematică vastă de subiecte ce ține de formarea competențelor specialiștilor din domeniul informării. La cursuri au participat 15 bibliotecari ai BTȘ din toate serviciile bibliotecii, responsabili de instruirea și servirea informațională a utilizatorilor: E. Țurcan, T. Suman, L. Sîrbu, A. Nagornaia, E. Dobrioglo, V. Șchiopu, E. Stratulat, A. Ianachevici, V. Gordea, N. Roman, L. Sajin, L. Constantinov, L. Curbanova, D. Dabija, O. Carpenco. Lecțiile de instruire s-au desfășurat în cadrul bibliotecii și la Centrul de calcul al UTM. Comunicările au fost prezentate de către formatori în PowerPoint, pentru lucrările practice s-au utilizat materiale tipărite. Cursanții au fost activi, intervenind cu întrebări și sugestii.

La Biblioteca Științifică a ASEM, director dr. Silvia Ghinculov, în cuvântul de deschidere dna Ala Cotelnic, prof. univ., dr. hab., Prim-Prorector pentru activitatea

didactică a ASEM, a subliniat importanța participării BȘ a ASEM la Proiectul MISISQ și importanța deținerii cunoștințelor privind Cultura Informației pentru studenți, profesori, bibliotecari. Activitatea a continuat cu prezentarea „Proiectul TEMPUS MISISQ, WP3 - Cultura informației: obiective, realizări”, susținută de dr. Silvia Ghinculov, director BȘ a ASEM și cu comunicarea „Competențe în Cultura informației a specialistului prin prisma proiectelor internaționale” susținută de Silvia Habașescu, șef secție Bibliografie. Aspectele normative și legale privind Cultura informației au fost prezentate de Ina Nicuță, specialist principal, secția Bibliografie. Activitățile de instruire au fost prezentate de: Natalia Cheradi, Silvia Habașescu, Ana Muntean, Ana Gudima, Elena Railean, Alla Iarovaia, Elena Pancratov, Svetlana Studzinski, Ina Nicuță. Ultima zi a Campaniei a fost dedicată actualizării Curriculelor privind Cultura informației pentru toate categoriile de utilizatori - Ciclul I Licență (anul 1, 3), Ciclul Masterat (anul 1), doctoranzi, cercetători. Curriculele redactate vor fi aprobate la ședința Senatului ASEM din luna decembrie 2016.

Cunoștințele acumulate și competențele obținute de bibliotecari în cadrul cursurilor și a Campaniilor de formare a formatorilor vor fi aplicate în activitatea cu utilizatorii, la predarea, extinderea și integrarea unor noi aspecte în Cursul de Cultură a Informației, în elaborarea materialelor promoționale și a tutorialelor, formarea profesională continuă a bibliotecarilor universitari pentru desfășurarea unui învățământ de calitate și obținerea abilităților de instruire pe parcursul întregii vieți.

Prima etapă a Campaniei Zilele Culturii Informației s-a finalizat vara. Fiecare instituție urma să-și redacteze Curriculumul pe nivele de instruire și să redacteze conținuturile orelor de curs în corespundere cu profilul și specificul instituției. Lunile octombrie - decembrie trebuie să fie lunile de promovare a Cursului de Cultură a Informației conform orarului stabilit în fiecare universitate. Temeiul îl constituie până în prezent Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr.1/9 din 8.11.2002 (Buletin informativ / Ministerul Educației

al Republicii Moldova. - nr.3. - P. 115-120).

Pentru membrii pachetului de lucru WP3 a rămas în vigoare apropiata relaționare cu reprezentanții Ministerului Educației pentru a-i convinge de importanța și rolul bibliotecarilor în promovarea culturii informației, inclusiv din perspectiva realizării spațiului unic informațional a șapte universități din Republica Moldova care poate fi extins asupra tuturor instituțiilor de învățământ superior. Fiecare director de bibliotecă – parteneră și neparteneră în acest Proiect are obligațiunea de a demon-

stra Rectoratelor, întregului corp didactic și de cercetători, mai întâi realizările acestui Proiect și, desigur, necesitatea instruirii obligatorii a studenților în domeniul culturii informației - ca parte componentă a culturii general umane.

Urmează așezarea cursurilor și a tutorialelor elaborate de bibliotecari pe o platformă unică, propunem platforma Moodle, unde fiecare membru al comunității academice: student, cadru didactic, cercetător, bibliotecar ar putea reveni ori de câte ori ar avea nevoie de cunoștințe în cultura informației.

Referințe bibliografice:

1. Modern Information Services for Improvement Study Quality. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://misisq.usmf.md/index.php/ro/>
2. CODUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA [on-line]. [Accesat 26.09.2016]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/355156/>.
3. ROBU, Ioana. WP3 – Information Literacy. Working plan. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/meeting_27-27_ianuarie_2016/WP3-presentation.pdf.
4. LAU, Jesús. Linii directoare privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți. Chișinău, 2010. 64 p. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: <http://abrm.hasdeu.md/wp-content/uploads/2016/09/Public02.pdf>.
5. <http://www.infolit.org/index.html>.
6. <http://www.infolit.org/documents/progress.html>.
7. <http://infolit.org/unescos-overview-of-information-literacy-resources-worldwide-2nd-ed-2014-2015/>.
8. [www.abrm.md/files/public\[01\].pdf](http://www.abrm.md/files/public[01].pdf).
9. http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/baz_cult_inf.pdf.
10. <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/curriculum.pdf>.
11. <https://newinformationsservices.wordpress.com/>.
12. https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2015/02/fisele_cult_inform.pdf.
13. <https://newinformationsservices.files.wordpress.com/2013/01/iso-690-slide-compatibility-mode.pdf>.
14. Rapoartele bibliotecilor universitare din RM privind organizarea Zilelor culturii informației și a Campaniei privind formarea formatorilor în cadrul WP3 Cultura Informației, proiectul Tempus „Servicii Informaționale Moderne pentru Îmbunătățirea Calității Studiilor” 01-15 iunie 2016. [Accesat 7.10.2016]. Disponibil: http://misisq.usmf.md/images/WP_3/Raport_sinteza_Campania_FF.pdf.
15. <http://libruniv.usarb.md/nou/160602/160602.html>.
16. Hotărârea Colegiului Ministerului Educației nr.1/9 din 8. 11. 2002. În: *Buletin informativ al Ministerului Educației al Republicii Moldova*. 2002, nr.3, pp. 115-120.

Sesiunile de training în cadrul WP₃ Cultura informației - facilități pentru bibliotecarii universităților din Republica Moldova

În perioada 08-17 martie 2016, un grup de bibliotecari din instituțiile - membre ale Proiectului MISISQ, au participat la Cursul de formare a formatorilor WP₃ privind WP₃ Cultura informației, care s-a desfășurat în Cluj-Napoca, România la Biblioteca „Vale-riu Bologa” a Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, iar în data de 19-20 mai la Chișinău, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu”.

Obiectivul principal: formarea formatorilor, care vor organiza cursuri de instruire privind educația în domeniul informațional pentru studenți, masteranzi și doctoranzi în cadrul curriculum-ului universitar sau la libera alegere în vederea utilizării eficiente a resurselor informaționale și îmbunătățirii comunicării științifice internaționale.

Cursul a fost elaborat în baza necesităților elucidate privind situația actuală a Culturii informației în Bibliotecile universitare din R. Moldova în ședința de management a Proiectului din 27 ianuarie 2016 și în rezultatul analizei chestionarelor distribuite anterior: Grupul de lucru WP3 *Cultura informației* (Ioana Robu, Andrei Achimas Cadariu, Laura Petrauskienė, Elena Harconița, Silvia Ghinculov, Larisa Levinoka).

În primul modul, *Identificarea necesităților de informare, regăsirea informațiilor*

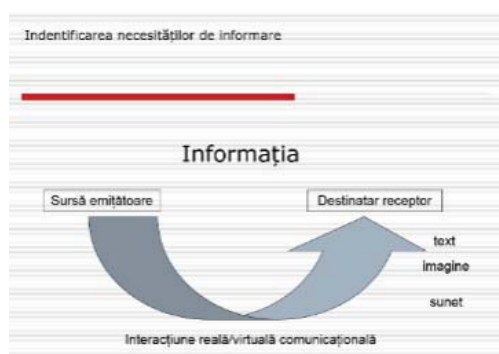

Elena STRATAN

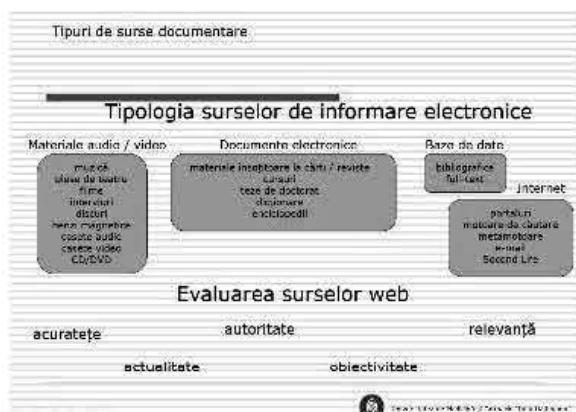
Abstract

In this article the author deals with the participation of university librarians from the Republic of Moldova at the training to trainers course, unit WP3 Information Literacy within MISISQ Project. The Knowledge and new issues learned during this training are applied in librarian activity, in university course of the Bases of Information Literacy.

Keywords: *training of trainers, MISISQ project, Information Literacy, new issues, universities courses*

pe Internet – motoare de căutare, rețele sociale, rețele profesionale, Violeta Platon (bibliotecar, UMF „I.Hațieganu” din Cluj), s-a axat pe interacțiunea reală / virtuală și comunicațională între sursa emițătoare de informație (text, imagine, sunet) și destinatarul receptor, surse, scop, nevoia de informații versus cererea de informații, distanța, timpul de căutare, comportamentul informației, bariere, cuvintele cheie, ciclul de informații, publicarea, accesul, diseminarea, folosirea informației științifice etc.

A fost trecută în revistă tipologia informațiilor, tipologia surselor de informare electronică (materiale audio/video, documente electronice, baze de date, Internet), evaluarea surselor Web (acuratețe, actualitate, autoritate, obiectivitate, relevanță) etc.

Bazele de date și serviciile specifice marilor distribuitori: Elsevier (*ScienceDirect*, *SciVal*), Wiley, *SpringerLink*, au fost prezentate de Larisa Levinoka (T U Riga, Letonia) – bibliotecar, Baze de date EBSCO, de Ramona Nagy (UMF „I.Hațieganu”, Cluj).

Bibliotecarii au efectuat căutări în baze, aplicând strategii, câmpuri de căutare, rafinare, operatori *Booleeni*, previzualizare conținut, evaluarea rezultatelor, vizualizare, descărcare articole în HTML, PDF, partajare în rețele sociale etc.

Este important ca facilitățile oferite de aceste baze să fie promovate cât mai eficient pentru a ajunge la utilizatori. De exemplu, numai baza de date *SpringerLink* asigură căutare în peste 9 milioane de documente științifice, 5 milioane de articole, 3 milioane de capitole, 500 de mii de ediții de referință, 40 de mii de rapoarte, rafinarea lucrărilor după tip conținut (reviste, articole, cărți, capitole, serii, protocoale, lucrări de referință), colecții tematice/discipline, subdiscipline, full-texte în Acces Deschis; limbă; data publicării; vizualizare articole în HTML; descărcare în PDF; exportul referințelor în EndNote, Mendeley, Zotero; distribuire pe Facebook, Twitter, LinkedIn.

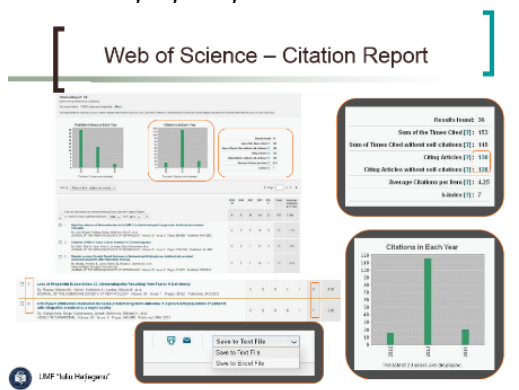
Performanța căutării în bazele de date este precizia (fracția / proporția de referințe relevante și utile din totalul de referințe regăsite) și eficiența (recall) fracția / proporția de referințe relevante regăsite din totalul de referințe relevante existente în baza de date.

Daiva Iurcshaitene, Lina Saferiene (Lithuanian University of Health Science, Kaunas, Lituania) au prezentat modulul *Instrumente de descoperire a informației din baze de date multiple* care a inclus instruirea practică în PRIMO - componenta specifică ALEPH, implementată în Republica Moldova. Platforma interactivă PRIMO Ex Libris (<http://primo.libuniv.md/>), instrument modern de regăsire a informației, asigură: căutarea informației (simplă și avansată) concomitent în 7 cataloage ale bibliotecilor Universitare din RM, selectarea după autor, titlu, vedetă de subiect, cuvânt-cheie, ISSN, ISBN, tip resursă, format, limbă, an de ediție etc.); răsfoire virtuală în resursele Primo ExLibris (baze de date, repozitorii, resurse de la distanță); rafinarea rezultatelor (full text on-line, disponibil în bibliotecă, colecții, data creării, creator; sortare după relevanță (cea mai nouă dată, popularitate, autor, titlu); expedierea prin e-mail, tipărire, link permanent, citare, export în ma-

nagerul de referințe EndNote, adăugare la Delicious etc.

Primo este personalizat și permite crearea contului pentru studenți și cadre didactice, adăugarea, furnizarea referințelor la e-raft, gestionarea contului (împrumuturi, cereri, amenzi, taxe, blocări și mesaje, setări personale), notificări, alerte. Implementarea catalogului PRIMO în bibliotecile universitare este o nouă șansă pentru comunitatea academică, oferind **acces rapid, intuitiv și personalizat la o multitudine de informații științifice.**

Evaluarea rezultatelor și performanței în cercetare – principii de scientometrie, baze de date specifice a fost titlul modului prezentat, de Cristina Ungur (UMF „I. Hațieganu”, Cluj). Bibliometria este știința care se ocupă cu măsurarea cantitativă a cercetării științifice, scopul fiind indicarea influenței sau interesului pe care îl prezintă în cadrul domeniului de cercetare. Cum? Calculul indicatorilor se face prin intermediul bazelor de date bibliografice. Indicatorii bibliometrici pentru publicații sunt: *Factorul de impact* (permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unei reviste, indică frecvența cu care articolele din revistă sunt citate, se generează folosind datele din Web of Science, se publică în *Journal Citation Reports (JCR)*; *SCImago Journal Rank (SJR)* (indică prestigiul revistei în Scopus, folosește datele din Scopus, permite ierarhizarea revistelor după titlu sau țară, produs Elsevier); *Source Normalized Impact per Paper (SNIP)* (Ia în calcul frecvența citărilor dintr-un domeniu, folosește datele din Scopus, produs Elsevier). Indicatorii bibliometrici pentru articole -Numărul citărilor. Indicatorii bibliometrici pentru autori -Indicele Hirsch (h-index), se găsește în: Web of Science, Scopus, Publish or Perish.

Biblioteca „Valeriu Bologa” este o bibliotecă modernă, care deține acces la cele mai importante baze de date scientometrice Web of Science, Journal Cita-

Indexarea jurnalelor in Scopus

- Trebuie să aibă cel puțin 2 ani

Categorie	Criteriu
Politica de publicare	Politica editorială etica editorială costuri de acces Tipul de peer review Distribuția geografică a autorilor și reviewerilor
Conținut	Contribuția academică Claritatea abstractelor Abstracte în limba engleză Calitatea și conformitatea cu scopul declarat al publicației
Reputația jurnalului	Citățile din Scopus Reputația editorului
Regularitate	Să nu existe întârziere în publicare
Disponibilitate online	Conținut disponibil online Pagina web a jurnalului - în limba engleză Calitatea paginii web

tion Report, Scopus, ceea ce ar constitui un obiectiv strategic pentru universitățile din Republica Moldova. Cursanții au efectuat căutări în Web of Science, Journal Citation Report, Scopus, Google Scholar (căutări simple, filtrări, salvarea informației, raportul citărilor, fișa individuală, fișa autorului, alerte, Citation Map - o reprezentare grafică care arată relațiile de citare (referințele citate și articole care citează) între un articol, carte sau un alt tip de document, folosind diverse instrumente și tehnici de vizualizare). Web of Science conține 256 de discipline, indexuri de citare a lucrărilor din anul 1900. Scopus <https://www.scopus.com/> este cea mai mare bază de date de abstracte și citări a literaturii științifice peer-reviewed.

21000 de titluri, dintre care peste 20000 de jurnale peer-reviewed (inclusiv 2600 de jurnale cu acces deschis), 370 de colecții de cărți, 5,3 milioane de lucrări susținute în cadrul conferințelor științifice. Peste 49 de milioane de înregistrări, dintre care 28 de milioane conțin referințe mai noi de 1996. Scopus nu înseamnă doar citări. Oferă informații de ordinul: Care sunt revistele cele mai importante? Este un domeniu de interes? Cine mai este activ în acest domeniu? Discipline conexe. Din păcate înregistrarea în aceste baze este contra plată.

Neavând acces la aceste baze, utilizatorul poate să se înregistreze având un cont Google.com în Google Scholar, unde își va putea vizualiza lista de referințe personale, citările, H-index.

Modulul *Comunicarea informației*, prezentat de Cristina Ungur, a elucidat subiecte importante precum: etica utilizării informației, plagiatul, citarea, detectarea plagiatului.

A adus exemple de plagiat: absența ghilimelelor la preluarea unei sintagme, copierea informațiilor din orice surse, inclusiv Internetul, utilizarea lucrărilor pentru care s-a obținut deja credit, neutilizarea adecvată a notelor de final și metodele de evitarea plagiatului: parafrizare – ajută și la înțelegerea fragmentului, citare – permite urmărirea parcursului de cercetare și/sau accesarea resurselor originale. A evidențiat tipurile de plagiat: copiere și lipire (copy & paste), copiere, amestecare și lipire, reșezarea cuvintelor, plagiat structural, traduceri. Cursanților le-au fost prezentate diverse softuri internaționale anti-plagiat precum Sistemul olandez *Ephorus*, Sistemul suedez *Urkund*, Sistemul german *PlagAware*, *Copyscape Premium* (Google), *Copyscape Free* (Google) și Sistem antiplagiat.ro, un program informatic pentru compararea documentelor în format text. Obiectivul Sistemului este de a furniza utilizatorului datele necesare pentru a stabili dacă documentul analizat a fost creație individuală sau acesta conține texte copiate cu încălcarea drepturilor deținătorului de copyright. Sistemul nu realizează el însuși evaluarea. Raportul de Similitudine nu cuprinde evaluarea ca atare, acesta trebuie să fie interpretat de către o persoană competentă.

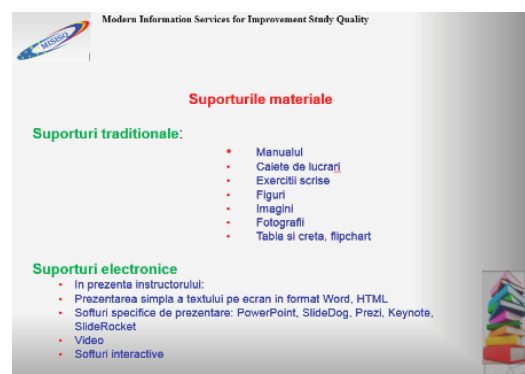
În prezent, Sistemul compară documentele analizate cu următoarele baze de date: resursele Internetului (cuprinzând fișiere în formatele Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, PDF și RTF); baza de date internă cu documente încărcate în Sistem de utili-

zatorii autorizați de instituția de învățământ superior; baze de date interne ale instituțiilor de învățământ superior (documentele încărcate în baza unor acorduri reciproce).

Acest sistem este achiziționat contra cost, de aceea universitățile din Republica Moldova care nu dispun de un soft de detecare a plagiatului, ar putea să-l procure.

Un subiect foarte important elucidat în cadrul cursului, a fost citarea bibliografică, inclusiv stilurile de citare. Au fost trecute în revistă cele mai populare stiluri și metode de citare precum: Stilul APA (American Psychological Association) - Științe sociale, economie, educație (www.apastyle.org); Stilul MLA (Modern Language Association) – Științe umaniste, arte, studii interdisciplinare (www.mla.org/style); Stilul Chicago - Științe umaniste, arte (www.chicagomanualofstyle.org); Stilul Turabian - Lucrări cercetare, disertații, teze doctorat (www.press.uchicago.edu/books/turabian/turabian_citationguide.html); Stilul ISO 690 - Toate domeniile (SR ISO 690-1996 – tipărite, SR ISO 690/2-1997 – electronice). Metoda de citare numerică (*Vancouver*) = metoda „autor - număr”; Metoda de citare a primului element și a datei de publicare (*Harvard*) = metoda „autor-dată”.

Foarte utile și binevenite au fost prezentările dnei Ioana Robu: *Softurile personale de gestiune a informației, exercițiile practice cu EndNote, Mendeley, Zotero; managementul datelor brute de cercetare – standardele europene, Horizon 2020; softurile specifice de elaborare a tutorialelor on-line*. Exercițiile practice au inclus deschiderea conturilor personale în EndNote Basic, Zotero, Mendeley, biblioteci electronice personale de gestionare a referințelor. EndNote Basic este un serviciu bazat pe Internet, creat în sprijinul studenților și cercetătorilor în cadrul procesului de scriere a unei lucrări de cercetare. Studenții își pot organiza referințele pentru a le cita în lucrări. Permite adăugarea referințelor automat (resurse on-line) sau manual, alege

din cele 7 stiluri bibliografice dintre cele mai cunoscute (MLA, APA), partajează referințele între utilizatorii EndNote etc. Mendeley – Manager de referințe gratuit, este compatibil cu Microsoft Word, OpenOffice, LaTeX, generează automat peste 1000 de tipuri de bibliografii, platforma academică de socializare, peste 3 milioane de utilizatori. Zotero estede asemenea, gratuit, poate fi descărcat ca aplicație pe calculatorul personal disponibil pentru Windows/Linux/Mac. Avantaje: o mai bună gestiune a informației colectate, evitarea erorilor în alcătuirea listelor de referințe și bibliografiilor, economia de timp.

De asemenea, deosebit de util a fost modulul *Metodologia de predare / instruire utilizatori*, am studiat strategia de predare (repere ale planificării, suporturile materiale), stiluri de predare, principii de alcătuire și structura prezentărilor PPT, tutoriale on-line, softuri specifice de elaborare a tutorialelor on-line. Instruirea practică a inclus crearea de tutoriale on-line în CamStudio, soft de înregistrare și captura live de ecrane.

În cadrul Webinarului *Managementul datelor de cercetare – standardele europene*, am luat act de procesul de cercetare, datele de cercetare, datele în acces deschis, platforma de coordonare pentru infrastructura electronică a cunoștințelor umane & tehnice din Europa- OpenAIRE, EU program, implementarea Open Access, stocare pentru toți cercetătorii în repozitoriul Zenodo, HORIZON 2020, Cercetare & dezvoltare în noile tendințe de comunicare academica, DOAJ, OAJI (Open Academic Journals Index) etc.

Întrunirile de la Cluj și Chișinău a membrilor de Proiect au urmărit nu numai instruirea propriu-zisă, dar și modul de predare și formare a personalului, organizarea trainingurilor de alfabetizare informațională, cunoașterea experiențelor de implementare a Cursului de *Cultură a Informației* în bibliotecile – parteneri europene, realizările manageriale. Pentru fiecare participant aceasta a fost și o oportunitate relevantă de comunicare, socializare profesională.

Notă bibliografică:

În elaborarea studiului au fost utilizate prezentările trainerilor din cadrul proiectului: Cristina Ungur, Violeta Platon, Ramona Nady (Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, România), Larisa Levinkova (Technical University Riga, Letonia); Daiva Iurcshaitene, Lina Saferiene (Lithuanian University of Health Science, Kaunas, Lituania) în cadrul training-ului privind WP3 Cultura informației, Proiectul MISISQ, desfășurat în Cluj-Napoca, România la Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, 08-17 martie 2016; Ioana Robu, Biblioteca „Valeriu Bologa”, Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, Cluj-Napoca, România, 19-20 mai 2016, Chișinău, Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu”.

La finele cursului participanții au evaluat conținutul și prestața formatorilor europeni prin completarea a trei chestionare: două – privind calitatea promovării cursului de către bibliotecarii de la UMF „I.Hațieganu” din Cluj și Chișinău, al doilea - cursul în complexitate, cu implicarea colegilor din Lituania și Letonia. Credem, că majoritatea participanților au apreciat organizarea excelentă a cursurilor, competența colegilor, dorința și amabilitatea de a ne transmite cunoștințele lor. Structurarea și consecvența materiilor predate, accesibilitatea și claritatea mesajului, elaborarea sarcinilor individuale de lucru, întreg suportul didactic oferit atât în format electronic, cât și imprimat pe hârtie, de asemenea, sunt laudabile și foarte binevenite.

În mod special, remarcăm excelenta organizare, cadrul propice de instruire și disponibilitatea deplină, deosebit de prietenoasă și deschisă a gazdelor atât pentru instruire, cât și pentru schimbul de experiență. Au fost organizate vizite de documentare la Biblioteca „Valeriu Bologa” a Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”, la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj.

Suntem siguri, că bibliotecarii din Moldova au estimat înalt planificarea, managementul și ogranizarea *Cursului pentru formatori* de care au beneficiat, iar cunoștințele și experiențele acumulate își vor găsi aplicarea în activitatea infobibliotecară: consolidarea rolului și importanței Bibliotecii în mediul academic, elaborarea unor noi cursuri de *Cultura Informației* pentru studenți, cadre didactice și masteranzi, extinderea și integrarea unor noi aspecte în cursurile universitare de *Bazele Culturii Informației* existente; formarea profesională continuă a bibliotecarilor universitari și din învățământul preuniversitar (licee, școli, colegii, școli profesionale), elaborarea materialelor promoționale și a tutorialelor, promovarea oportunităților Proiectului MISISQ pentru desfășurarea unui învățământ de calitate și obținerea abilităților de instruire pe parcursul întregii vieți.

Educația deschisă: conținut, structură și învățare

În învățământul superior din Europa, Statele Unite ale Americii, India, Australia, Canada s-au produs schimbări esențiale fiind inclusă, învățarea socială on-line, învățarea informală, care se desfășoară pe platformele sociale și în cadrul comunităților on-line. Această revoluție educațională apărută pe tărâm virtual poartă numele MOOCs - Massive Open On-line Course / *Cursuri Masive Deschise On-line*. Învățarea on-line nu este nicidecum un fenomen nou - cursuri universitare și programe de educație generală on-line, ele au existat încă de la începuturile Internetului. Cursurile Massive Deschise On-line sunt o formă alternativă a educației tradiționale și utilizează cele mai noi tehnici și tehnologii.

Față de cursurile tradiționale care oferă video materiale pentru lectură și seturi de exerciții, MOOCs-urile mai oferă și forumuri interactive unde studenții pot interacționa atât între ei cât și cu profesorii. Fenomenul MOOCs este relativ nou pe scena învățământului la distanță și a apărut în 2012, acest an fiind numit Anul MOOCs. Această platformă a fost creată pentru a ajuta la dezvoltarea de resurse educaționale deschise și pentru a oferi tuturor doritorilor să învețe accesul la cursuri gratuite în diverse limbi.

În principiu, un MOOCs, după Hannah Gore, Senior Producer MOOCs, Universitatea Deschisă din Marea Britanie, este:

Masiv: înregistrarea nefiind limitată, poate cuprinde mai mult de 100 000 de studenți, în cele mai multe cazuri este gratuită. Aceasta este o mare oportunitate pentru studenții care nu pot beneficia de studii în colegii și universități din motive financiare. Pentru a participa la un MOOCs este nevoie de un computer și conexiune Internet;

Deschis: pentru a profita de Resurse Educaționale Deschise (OER) disponibile pe scară largă și de înregistrare deschisă;

Valentina TOPALO

Abstract

Higher education is facing an unusual challenge with the advent of Massive Open Online Courses (MOOCs), available online to learn for free. What does this mean for academic libraries? What is the role of the librarian in Moocs movement? What are the challenges that librarians now face? Which is the position of librarians in the emergence of MOOCs as well as the role that librarians might take within research, OER production and presentation of MOOCs platforms.

Keywords: MOOCs, libraries, Moocs platforms, copyright, licensing, information literacy, challenges.

On-line: nici o cerință pentru prezența față-în-față;

Curs: proiect pedagogic pentru învățare.

Istoria MOOCs în Canada a început mai devreme - în anul 2008. Profesorii George Siemens și Stephen Downes au susținut cursul „Connectivism and Connective Knowledge” (Conectivism și cunoaștere conectată) pentru 25 de studenți care achi-tau o anumită taxă și pentru 2200 studenți care nu plăteau nimic și urmăreau cursul on-line. Aceasta a fost prima experiență de MOOCs. Ca răspuns la acest eveniment, Dave Cormier, Manager de Comunicare Web și Inovații la Universitatea din Prince Edward Island și Bryan Alexander, cercetător superior în Institutul Național pentru Tehnologie în Educații Liberale, au inventat termenul de MOOCs sau Massive Open On-line Courses. Tehnic, acest sistem s-a dezvoltat din resursele (OER) Open Educational Resources (Resurse Educaționale Deschise) care se află la îndemâna tuturor pe Internet.

„Resursele educaționale deschise (RED) sunt materiale educaționale și de cercetare care se află în orice mediu, digital sau de altă natură și care sunt în spațiul public sau au fost puse la dispoziție sub o licență deschisă ce permite accesul gratuit, utilizarea, adaptarea și redistribuirea de către alții fără restricții sau cu restricții limitate” (definiție dată de UNESCO). Resursele educaționale deschise pot fi cursuri, planuri de lecții, prezentări, cărți, manuale, teme pentru acasă, chestionare, activități în aule sau în laborator, jocuri, simulări, teste, resurse audio sau video și multe altele puse la dispoziție în format digital sau pe un suport fizic și la care ai acces liber. Mai mult, aici sunt abordabili mai mulți profesori, mai multe forme de învățământ și poate contribui efectiv la perfecționarea resurselor de învățare datorită modului liber de licențierea resurselor educaționale. Resursele educaționale deschise (RED) pot proveni de la colegi și universități, biblioteci, arhive, agenții guvernamentale, organizații comerciale, cum ar fi editurile sau persoanele care dezvoltă resurse educaționale și care sunt dispuse să

se împartă on-line.

Impactul MOOCs. Conceptul a fost adoptat de către cele mai renumite universități din lume, precum Stanford, Oxford, Cambridge, Salford, Yale, etc. Cursurile gratuite oferite de aceste universități pot fi accesate de un număr nelimitat de persoane care pot parcurge materialele date într-o perioadă care durează, în general, între 4 și 6 săptămâni. Obținerea unui certificat este cel mai important aspect, având în vedere importanța unui CV bogat și relevant, dar și aprofundarea cunoștințelor în diferite domenii. Cursurile se desfășoară în limba engleză, exclusiv în mediul on-line și includ testări periodice în urma cărora cursantul se alege cu un certificat recunoscut în întreaga lume. Așadar, aceasta este o sursă de informare, de învățare și de educare inovativă care deschide orizonturile multor copyriteri. Printre primele platforme care au oferit astfel de cursuri au fost Coursera și EdX. De atunci au apărut mai multe platforme de cursuri on-line distribuite în masă, cele mai multe în limba engleză, dar și cursuri în alte limbi de circulație internațională. Numai în anul 2013 circa 300 000 de studenți au accesat cele mai mari site-uri MOOCs (Udacity și CS 101 Computer Science 101), ne informează Wikipedia https://en.wikiversity.org/wiki/Open_educational_resources.

În noiembrie 2012, Universitatea din Miami Global Academy a lansat primul MOOCs pentru elevii de liceu, pentru a-i susține în pregătirea lor pentru testul la biologie. Experții propun cursuri on-line care sunt plasate pe cele mai populare platforme:

Coursera: 120 de cursuri în medicină, afaceri, știință și literatură. Are mai mult de un milion de studenți, elevi înscriși din 196 de țări. Aproape 40 la sută dintre studenți sunt din SUA, urmată de Brazilia, India, China, Canada și Regatul Unit.

Edx. Este platforma susținută de Bill & Melinda Gates Foundation. Spre deosebire de Coursera și Udacity, funcționează non-profit. Unul dintre obiectivele sale este de a desfășura activități de cercetare cu privire la modul în care studenții învață și despre modul în care tehnologiile pot facilita stra-

tegiile didactice atât on-line cât și on-campus.

Udacity. În anul 2011 prin intermediul acestei platforme au fost furnizate cursuri on-line de inteligență artificială, de știință fiind atrași 160 000 de studenți din 190 de țări. Inițiat de Sebastian Thrun, un expert cu renume mondial, profesor de informatică și robotică la Universitatea Stanford și doi dintre colegii săi, fenomenul MOOCs lucrează direct cu profesori și oferă 16 cursuri, în principal în informatică și matematică. Este contra cost.

Iversity.org este o platformă europeană on-line din Berlin, Germania. Începând cu luna octombrie 2013 Iversity s-a specializat în furnizarea de cursuri on-line în învățământul superior, în mod specific MOOCs. Cursurile sunt gratuite și deschise pentru oricine. Multe dintre ele se desfășoară în limba engleză sau germană, dar și în alte limbi. Iversity cooperează cu profesori individuali, precum și diferite universități europene. Iversity.org a lansat oficial platforma MOOCs în octombrie 2013, iar din februarie 2015 are o bază de 600 000 de utilizatori, înscriși la 63 de cursuri oferite de 41 de universități partenere. Iversity.com este singura platformă europeană MOOCs care utilizează sistemul de credite transferabile (ECTS).

Platforma mooc.ro este una dintre primele platforme de cursuri on-line distribuite în masă în limba română. Această platformă a fost creată pentru a ajuta la dezvoltarea de resurse educaționale deschise și pentru a oferi tuturor doritorilor accesul la cursuri gratuite în limba română. Maastricht School of Management România (<http://msmromania.org/>) a produs primul Massive Online Open Course (MOOC – curs masiv on-line deschis) din Europa de Est în anul 2011, în luna noiembrie. Cursul a rulat pe platforma europeană iversity (iversity.org, din Germania) timp de șase săptămâni. Cursul este gratuit și are subtitrare în limba română. Sunt peste zece mii de studenți înscriși din toată lumea, din care aproape o mie de români.

Cum poate biblioteca universitară să se poziționeze în mișcarea educației deschise MOOCs?

După cum educația superioară suferă

schimbări majore tot așa și Biblioteca universitară își modernizează serviciile atât în mediul tradițional cât și în mediul on-line / digital, participând la proiecte naționale și internaționale, inclusiv: Tempus MISISQ – Modern Information Services for Improvement Study Quality (2013 - 2016); ERASMUS + Project *Higher Education Capacity Building in Moldova* - Library Network Support Services: modernizing libraries in Armenia, Moldova and Belarus through library staff development and reforming libraries - regional project, the purpose of modernization and strengthening of libraries, improving the competences of staff librarian in higher education institutions from Moldova, Armenia and Belarus; Modernization of academic library services in Moldova, SIU Eurasia (The Norwegian Centre for International Cooperation in Education)- proiecte care au potențialul de a îmbunătăți activitatea bibliotecilor universitare din țară: crearea de e-Biblioteci, e-Repozitorii instituționale cu produse științifice, educaționale (OER) ale staffului universitar oferit în Acces Deschis pentru studii și cercetare. Alt obiectiv principal este ridicarea nivelului de cultură a informației a studenților și cercetătorilor, care permite utilizarea efectivă și eficientă a resurselor informaționale și îmbunătățirea comunicării internaționale științifice și didactice. În cadrul orelor de cultură a informației vor fi oferite conținuturi suplimentare pentru studenți în conformitate cu curriculumul de studii și cunoștințele noi însușite de bibliotecari. Multiplele idei ale proiectelor au un impact pozitiv asupra educației pe tot parcursul întregii vieți, una din ele fiind și MOOCs. Bibliotecarii sunt, de fapt, incluși în întregul demers al instruirii, datorită capacității lor de a conecta oamenii la informații, de a descoperi și deschide noi resurse informaționale, noi cunoștințe, inclusiv despre MOOCs.

Rolul bibliotecarului este unul principal. Nivelul optim de realizare și cerințele pentru serviciile bibliotecare sunt: promovarea MOOCs la diverse etape de dezvoltare a studentului în cadrul universității; difuzarea cunoștințelor privind MOOCs și sensibilizarea autorilor în ceea ce privește

disponibilitatea Resurselor Educaționale Deschise (OERS); Cultura Informației și materiale privind competențele digitale; oferirea de consiliere cu privire la drepturile de proprietate intelectuală, licențe și accesibilitate; negocierea licențelor necesare pentru studenți privind accesarea conținutului ca parte a experienței lor de învățare; creșterea ofertelor bibliotecii digitale și alternativele de acces liber prin sprijinirea cadrelor universitare, a echipelor de studenți în lucrul pe platforma MOOCs.

Când au fost primii pași ai bibliotecarilor USARB spre MOOCs?

Informațiile existau, dar cunoașterea mai apropiată a platformei MOOCs a avut loc în perioada participării, pentru prima dată, în Săptămâna Educației Deschise (Open Education Week 2016, 7-11 martie), eveniment promovat de Asociația Mondială Open Education Consortium, având ca scop prezentarea oportunităților pe care le oferă educația deschisă, a rezultatelor integrării acesteia în toate formele de educație, fie că este vorba de dezvoltarea de abilități sau cunoștințe la locul de muncă, ca suport al educației universitare sau pre-universitare ori, pur și simplu, pentru a afla ceva nou, legat de un interes personal al fiecărei persoane. Campania Națională de promovare a Educației Deschise a fost organizată în cadrul parteneriatului între Programul EIFL-OA Moldova și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM).

Biblioteca universității din Bălți și-a propus să susțină și să îmbunătățească calitatea educației din spațiul academic promovând un program de debut în acest sens, care a fost înregistrat pe website-ul: <https://www.openeducationweek.org/resources/access-to-information-modern-resources>

- Pe parcursul Săptămânii Educației Deschise la Biblioteca Științifică USARB, profesorii și studenții au aflat: cum pot folosi resursele deschise, primii – pentru a concepe ore de curs on-line, alții pentru a se instrui?; Unde găsesc resurse informaționale deschise (OER)?, Ce sunt licențele deschise și ce putem învăța din experiența altor state ale Europei?

- Programul a inclus prezentări: *Fenomenul și Importanța Săptămânii Educa-*

ției Deschise; Generația Y-cum o dezvoltăm: feedback pe rețelele sociale, postarea succesorilor on-line.

- Promovarea atelierului „*Soluționarea problemelor lumii contemporane prin intermediul strategiilor art-pedagogice*”, Expoziție / Prezentare de documente din colecțiile Bibliotecii „*Art-pedagogia – mijloc de activizare a procesului de învățământ*” cu comunicarea „*Rolul tehnologiilor art-pedagogice în soluționarea problemelor educaționale*”, dezvăluind art-pedagogia ca un domeniu nou al științelor educației actual pentru școala contemporană, în care educația, instruirea și dezvoltarea personalității copilului se realizează prin mijloacele specifice artei, urmat de un workshop creativ „*Tehnici art-pedagogice*” la care studenții de la Facultatea de Litere au însușit tehnici noi în domeniul dat, în rezultatul accesării unui MOOCs artistic.

- Organizarea sesiuni de prezentare a web site-ului <https://www.openeducationweek.org/>

- Promovarea resurselor educaționale deschise *cu trimitere la revista online E-Learning Papers* în care s-a discutat despre: ce sunt drepturile de autor și care sunt limitele lor? Ce sunt licențele libere și cum le poți aplica în operele tale? Cum poți refolosi opere licențiate deschise în bibliotecă?, Ce sunt resursele educaționale deschise și cum le poți crea, folosi și beneficia de ele?

- Discuții despre resursele educaționale deschise și cursuri on-line pe platforme ale MOOCs, surse bibliografice, strategii de căutare, selectarea platformelor și resurselor utile.

- Popularizarea tuturor evenimentelor în web site-ul Bibliotecii, în rețelele sociale.

Următorii pași?

- Îmbunătățirea nivelului profesional al bibliotecarilor, obținerea abilităților noi de a învăța și utiliza resurse on-line gratuite disponibile pe platforma MOOCs Library, astfel sporind cunoștințele privind educația deschisă.

- Dezvoltarea mai profundă a înțelegerii fenomenului MOOCs.

- Promovarea resurselor educaționale deschise (RED) din Repozitoriul Instituțional ORA USARB provenite de la universitățile bălțeni.

- Prezentarea cursului *Bazele Culturii Informației în maniera față-în-față* (face-to-face) și *on-line*.

- Consilierea facultăților privind înscrierea în MOOCs pe platformele Coursera, EDX, Udacity, Iversity.org, Mooc.ro (fiecare profesor trebuie să ia decizia unde vrea să se situeze în acest continuum online și unde ar trebui să posteze cursul său?

- Conștientizarea domeniului public de licențiere Creative Commons folosite pentru OER

- Bibliotecarii sunt experți în era informației, iar în această eră utilizatorii MOOCs au nevoie de ei.

„Toate se schimbă și noi, parte a creației, trebuie să ne schimbăm de asemenea.” (Ovidiu)

În permanentele valuri ale schimbărilor este cuprinsă Biblioteca Științifică USARB, a cărei misiune de a învăța și educa este completată de noi responsabilități ce trebuie să și le asume pentru a putea răspunde continuu acestor schimbări. Respectivul circumstanțe dictează necesitatea identificării unor noi oportunități de submontare a barierelor, de adaptare a bibliotecarilor întru realizarea dezideratelor la zi într-un cadru al diversității, concomitent, de „asigurarea accesului la informație de calitate pentru toți”. În contextul dat, Biblioteca își extinde funcțiile, aceasta devenind accesibilă pentru toți utilizatorii, în ale exercita dreptul la învățatură la distanță. Educația deschisă este educația necesară, dar niciodată suficientă. (<http://www.aped.ro/despre-noi/>).

Referințe bibliografice:

1. ANDERSON, Nick. Coursera to Offer Students Free Online Textbooks, with Conditions. In: *Washington Post* [on-line]. 2013, 8 May. [Accesat 11.09.2016]. Disponibil: http://articles.washingtonpost.com/2013-05-08/local/39101955_1_coursera-massive-open-online-courses-udacity.
2. DOWNES, S. The MOOC Guide [on-line]. 2011 [Accesat 12.09.2016]. Disponibil: <https://sites.google.com/site/themoocguide/home>.
3. Coursera Blog „Five Courses Receive College Credit Recommendations” [on-line]. [Accesat 6.09.2016]. Disponibil: <http://blog.coursera.org/post/42486198362/fivecourses-receive-college-credit-recommendations>.
4. HANNAH, Gore. Massive Open Online Courses (MOOCs) and Their Impact on Academic Library Services: Exploring the Issues and Challenges. In: *New Review of Academic Librarianship* [on-line]. 2014, vol. 20, issue 1, pp.4-28. [Accesat 13.09.2016]. Disponibil: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/results?sid=6c629d1c-f64c-4ca3-b955-a982ad198f25%40sessionmgr4009&vid=2&hid=4114&bquery=moocs&bdata=JmRiPWFwaCZsYW5nPXJ1JnR5cGU9MCZzaXRIPWVob3N0LWxpdmU%3d>.
5. POPE, Justin. What are MOOCs Good For?. In: *MIT Technology Review* [on-line]. 2015, vol. 118, issue 1, pp. 68-71. [Accesat 15.09.2016]. Disponibil: [http://web.a.ebscohost.com/ehost/results?sid=6c629d1c-f64c-4ca3-b955-a982ad198f25%40sessionmgr4009&vid=3&hid=4114&bquery=XY+%22mooc%22%5b100%5d+AND+\(XY+%22breslow%22%5b79%5d+OR+XY+%22edx%22%5b76%5d+OR+XY+%22pritchard%22%5b65%5d+OR+XY+%22i%22%5b17%5d+OR+XY+%22b%22%5b17%5d+OR+XY+%22d%22%5b17%5d+OR+XY+%22e%22%5b16%5d+OR+XY+%22research%22%5b16%5d+OR+XY+%22s%22%5b14%5d+OR+XY+%22into%22%5b13%5d+OR+XY+%22first%22%5b13%5d\)&bdata=JmRiPWFwaCZsYW5nPXJ1JnR5cGU9MCZzaXRIPWVob3N0LWxpdmU%3d](http://web.a.ebscohost.com/ehost/results?sid=6c629d1c-f64c-4ca3-b955-a982ad198f25%40sessionmgr4009&vid=3&hid=4114&bquery=XY+%22mooc%22%5b100%5d+AND+(XY+%22breslow%22%5b79%5d+OR+XY+%22edx%22%5b76%5d+OR+XY+%22pritchard%22%5b65%5d+OR+XY+%22i%22%5b17%5d+OR+XY+%22b%22%5b17%5d+OR+XY+%22d%22%5b17%5d+OR+XY+%22e%22%5b16%5d+OR+XY+%22research%22%5b16%5d+OR+XY+%22s%22%5b14%5d+OR+XY+%22into%22%5b13%5d+OR+XY+%22first%22%5b13%5d)&bdata=JmRiPWFwaCZsYW5nPXJ1JnR5cGU9MCZzaXRIPWVob3N0LWxpdmU%3d).
6. http://en.wikipedia.org/wiki/Massive_open_online_course.
7. <https://www.edx.org>.
8. <http://msmromania.org/>.
9. http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/WPFD2009/English_Declaration.html.
10. <http://cursuri-online.ro/despre-cursuri-online-ro>.
11. <https://iversity.org/de/courses>.
12. <http://www.europedirect-tm.ro/stiri/40-de-cursuri-universitare-online-oferte-gratuit-prin-initiativa-paneuropeana-mooc>.
13. <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/validation-of-non-formal-and-informal-learning/european-inventory-glossary.aspx#>.
14. www.globalvision.com.

Электронный каталог Научной Библиотеки БГУ им. А. Руссо на платформе ExLibris PRIMO: безграничные возможности

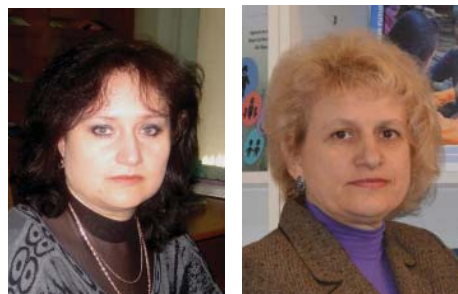
Без электронного каталога немислимо успешное функционирование любой современной вузовской библиотеки. Но сегодня мы должны четко осознавать необходимость перехода ЭК на новый уровень развития от роста их объемов к качественному совершенствованию. Именно электронный каталог является показателем всех инновационных процессов, происходящих в библиотеке. Он обеспечивает многие функции библиотечно-информационной деятельности: комплектование, каталогизацию, информационное обеспечение и обслуживание пользователей и т.д. Представленный в Интернете ЭК не только лицо библиотеки для виртуального пользователя, а и основа ее взаимовыгодной кооперации с другими библиотеками на пути создания мощных корпоративных каталогов и баз данных. Именно поэтому вопрос качества ЭК сегодня очень актуален.

В статье *Технологии Web и Web 2.0 как средства интеграции библиотек в современную электронную среду* определены следующие требования к электронному каталогу:

1) Он должен быть разработан специалистами по веб-технологиям, чтобы отвечать всем современным веб-стандартам.

2) Справочники авторов, тезаурусов, издательств и т. п. должны использоваться как самостоятельные, полноценные информационные объекты, а не только как вспомогательные для составления поисковых запросов.

3) ЭК должен предоставлять широкие возможности по поиску, навигации и получению информации, веб-страницы ЭК должны иметь высокую связность: большое число гиперссылок, помогающих пользова-

Angela HABAȘESCU Silvia CIOBANU

Taisia ACULOVA

Abstract

This article refers to the quality and importance of electronic catalog for the University Library. The requirements are determined for the electronic catalog. It is described the opportunities and advantages of the electronic catalog on PRIMO platform, the use of which has been possible thanks to MISISQ project.

Keywords: *electronic catalog, PRIMO platform, a single search box, a simple search, advanced search, visual information, "filtering" the request, documents sorting, logical connection operators, e-shelf, my form, private office, electronic order, tags, hot article bX.*

тельно ориентироваться в ЭК и получать дополнительную информацию.

4) Интерфейс поиска должен быть максимально интуитивен, минимизировать требуемые действия: должен быть использован авто подбор из справочников – всплывающая подсказка пользователю при заполнении справочных полей по мере ввода им поискового запроса.

5) ЭК должен быть оптимизирован для индексации его поисковыми системами Интернет, такими как Яндекс и Google, что обеспечит доступность и высокую востребованность пользователями ресурсов библиотеки [1].

Задача электронного каталога нового поколения – отображение ценной и качественной информации в сети Интернет, создание на основании базы данных библиотеки безукоризненного, многофункционального информационно-библиографического веб-ресурса, который будет полезен информационным потребностям не только читателям библиотеки, но и всех пользователей Интернета.

Современному Интернету не хватает упорядоченности и профессионализма. Интернет-среда, которая предоставляет сверхбыстрый доступ к информации, не обеспечивает ее «когнитивным фильтром» [2]. В этих информационно-общественных процессах библиотеки должны сыграть свою роль: с одной стороны стать систем организующим фактором – использовать накопленный традиционный опыт упорядочивания и представления знаний пользователям, овладеть современными ИКТ как средством развития собственного электронного информационного ресурса, а с другой стороны - сыграть коммуникационную и образовательную роль в процессах организации доступа к знаниям, стать точкой доступа к информационно-коммуникационным технологиям широких слоев населения, оперативного и качественного обмена информацией и повышения

информационной культуры и грамотности человека. Интеграция и взаимопроникновение возможностей ИКТ и библиотечных технологий происходит в таких основных направлениях: развитие онлайн-овых (удаленных) форм обслуживания читателей / пользователей библиотеки; формирование библиотеками собственных электронных информационных ресурсов (создание электронных библиотек и архивов открытого доступа), направленность на глобализацию библиотечных информационных ресурсов (интеграция ресурсов и кооперативная работа библиотек). Характерным примером такой интеграции является интегрированный информационный сервис Primo.

Благодаря общедоступному онлайн-каталогу Primo, услуги библиотеки становятся доступными через главное окно Primo на компьютере, планшете или мобильном устройстве пользователя (тогда как с OPAC-ом (TinLib) можно

работать только в здании библиотеки). (Рис. 1)

Пользователи начинают работать с системой Primo легко, нет необходимости в обучении. Для облегчения процесса поиска система поддерживает гибкий синтаксис поиска и предлагает результаты «Вы имели в виду», а также дополнительные результаты, основанные на синонимах и предварительной обработке данных. После получения результатов поиска пользователи могут их улучшить с помощью фасетного поиска, или расширить поиск с помощью предложенных новых запросов. Имеется возможность уточнения результатов

поиска с помощью фильтров. Это меню находится слева от поиска. Уточнение производится по следующим параметрам: по типу ресурса, по предметной рубрике, по языку, автору, месту хранения, можно выбрать нужный временной диапазон найденных изданий. (Рис. 2)

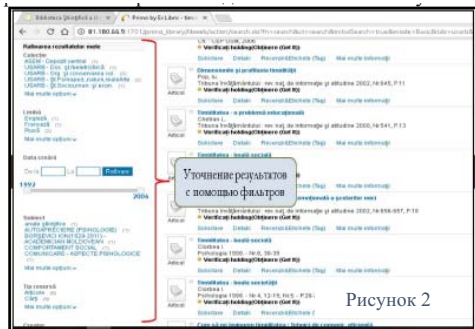

Рисунок 2

Появилась возможность писать в поисковую строку несколько слов, даже фразу (что обычно и делают читатели, не видя разницы между поиском в Интернете и электронном каталоге), в то время как в OPAC-е (TinLib) можно оперировать лишь отдельными ключевыми словами. (Рис. 3)

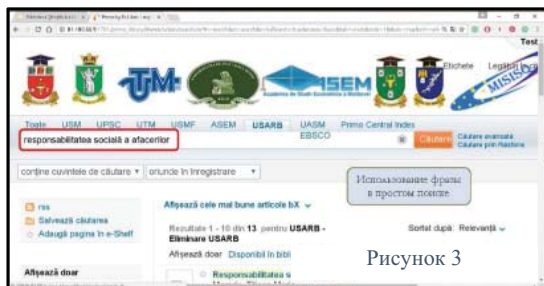

Рисунок 3

Пользователи ищут и получают результаты из местных и удаленных институциональных ресурсов. Сочетание таких дополнительных услуг, как аннотации, таблицы содержания и изображения с обложкой книги, дают пользователю полное представление о любом элементе. (Рис. 4)

Рисунок 4

Представление результатов поиска в Primo сопровождается краткой визуальной информацией и пиктограммами, знакомыми пользователям различных компьютерных программ и Интернета (папки, ножницы, файлы и др.), а также множеством готовых инструкций и подсказок. (Рис. 5)

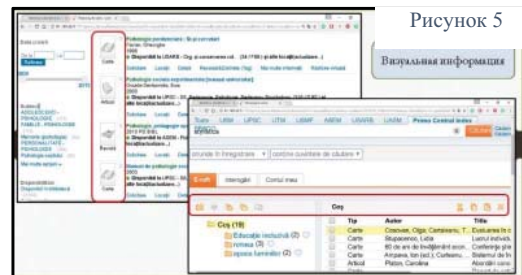

Рисунок 5

Используя новейшие технологии поиска и распределения результатов по релевантности, 4-ая версия Primo позволяет пользователям персонализировать свой поиск, пройдя регистрацию в электронном каталоге. (Рис. 6)

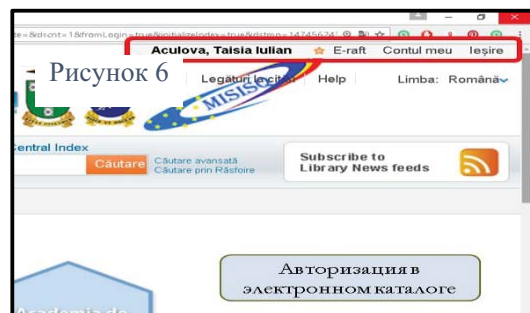

Рисунок 6

Авторизуясь в ЭК, пользователь получает следующие возможности:

- Устанавливать предпочтительные настройки для текущей и будущих сессий.
- Сохранять в своей папке найденные материалы и введенные запросы (Электронная полка). Можно сохранять отдельные результаты поиска или целую

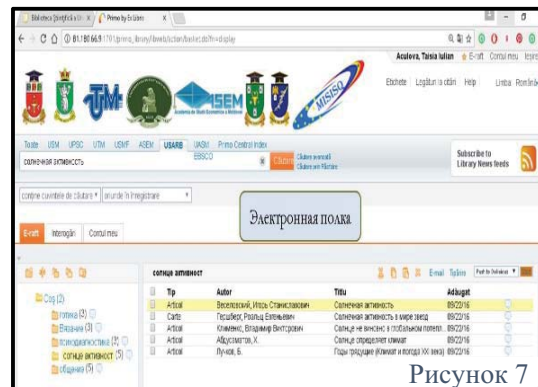

Рисунок 7

страницу для будущего использования, сортировать и упорядочивать результаты поиска, просматривать полученные издания, сохраненные запросы и сообщения в своем профиле, а также поделиться информацией на своей странице в Facebook. (Рис. 7)

- **Установить оповещение по запросам.** Можно сделать запрос запросом с оповещением, то есть, запрос будет повторяться автоматически и при обнаружении новых документов, отвечающих необходимым критериям, отправлять уведомление на электронный адрес.

- **Пользоваться доступом к внешним лицензированным ресурсам.** С помощью Primo Central Index пользователи могут получить доступ к отдаленным библиотечным коллекциям так же легко и быстро, как и к локальным ресурсам организации. Включение материалов свободного доступа является основной задачей Primo Central Index, что позволяет пользователям получать доступ ко всем имеющимся научным ресурсам: журналам и книгам в свободном доступе, институциональным репозиториям, газетным статьям, обзорам, официальным документам и другим материалам. (Рис. 8)

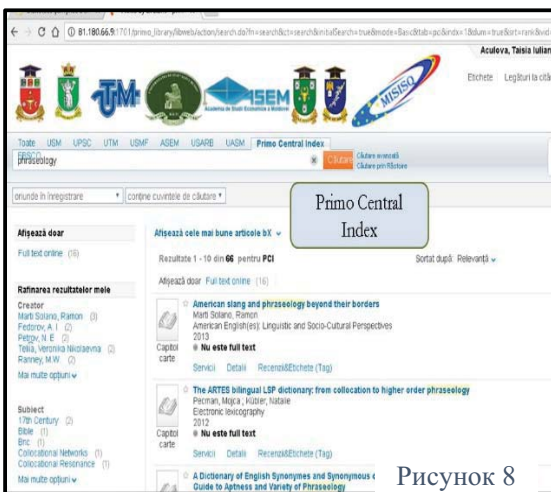

Рисунок 8

- **Просматривать полнотекстовые документы.** (Рис. 9)

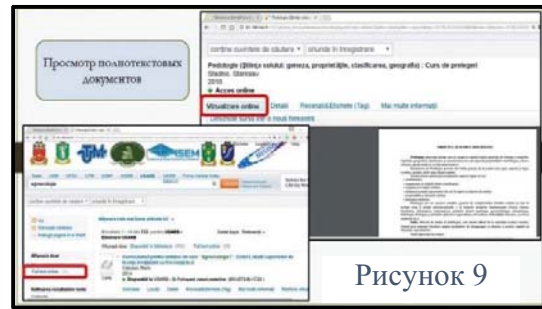

Рисунок 9

- **Пользоваться услугами библиотеки (Мой формуляр).** Удобно воспользоваться библиотечными сервисами, например, заказывать или продлевать книги и журналы, просмотреть условия пользования, оплаты и начисления штрафов, а также обновить свою контактную информацию с помощью интерфейса Primo. (Рис. 10)

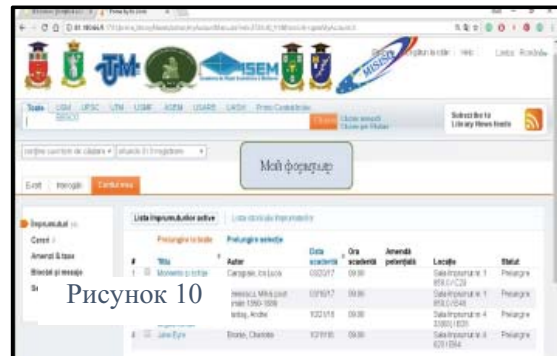

Рисунок 10

- **Ставить метки и рецензировать документы (Отзывы и теги).** Можно обозначать документы ключевыми словами и фразами, чтобы позже можно было организовать и легко находить их. Если доступ к меткам открыт, другие пользователи могут видеть и использовать их. Кроме того, можно рецензировать материалы и делиться вашим мнением с другими. (Рис. 11)

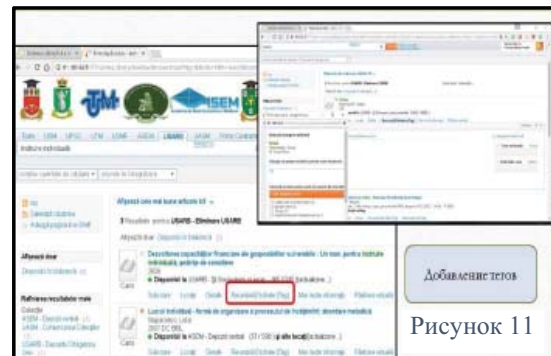

Рисунок 11

Функциональные возможности поиска PRIMO можно легко включить в институционные порталы, системы управления учебными курсами и прочее программное обеспечение сторонних разработчиков; они доступны на мобильных устройствах.

Основными функциональными особенностями и преимуществами каталога нового поколения является: быстрый ответ на запрос, высококачественное ранжирование документов по релевантности, возможность интерактивного взаимодействия пользователей с информационным ресурсом (добавление обзоров, оценок и других дополнительных примечаний), простой интуитивный графический интерфейс пользователя, основанный на принципах WEB 2.0, единая точка доступа к информационным ресурсам любого формата [4], в то время, как в OPAC-е (TinLib) необходимо осуществлять отдельный поиск, если документ оказывается полнотекстовым: переходить на сайт библиотеки в специальную опцию Biblioteca digitală. Помимо этого, в OPAC-е (TinLib) необходимо произвести довольно много действий, чтобы увидеть искомый результат (несколько раз нажать на *enter* чтобы зайти в определенную опцию поиска, либо увидеть полное описание или количество документов в библиотеке).

Рекомендации по статьям от помощника bX помогают пользователям найти полезные темы, которые они иначе бы не нашли. Основываясь на частоте использования миллионами исследователей по всему миру, bX отображает список статей, которые использовались вместе с материалами, на данный момент выбранными пользователем. Это добавляет системе настоящий фактор «случайного обнаружения» ценного материала. Кроме того, функция «Горячие статьи bX» предлагает список статей, которые чаще всего выбирали исследователи по специальному, а также по всем темам – что является дополнительным стимулом

на осуществление поиска. (Рис. 12)

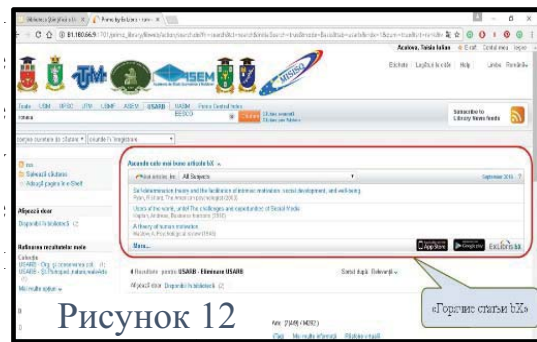

Рисунок 12

Электронный каталог позволяет пользователю выбрать вариант поиска – простой, расширенный либо поиск с помощью словарей («Просмотр»). (Рис. 13)

Рисунок 13

При проведении тематического поиска в результате может получиться большое количество записей. Однако можно изменять границы поиска с помощью сортировки. Система Primo предоставляет возможность сортировать записи по релевантности, популярности, автору, году, либо заглавию, достаточно выбрать из всплывающего окна «Сортировать по» нужную опцию. (Рис. 14)

В форме простого поиска возможно использование символов подстановки (*, ?) и логических операторов присоединения (AND, OR и NOT). (Рис. 15)

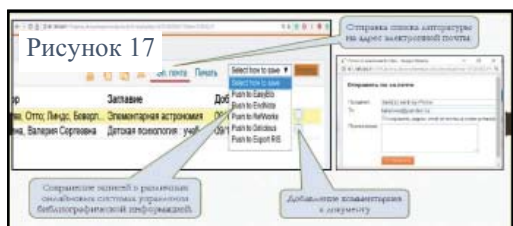
В «Результатах поиска» отображаются все документы, отвечающие вашему запросу. Каждый документ сопровождается следующей информацией:

- Тип ресурса – формат документа; например – книга, статья, журнал и т. д. Отображается рисунком или эскизом обложки.
- Заголовок – при нажатии на заглавие отображается либо информация о документе, либо онлайн-ресурс. Автор документа и дата публикации.
- Иконка «Звёздочка» рядом с заглавием предназначена, чтобы добавить или удалить документ из формуляра. Выделенная цветом звёздочка свидетельствует, что документ уже добавлен в папку. Отметка «Точка» определяет доступность документа к выдаче. Зеленая «Точка» говорит о том, что документ можно получить в одном из фондов библиотеки. Желтая «Точка» чаще означает, что возможность доступа следует уточнить. (Рис. 16)

В «Личном кабинете» возможно

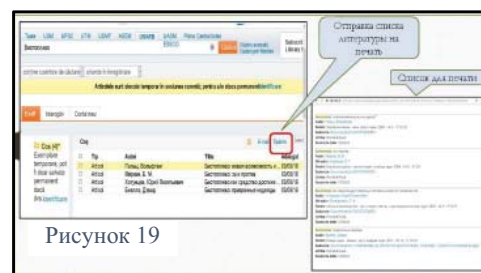
управление документами и папками: вырезать, копировать, вставлять, удалять, переименовывать. (Рис. 17)

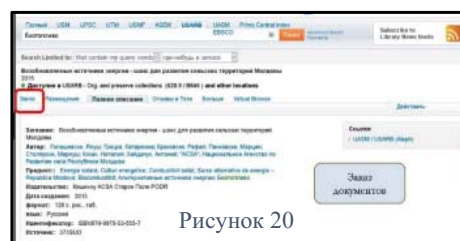
Находясь во вкладке «Электронная полка», можно оставлять комментарии к документам и отправлять записи в различные онлайн-системы управления библиографической информацией. (Рис. 18)

Отобранный список литературы можно отправить на адрес электронной почты или распечатать. Чтобы распечатать список литературы в Primo, пользователю сначала нужно его сформировать, отобрав документы на е-полку, тогда как в OPAC (Tin-Lib) распечатываются уже готовые тематические списки, собранные под предметной рубрикой. (Рис. 19)

Важной особенностью системы Primo является электронный (удаленный, онлайн, web) заказ – это предварительный заказ документов в электронном каталоге библиотеки для получения их на выдачу. (Рис. 20)

Выработанные в Научной библиотеке БГУ им. А. Руссо комплексные методические и технологические подходы к формированию специализированных информационных ресурсов и

организация интеллектуального доступа к интегрированной документальной информации создают комфортные условия пользователю во время проведения научного исследования, когда большое значение имеет интеграция всех источников научной информации.

Нам и нашим читателям еще предстоит преодолеть сложности, связанные с адаптацией к новому электронному ресурсу. Необходимость обучения пользователей ЭК не вызывает сомнений. Важно, чтобы у читателя сохранялась возможность самостоятельного выбора путей поиска в условиях широкого набора средств помощи поисковой системы в этом выборе. [3]

Современные пользователи библиотек, ищущие необходимую информацию, имеют больше возможностей, чем когда-либо прежде. Это требует от библиотек соответствия ожиданиям пользователей касательно скорости, простоты в использовании электронного каталога, независимо от уровня их поисковой квалификации, а также полезности результатов для того, чтобы вновь занять лидирующие позиции в создании стандартов по нахождению и получению информации [5], чтобы, по словам Е. Ефимовой «...сделать библиотеку значимой для читателя, чтобы они возвращались в библиотеку, соответствующую их желаниям и потребностям в повседневной жизни» [2].

Библиографические ссылки:

1. СОРОКИН, И. В., СКАЛАБАН, А. В. *Технологии Web и Web 2.0 как средства интеграции библиотек в современную электронную среду* [on-line] [citat 8.09.2016]. Disponibil: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2010/disk/93.pdf>
2. ЕФИМОВА, Е. А. Библиотека 2.0: продолжаем разговор. В: *Современная библиотека* [on-line]. 2010, nr. 1 [citat 18.09.2016]. Disponibil: <http://rusu-library.blogspot.com/2010/04/20.html>
3. ЛОБУЗИНА, Е. В. *Электронные ресурсы научной библиотеки в современной информационной среде* [on-line] [citat 8.09.2016]. Disponibil: http://www.benran.ru/SEMINAR/SEM/Sb_11/sbornik/doc_344.pdf
4. *ExLibris Primo: Empowering Libraries to Address User Needs* [on-line] [citat 2.09.2016]. Disponibil: <http://www.exlibris-group.com/category/PrimoOverview>.
5. ФЕСЕНКО, Кирилл. *Тенденции развития электронных ресурсов и их влияние на читателей и библиотеки. За рубежомный опыт* [on-line] [citat 3.09.2016]. Disponibil: file:///C:/Users/User/Downloads/fesenko_tend_razv_e-bib.pdf.

Autorii articolelor

ACULOVA, Taisia – bibliograf principal
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: takulova@yandex.ru

BAROV, Tamilla – șef oficiu INFOMEDICA
Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din RM
E-mail: infomedica@usmf.md

CHERADI, Natalia – director adjunct
Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice
E-mail: cheradi@lib.ase.md

CIOBANU, Silvia – șef Centru Marketing. Activitate editorială
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: sciobanu64@gmail.com

COJUHARI, Alexandra – șef Serviciu Catalogare și Clasificare
Biblioteca Centrală, Universitatea de Stat din Moldova
E-mail: sanda.cojuhari@gmail.com

CUCU, Adella – șef Serviciu Dezvoltarea Colecțiilor, Catalogare. Indexare
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: cucudadella@gmail.com

CULICOV, Natalia – șef oficiu
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: nculicov@mail.ru

DOBREA, Olesia – șef Secție Automatizare Tehnologii de Bibliotecă
Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din RM
E-mail: atb.library@usmf.md

GANGAN, Irina – șef Secție Prelucrare analitico-sintetică a documentelor
Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din RM
E-mail: pasd.library@usmf.md

GUDIMA, Ana – șef Secție Multimedia
Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice
E-mail: gudimana@lib.ase.md

HĂBĂȘESCU, Angela – bibliotecar principal
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: angelahabasescu@gmail.com

HARCONIȚA, Elena – director
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: elena.harconita@mail.ru

KARNAEVA, Liubovi – director
Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” din RM
E-mail: liubovi_karnaeva@usmf.md

LUPU, Viorica – director adjunct
Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova
E-mail: v.lupu@uasm.md

MIHALUȚA, Lina – director adjunct
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: aculina12@mail.ru

NASTAS, Valentina – șef Serviciu Informatizare
Biblioteca Tehnico-Științifică a Universității Tehnice a Moldovei
E-mail: valentina.nastas@lib.utm.md

PRIAN, Tatiana – bibliotecar principal, Centrul informatizare și activități în rețea
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: prian.tatyana@gmail.com

RĂILEANU, Ludmila – șef Serviciu Comunicarea colecțiilor
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: ludmila.railean@gmail.com

SCHERLET, Ecaterina – director
Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău
E-mail: scherlet@mail.ru

STRATAN, Elena – șef Serviciu Cercetare și Asistență de specialitate
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: elena.stratan1@gmail.com

TOPALO, Valentina – șef Centru Activități info-bibliotecare,
șef CD a ONU și CI a UE
Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți
E-mail: valeandrew@gmail.com

ZASMENCO, Ecaterina – director
Biblioteca Centrală, Universitatea de Stat din Moldova
E-mail: e_zasmenco@mail.ru